

AUREL RAȚIU

CLUBUL SPORTIV ȘCOLAR TOPLIȚA,
IERI ȘI ASTĂZI

În atenția cititorilor

Această carte este protejată prin *copyright*. Reproducerea integrală sau parțială, punerea la dispoziția publică, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite, *fără a se preciza sursa*, reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Conținutul acestei cărți este destinat exclusiv informării publice. Sunt interzise copierea, reproducerea, recompilarea, modificarea, precum și orice modalitate de exploatare a conținutului acestei lucrări, *fără a se indica sursa*.

AUREL RAȚIU

**CLUBUL SPORTIV
ȘCOLAR TOPLIȚA,
IERI ȘI ASTĂZI**

Târgu-Mureș
2020

ISBN 978-973-0-31741-1

Tehnoredactare computerizată și coperta: Alexandru Tcaciuc
Toate drepturile rezervate
Copyright ©Aurel Rațiu 2020

Tiparul executat la S.C. CROMATIC TIPO SRL,
Sângeorgiu de Mureș, Parc Máriaffi Lajos, nr. 4,
telefon: 0265 215597
ROMÂNIA

Oraș mic, performanțe mari!

Felicitări din capul locului celui care semnează a șaisprezecea apariție editorială, având, ca majoritatea lor, subiecte din lumea sportului. Acest performer nu este altul decât binecunoscutul redactor de radio *Aurel Rațiu*, un profesionst desăvârșit, care, de data aceasta, radiografiază activitatea sportivă din municipiul Toplița. Inițial, când am aflat că vrea să dedice o carte sportului toplițean, m-am îndoit de alegerea sa, dat fiind faptul că un orașel atât de mic nu puteam crede că

ar putea avea performanțe atât de mari încât să rețină atenția, nu atât a specialiștilor în istoriografie, cât, mai ales, locuitorilor așezării.

Fără îndoială, m-am înșelat, deși cunosc orașul Toplița din anul 1960, pe vremea când, elev fiind la Liceul „*Alexandru Papiu-Ilarian*”, din Târgu-Mureș, practicam, în paralel, voleiul la Școala Sportivă de Elevi, ceea ce mi-a oferit posibilitate ca, atât în vacanțele de iarnă, cât și în cele de vară, să particip în tabere sportive pe aceste meleaguri.

De atunci, an de an, până la absolvirea Liceului, am avut șansa să cunosc îndeaproape orașul, să particip la competițiile sportive care se bucurau de mult succes. Prin urmare, o parte însemnată a adolescenței mele este legată de acest oraș. Mai târziu, aveam să-l cunosc mai bine în calitatea mea de redactor la Radio Târgu-Mureș, ceea ce mi-a permis ca, aproape an de an, să vin în Toplița, și, spre bucuria mea, să pot participa la turneele de volei nu doar ca spectator sau comentator sportiv ci chiar și ca jucător în echipele care se formau, ad-hoc, la final de competiții, din antrenori, arbitri și cine mai știa jocul.

Înarmat cu aceste cunoștințe, am acceptat, în final, să mă fac părtaș la această nouă apariție editorială semnată de *Aurel Rațiu*, o carte care, mărturisesc de la început, m-a surprins prin bogăția datelor, aria de cuprindere a sportului toplițean, cât și prin documentația riguroasă. Căci, nu mulți cunosc acest lucru, în arealul sportiv lipsesc multe informații, în ciuda faptului că, de regulă, după orice competiție se fac cunoscute rezultatele.

Dar atât nu este suficient. Dincolo de un rezultat, de o performanță, se află o sumedenie de oameni, de profesioniști care, prin pasiune, dăruire, competență și dragoste pentru orașul lor, și-au dedicat mare parte din viață creșterii și afirmării unor talente sportive, încă de pe băncile școlii.

Veți fi uimiți să descoperiți câți profesori, antrenori, copii și elevi, ba chiar maturi, și-au dedicat mare parte din viață sportului toplițean. Și rezultatele se văd. Ca unul care mai cunosc câte puțin din sport, nu îmi rămâne decât să constat că dintr-un orașel cu circa 10.000 de locuitori, prin anii deceniului șase al trecutului secol, cu localitățile mărginașe cu tot, au apărut atâția sportivi care și azi, la adânci bătrâneți, fac cinste așezării lor. V-aș întreba dacă mai știți multe localități mici din România din care să se fi ridicat atâția sportivi, în multe ramuri, așa cum s-a întâmplat la Toplita?. Nu cred că sunt multe.

Prin urmare, toplițenii merită să fie mândri de trecutul lor sportiv, de performanțele celor care i-au reprezentat. Și, vă rog să credeți, n-a fost ușor. Doar ei, antrenorii și sportivii știu câte ore au muncit, cât de mult s-au împletit bucuriile cu necazurile, cu nereușitele. De câte ori au plâns, de câte ori s-au bucurat, de câte ori au fost criticați de alții, și prea puțin recunoscuți și felicitați pentru eforturile lor. Căci vorbim de un paradox. Vorbim de performanță atunci când îți întreci propriile limite, propriile puteri de care dispui și mai puțin de o întrecere în care să te dovedești mai bun decât unul sau altul dintre participanți.

Medaliile nu sunt pentru toți, sunt pentru cei mai buni dintre cei buni. Oare contează vârsta la care ai dobândit performanța? Eu cred că nu. Mai important este că ei, sportivii, mici sau mari, au învățat lecția autodepășirii, a bucuriei și fraternității, a aprecierii semenului pentru eforturile pe care le depune și acesta.

Toate acestea răzbat din rândurile acestei cărți pentru că Aurel Rațiu, el însuși fost sportiv, nu doar că știe ce înseamnă performanța, cât mai ales, cu câtă sudoare și sacrificii se obțin rezultate. Sunt inserate în carte foarte multe performanțe la nivelul copiilor și al elevilor. Ceea ce este meritoriu pentru autor. Dar, oare câți dintre cititori se vor întreba unde este copilăria acestora, câte dintre fetițele care au ajuns apoi performere, au apucat să se joace cu păpușile, câți băieți să se fi jucat cu alți copii de seama lor. Nu, ei, toți aceștia, și-au petrecut orele și zilele copilăriei pe o pârtie de schi sau săniuș, ori într-o sală de sport. Doar părinții lor știu ce înseamnă să faci sport.

Atunci, înainte de 1989, ca și acum, este nevoie de multă dăruire, înțelegere, pasiune, tărie de caracter, forță psihică și fizică. Toate acestea nu vin de nicăieri ci sunt rezultatele muncii de mii de ore. Răsplata? Care răsplată? O medalie acolo, un cadou uneori ne semnificativ, uneori o boală. Și, totuși, continuăm să facem sport. Pentru că ne întărește, ne dă putere, ne face mai încrezători și competitivi cu viața. Puțini știu însă că toate acestea se obțin nu doar prin propriul efort ci și cu ajutorul unor oameni de bine. Și nu e vorba de antrenori, profesori de sport. Nu. E vorba, de ceea ce numim azi, prin sintagma oameni de bine, oameni apropiați de sport, iubitori ai acestuia și care au știut și știu să prețuiască munca unui sportiv. De cele mai multe ori ei rămân în umbră. Ei, dezinteresați de obținerea unor avantaje pentru ei înșiși, au sprijinit activitatea sportivă.

Raportându-ne doar la Toplița, să ne gândim că nu puțini dintre practicanții sportului veneau din localități limitrofe orașului. Un abonament la transportul în comun, o masă caldă, o mică atenție, toate acestea erau un ajutor pentru părinți și sportivi. *Aurel Rațiu* nu o spune răspicat, dar printre rânduri putem citi și un îndemn, către noi toți, să apreciem ce fac sportivii, încă din copilărie, să îi înțelegem și să-i sprijinim deoarece au nevoie de încurajările noastre atât emoțional cât și material.

Chiar dacă avem în față o carte care se rezumă doar la activitatea sportivă a toplițenilor, putem să reținem că învățămintele ei sunt aplicabile în toate sferele vieții sociale. Un merit al autorului, merit pe care nu îl putem contesta, este că, prin apariția acestei cărți, ne determină să privim, ca într-o oglindă, reușitele și neputințele noastre, ca tot atâtea repere de viață pentru viitor. Și nu e puțin lucru.

Tarfin TODEA,
membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România

Cuvânt înainte

Povestea scrierii acestei cărți a început pe la mijlocul lunii ianuarie 2020. Într-o zi din acea iarnă, stând la o cafea cu 3 amici, fostul director al Bibliotecii Județene Mureș, *Dimitrie Poptămaș*, președintele de onoare al Asociației Artiștilor Plastici din județul Mureș, *Ilarie Gh. Opriș*, și cu *Alexandru Tcaciuc* (toplițean, devenit târgumureșean), tehnoredactor și I.T.-ist la Biblioteca Județeană Mureș, am asistat la o discuție purtată de ei, interesantă, în care doi dintre aceștia, seniorii, *Dimitrie Poptămaș* și *Ilarie Gh. Opriș*, povesteau despre o manifestare tradițională care are loc anual la Toplița, „*Zilele Miron Cristea*”. În timp ce ne beam cafeaua, amintind fiecare niște întâmplări petrecute acolo, la „*Sesiunea de comunicări științifice*”, la un moment dat, unul dintre amicii mei, *Ilarie Gh. Opriș*, mi-a spus:

— *Aurele, tu de ce n-ai fost prezent niciodată la „Zilele Miron Cristea”?*

— *Păi, nu m-am gândit niciodată la acest lucru, știu eu dacă ar fi oportun și util pentru mine, dar și pentru gazde, să particip?!*

— *Uite, gândește-te la o tematică anume, găsești tu una, și apoi apucă-te de scris. Vezi că de „Sfântul Ilie” trebuie să mergem la Toplița!*

Recunosc, tonul imperativ folosit de amicul meu m-a pus pe gânduri! Timp de câteva zile, m-am gândit ce subiecte aș putea să abordez în lucrarea mea. Prin eliminare, au rămas doar două: sportul și turismul, două domenii pe care le stăpânesc foarte bine, cel puțin așa cred eu!

Pe amândouă le-am studiat, aprofundat și perfecționat, și cât timp am lucrat ca redactor la *Radio România Târgu-Mureș*.

Fiindcă lumea sportului îmi este foarte apropiată și cunoscută, în special voleiul pe care l-am practicat în tinerețe, am decis să scriu o lucrare despre voleiul toplițean!

Îmi amintesc că, elev fiind la Liceul *Nicolae Bălcescu* din Cluj, am și jucat cu echipa din Toplița, într-o iarnă geroasă, și am câștigat cu 3-0, cred că era prin anul 1968! Atunci, am fost cazați în *Vila Centrală* din Stațiunea *Bánffy*! Deși era iarnă, după o odihnă de vreo jumătate de oră(!), echipați în costum de baie și cu șlapii în picioare, cu prosopul înfășurat în jurul gâtului, am alergat spre strand, unde am zăbovit vreo jumătate de oră! Curios lucru, nu ne-am îmbolnăvit niciunul!

Știu că, după meci, ne-am dus să mâncăm undeva, iar împreună cu noi a venit un necunoscut! Aveam să aflăm mai târziu că era profesorul *Ioan Moldovan*, de la echipa de fete C.S.S. Toplița, bun prieten cu antrenorul nostru, *Constantin Bengeanu* (Dumnezeu să-l odihnească în pace)!

Apoi, anii au trecut și, după numai câțiva ani, iată-mă din nou la Toplița, ca student, la Cursul de Turism!

Într-o vreme, fiind și eu antrenor de volei, am avut ocazia să lucrez cu una dintre sportivele care provenea de la C.S.S. Toplița, *Liliana Buculeu*, pe când antrenam echipa Metalotehnica Târgu-Mureș (în Divizia B).

Ulterior, i-am cunoscut pe profesorii *Lucian Samson* și *Mugurel Rugină*, mult mai târziu și pe frații *Macarie*, *Marius* și *Ovidiu*, toți antrenori cunoscuți în lumea voleiului românesc.

Să nu-i uit pe jucătorii *Cornel Peterliceanu*, *Florian Benedek*, *Nicolae Buruș*, *Ioan Coca*, *Lucian Buculeu*, proveniți de la C.S.S. Toplița, care au jucat o vreme și la C.S.S. Târgu-Mureș (unde erau antrenori Ioan Frenț și/sau Bahrin Paul), ulterior și la A.S.A.-Electromureș (antrenor Nicu Pop), în Divizia A!

În timp ce adunam informații despre voleiul toplițean, pe nepusă masă a venit peste noi... „*Pandemia de coronavirus*”! În acest context, cu apariția „*Ordonanțelor Militare*”, firesc, libertatea de mișcare s-a redus considerabil!

Eu, înainte de apariția acesteia, mi-am propus să merg la Toplița pentru o documentare aprofundată la fața locului. Acum, odată cu apariția atâtor interdicții, lucrul acesta a devenit imposibil! Ce era de făcut?!

După ce am terminat lucrarea despre istoria voleiului toplițean, având mai mult timp la dispoziție, m-am întrebat: „*Oare de ce n-aș scrie și despre celelalte secții sportive de la C.S.S. Toplița?*”.

Așa că, în acest context, m-am apucat de scris și despre celelalte ramuri de sport de la clubul toplițean, după o documentare... la distanță! Timp de câteva luni, n-a fost zi lăsată de Dumnezeu pe pământ în care să nu fi apelat la telefon vreun antrenor sau altul, câteodată același de câteva ori pe zi, spre disperarea acestora! Recunosc, i-am deranjat și la ore nepotrivite, și la ore mai convenabile, și, spre marea mea bucurie, majoritatea dintre aceștia au fost deosebit de amabili, sprijinându-mă în scrierea acestei cărți. Au fost însă și din aceia, puțini de tot, care nu mi-au răspuns la telefon!

În ce mă privește, m-am străduit cât am putut să adun informații cât mai multe și cât mai exacte despre fiecare ramură de sport de la C.S.S. Toplița. După cum veți observa, citind cartea, despre unele persoane, sportivi, antrenori sau conducători, am scris un text cu mai multe rânduri, așa cum oamenii ar fi meritat, dar, în câteva cazuri, adevărat puține la număr, a trebuit să mă rezum la un text sumar din cauza lipsei unor informații esențiale!

Dintre cele 16 cărți scrise de mine până acum, aceasta este singura pentru scrierea căreia nu m-am putut documenta la Biblioteca Județeană și la Arhivele Naționale, și verifica multe informații care apar în această lucrare, neavând acces la documentele existente, dacă mai există, la școlile pe lângă care a funcționat de-a lungul anilor C.S.S. Toplița! Nu știu dacă acele așa zise „*Rapoarte de activitate*”, care au fost prezentate trimestrial/ anual conducerilor „*Școlii Generale nr. 8*” Toplița sau Grupului Școlar „*O.C. Tăslăuanu*”, mai există prin arhivele școlilor menționate!

N-aș crede, întrucât legislația actuală nu le obligă la așa ceva! După 1994, când Clubul Sportiv Școlar Toplița a devenit unitate școlară independentă cu personalitate juridică, astfel de „*Rapoarte de activitate*” există!

Trebuie să fiu *fair* și să recunosc că, în scrierea acestei lucrări, m-am bazat foarte mult pe informațiile furnizate de unii profesori, antrenori sau conducători care, de-a lungul anilor, au activat la Clubul Sportiv Școlar Toplița. Poate că uneori memoria lor le-a jucat câte-o festă, poate și mie, cine știe? Ceea ce știu eu cu precizie este că toți oamenii aceștia au fost de bună credință, dorind să ajute autorul cu informații din timpul activității lor. Le mulțumesc tuturor acelorora cu care am colaborat, și aici, în paginile acestei cărți!

Dincolo de toate acestea, cred, în majoritatea unităților sportive școlare, dar nu numai, există o tendință generală de a se prezenta rezultatele obținute de sportivii clubului cu... lupa!

— „*Domnule Rațiu, păi eu am o grămadă de medalii câștigate la Cupa X, Y, Z etc.*”, mi-a spus o dată un dascăl de la un C.S.S.!

Știu din practică, de când eram și eu antrenor la Clubul Sportiv Școlar Târgu-Mureș, că se raportează cu mândrie patriotică tot felul de „*rezultate*” obținute la așa-zisele „*Cupe*”! Nimic rău în asta, doar că *singurele rezultate* care contează, atunci când Direcțiile Județene pentru Sport și Tineret întocmesc clasamentele de sfârșit de an, sunt cele obținute la Jocurile Olimpice și Paralimpice, Campionatele Mondiale (seniori, tineret-juniori, cadeți), Campionatele Europene (seniori, tineret-juniori, cadeți), Cupele Mondiale (seniori), Cupele Europene (seniori), Jocurile Mondiale Universitare (Studentești, Militare, Feroviare), Campionatele Balcanice (seniori, tineret-juniori, cadeți), precum și cele realizate în cadrul Campionatelor Naționale, la *seniori, tineret, juniori I și juniori II*!¹

Așadar, după cum se observă, nu sunt luate în considerare rezultatele obținute la categoria *copii*, dar nici cele obținute la așa-zisele Campionate Naționale ale C.S.S.-urilor ori la așa-numitele „*Cupe*”!

¹ *Anuarul Sportiv, M.T.S., Tipografia „Pegasus”, București, 1999.*

Lucru firesc, punctele respective se atribuie în raport cu rezultatele sportive obținute de un sportiv sau altul, pe baza unui tabel întocmit de Ministerul Tineretului și Sportului.

Rezultatele obținute de sportivi la diferitele „Cupe”, „Memoriale”, „Festivaluri” etc. sunt de apreciat și acestea, nimic de zis, mai ales că antrenorii sportivilor pot evalua prin intermediul acestora gradul de pregătire al sportivilor, în condiții de concurs! Cu alte cuvinte, sunt bune, și atât, dar nu cred că este nevoie să fie prezentate cu... *lupa!*

Ca să fie cât mai clar: vorbim aici în general, fără a particulariza într-un fel sau altul!

În plus, normal ar fi, atunci când facem o evaluare corectă a unui rezultat, chiar și a unui sportiv, corect ar fi să vedem, să ne raportăm la locul situat de ramura de sport respectivă în clasamentul mondial al sportului sau al probei sportive. Asta, doar pentru a nu ne fura singuri căciula, cred că înțelegeți ce vreau să zic!

Pentru a ne dumiri, să aruncăm o privire pe clasamentele mondiale ale câtorva ramuri de sport, în 2019, ca să vedem cam pe unde se situează România:

La sanie: România: locul 9, cu 732,6 puncte².

La schi alpin: România ocupă locul 34, cu 1 punct, în clasamentul „*European Cup Nations Cup*”³, iar în „*World Cup Nations Cup*” și „*World Cup*” România nu apare în clasamentele oficiale din anul 2019!

La schi fond: România nu figurează în clasamentul din 2019 al „*World Cup Nations Cup*”⁴.

² <https://www.worldsportranking.com/luge>

³ <https://www.fis-ski.com/DB/alpine-skiing/cup-standings.html?sectorcode=AL&seasoncode=2019&cupcode=NC-EC&disciplinecode=ALL&gendercode=A&nationcode=ROU>

⁴ <https://www.fis-ski.com/DB/cross-country/cup-standings.html?sectorcode=CC&seasoncode=2019&cupcode=NC-WC&disciplinecode=ALL&gendercode=A&nationcode=ROU>

La volei:

La masculin:

România seniori: locul 54⁵;

România Under 23: locul 34⁶;

România Under 21: locul 48⁷;

România Under 19: locul 48⁸.

La feminin:

România senioare: locul 52⁹;

România Under 23: locul 35¹⁰;

România Under 20: locul 50¹¹;

România Under 18: locul 7¹²;

Când un sportiv care provine de la un club sau altul ajunge în lotul național, iar respectiva echipă, din care face parte și el, câștigă vreo medalie, la una dintre competițiile internaționale majore amintite mai înainte, înseamnă ceva pentru unitatea sportivă respectivă!

Iar când un sportiv participă la vreo ediție a *Jocurilor Olimpice* este un pas mare în față pentru el, întrucât calificarea la J.O. este ea însăși o performanță! Dacă ai luat parte la două Olimpiade, precum sănierul *Ionuț Țăran*, înseamnă că ai realizat ceva deosebit în activitatea ta sportivă de performanță!

Recordul de participare al unui sportiv de la C.S.S. Toplița la *Jocurile Olimpice*, cum este cel al lui *Ionuț*, probabil va fi doborât/bătut, mai devreme sau mai târziu! Rămâne de văzut doar... *când!* Știm cu toții, recordurile sunt realizate (și) pentru a fi doborâte, așa că... răbdare!

⁵ http://www.fivb.org/en/volleyball/VB_Ranking_M_2019-10.asp

⁶ http://www.fivb.org/en/volleyball/VB_Ranking_MU23_2019-01.asp

⁷ http://www.fivb.org/en/volleyball/VB_Ranking_U21_2019-07.asp

⁸ http://www.fivb.org/en/volleyball/VB_Ranking_U19_2019-08.asp

⁹ http://www.fivb.org/en/volleyball/VB_Ranking_W_2019-09.asp

¹⁰ http://www.fivb.org/en/volleyball/VB_Ranking_WU23_2019-01.asp

¹¹ http://www.fivb.org/en/volleyball/VB_Ranking_U20_2019-07.asp

¹² http://www.fivb.org/en/volleyball/VB_Ranking_U18_2019-09.asp

Precizare importantă! Nu am pretenția că această carte este una perfectă! Într-o lucrare cu foarte multe date, cum este aceasta, în contextul dat, în care n-am avut posibilitatea să mă deplasez la Arhivele Naționale, Biblioteca Județeană ori măcar la Toplița pentru a mă documenta și pentru a verifica unele informații, este posibil ca unele dintre acestea să fie inexacte, să existe lipsuri, inexactități, nedorite însă de autor. Dacă mi le-ați semnala, cu siguranță, într-o ediție viitoare ele ar dispărea din cuprinsul cărții, cu ajutorul dvs.

În aceste împrejurări, sper să nu fi omis din această carte niciun nume de sportiv toplițean medaliat olimpic, mondial, european sau balcanic.

Atenționare! Stimate cititorule, înainte de a parcurge această lucrare, aș vrea să vă averizez că n-am scris această carte, în totalitate, sub forma de relatare literară a unor evenimente din lumea sportului, ci, uneori, am preferat să prezint situația cifrică a unor evenimente sportive, care, cred eu, va dăinui peste ani! Știu, datele (cifrele) sunt greu de „digerat”, dar, cum toți cei din lumea sportului se simt importanți, există totuși ceva care-i deosebește pe unul de altul, CV-ul fiecăruia! De asta, spuneam, sunt importante cifrele din „spatele” performanțelor sportive. Timpul îmi va da dreptate, sau nu!

Obs. În această lucrare, C.S.S. Toplița apare scris sub diferite denumiri, precum „Secția Sportivă” sau Școala Sportivă de Elevi (S.S.E.) Toplița!

Dincolo de toate acestea, tuturor, lectură plăcută!

Aurel RAȚIU

Au cuvântul conducătorii Clubului Sportiv Școlar Toplița

Prof. Mugurel Rugină (profesor-coordonator:
1987-1994)

„Clubul Sportiv Școlar Toplița a luat ființă la data de 1 septembrie 1967 cu un număr de trei secții pe ramuri de sport: volei fete, volei băieți și schi-fond. Datorită numărului mic de grupe de pregătire, C.S.S. nu putea să funcționeze ca unitate independentă de sine stătătoare cu personalitate juridică și conducere proprie, așa că a funcționat ca „Secție Sportivă” pe lângă alte unități de învățământ din oraș, precum: Liceul Teoretic Toplița, Școala Generală nr 8, apoi iarăși Liceul Teoretic „O.C. Tăslăuanu”, până în anul 1994 când a devenit unitate independentă.

Realizarea acestui deziderat a fost posibil datorită numeroaselor cereri adresate Inspectoratului Școlar al Județului Harghita și Ministerului Învățământului, având în spate și rezultatele deosebite obținute pe plan sportiv la secțiile sanie, schi-fond și volei.

În cele din urmă, pe data de 1 sept. 1994, C.S.S. Toplița a devenit unitate independentă, care funcționează și în prezent.

În perioada 1967-1994, timp în care a funcționat ca secție pe lângă alte unități școlare, C.S.S. avea un *coordonator* care se numea „*Responsabil C.S.S.*”, desemnat de unitatea școlară de care aparținea, nefiind remunerat sau degrevat de ore pentru această funcție onorifică. Din această categorie am făcut și eu parte între anii 1987 și 1994.

C.S.S. Toplița nu dispunea de bază sportivă proprie, de aceea eram nevoiți să apelăm la alte unități de învățământ sau la Primărie pentru a ne desfășura activitatea de pregătire.

Nu de puține ori întâmpinam rezistență din partea șefilor acestor baze, fiind dați afară din săli de sport sau neacceptați pe terenuri de sport! Din această cauză, uneori eram nevoiți să desființăm anumite secții (ex.secția fotbal, care nu era acceptată să-și desfășoare antrenamentele sau jocurile oficiale din cadrul Campionatului Republican de juniori-școlari pe terenul de fotbal al orașului)!

Rezultatele sportive deosebite au continuat să apară datorită priceperii și dăruirii profesorilor-antrenori, precum Coșarcă Cristian, Dobrea Livia (sanie), Orbán Berta, Runcan Vasile (schifond), Pană Maria, Mesaroș Alecsandru, Chitta Anton, Mugurel Rugină (volei), rezultate ce vor fi menționate în descrierile pe ramurile de sport ce urmează.

În anul 1994, C.S.S. Toplița devine unitate sportivă independentă, an în care este numit director profesorul Ioan Rizea și care, prin eforturi deosebite, a reușit să dezvolte Clubul Sportiv Școlar, atât din punct de vedere material, cât și al rezultatelor sportive.

Mă mândresc cu foștii mei sportivi, care au preluat ștafeta și au devenit profesori de educație fizică și sport, antrenori cu rezultate excepționale în domeniu și care contribuie la dezvoltarea sportului toplițean și național.

În anul 1994, pe fondul unor probleme de sănătate, m-am transferat de la C.S.S. Toplița la Liceul Teoretic „O.C. Tăslăuanu”, unde am funcționat ca profesor de educație fizică și sport până în anul 2014, când m-am pensionat.

Mulțumesc autorului lucrării, *Aurel Rațiu*, care a avut inspirația de a scrie această carte și care cu siguranță va contribui la cunoașterea mai amănunțită a activității și rezultatelor Clubului Sportiv Școlar Toplița”.

prof. Mugurel RUGINĂ

Prof. Ioan Rizea
(director al C.S.S. Toplița:1994-10 iunie 2012)

„Din data de 1 septembrie 1994, Clubul Sportiv Școlar Toplița a devenit o unitate de învățământ sportiv de sine stătătoare. La câștigarea acestui statut au contribuit substanțial profesorul *Rugină Mugurel* și profesorul inspector de specialitate *György Sandor*. De la data amintită, am fost numit directorul acestei instituții, până în anul 2012, când am plecat să lucrez în administrația locală, în funcția de primar, în localitatea de domiciliu, Subcetate.

Despre activitatea mea, ca manager al acestei instituții, aș putea să spun foarte multe lucruri. Din septembrie și până spre mijlocul iernii 1995, nu am avut un sediu propriu, am fost găzduiți de către Liceul „Octavian Tăslăuanu”, aceeași instituție punându-ne la dispoziție un spațiu în internatul său, care necesita lucrări ample de reparații. În cele din urmă, am găsit un sponsor binevoitor care a executat toate lucrările fără ca instituția să cheltuiască vreun leu! Internatul liceului desființându-se din acea locație, a trebuit să găsim un alt spațiu în care să funcționăm. După mai multe tatonări la nivelul orașului Toplița, am primit o parte a clădirii unde funcționau clase de Școală Profesională ale actualului Colegiu Național „Mihai Eminescu”.

Spațiile primite erau foarte deteriorate, dar cu ajutor primit de la prietenii ai clubului am reușit să amenajăm un birou unde am lucrat cu toții: director, personal administrativ, profesori.

Din anul 1997, am beneficiat și de sprijin material mai consistent din partea Inspectoratului Școlar Harghita, care ne-a asigurat finanțarea reparațiilor capitale a corpului de clădire primit în concesiune, pentru o perioadă de cincizeci de ani. Aceste eforturi au condus în a avea un sediu corespunzător pentru o instituție de învățământ sportiv.

Activitățile specifice ale profesorilor antrenori de la cele patru secții, volei, sanie, schi fond și alpin (fotbal pentru câțiva ani la început), și mă refer la orele de antrenament, s-au desfășurat pe bazele sportive ale unor școli și licee din oraș și din comunele Sârmaș și Subcetate.

Cu toate că aceste antrenamente, în special de la secția de volei, s-au desfășurat la ore târzii, sălile respective fiind ocupate de orele de educație fizică, s-au reușit rezultate nesperate. Așa au fost obținute primele titluri naționale.

După terminarea *Sălii de sport din „Programul celor 400”*, aceasta a fost dată în administrarea Clubului Sportiv Școlar. Pentru utilizarea acesteia (sala propriu-zisă, vestiare, sălile profesionale) am apelat la prieteni care ne-au ajutat și de data aceasta.

Având o asemenea bază sportivă, rezultatele n-au întârziat să apară. Munca desfășurată de profesioniștii adevărați (frații Ovidiu și Marius Macarie, în special), ajutați de colegi, a dus la câștigarea titlurilor naționale până la nivelul juniorilor mari! Îmi aduc aminte cu plăcere că, la un moment dat, la echipa națională de juniori a României, 3 jucători proveneau de la Clubul Sportiv Școlar Toplița!

Revin asupra dezvoltării bazei materiale a clubului, pentru că aceasta s-a dezvoltat nesperat de mult, și când afirm aceasta mă refer la construcția *Centrului de pregătire sportivă*, care are și 42 de locuri de cazare, în condiții foarte bune.

Gândindu-mă la toți cei 18 ani dăruți Clubului Sportiv Școlar Toplița, ani de deplină maturitate profesională, mă gândesc la numeroasele performanțe pe plan sportiv. În toți acești ani ștacheta performanțelor a urcat în permanență, ajungându-se ca fiecare secție a clubului să dea loturilor naționale de juniori numeroși sportivi de la clubul nostru.

Apogeul performanțelor clubului au culminat cu participarea la Jocurile Olimpice de iarnă, la Campionate Naționale de juniori sau Cupa Mondială de seniori și juniori, la ramurile de sport sanie, schi fond și schi alpin. Aceste performanțe nu ar fi putut fi obținute fără specialiști de calitate.

Secția de volei a dat antrenori echipelor naționale de juniori și nu numai, secția de sanie la fel.

Fără a exagera și minimaliza performanțe din trecutul clubului sau după plecarea mea, apreciez că instituția aceasta a cunoscut o adevărată renaștere.

Am fost fericit și sunt și acuma când văd că întâlnirile mele cu foștii colegi au întotdeauna un caracter amical, de respect reciproc și în felul acesta simt că sunt dorit în mijlocul lor și apreciat totodată pentru ceea ce am însemnat și făcut pentru club.

Încerc o mare bucurie când văd că cineva s-a gândit să nu se piardă memoria unor oameni demni de laudă și recunoștință. Pionieratul profesorului Moldovan și al colegilor săi de atunci nu a fost în zadar, urmașii s-au ridicat la nivelul idealurilor de început și l-au făcut cunoscut și respectat de către adversari!

Trebuie, și cu acest prilej îmi fac o datorie de onoare, să le mulțumesc foștilor sportivi, profesorilor, antrenorilor, tuturor directorilor și profesorilor de educație fizică și sport de la școlile de proveniență a elevilor, sponsorilor și autorităților administrative ale municipiului Toplița, dar și Inspectoratului Școlar al Județului Harghita și Direcției Județene pentru Sport și Tineret Harghita”.

Profesor Ioan RIZEA

Prof. Pop-Benedek Mirela-Elisabeta
(directoare a C.S.S. Toplița: 10 iunie 2012-2014)

„După ce fostul director al C.S.S. Toplița, Ioan Rizea, a fost ales primar al comunei harghitene Subcetate, m-am trezit peste noapte în funcția de director al Clubului Sportiv Școlar! Fiind localnică și, în plus, o fostă sportivă a acestei unități sportive școlare, cunoșteam specificul activității acestuia, așa că nu mi-a fost greu deloc să mă acomodez cu noul loc de muncă. M-a ajutat și faptul că-i cunoșteam pe toți oamenii de la club.

Cât timp am fost directoarea C.S.S.-ului, am încercat să fac cea ce au făcut toți cei care au condus clubul înaintea mea, să îmbunătățesc condițiile de antrenament și refacere ale sportivilor, să procurăm materiale și echipament de concurs și, ceea ce a fost mai greu, să asigur fondurile financiare necesare desfășurării activității fiecărei secții de la club. Îmi place să cred că, în cea mai mare parte, am reușit.

Ca un fapt divers, menționez că, în anul competițional 2013/14, toate secțiile cu sporturi de iarnă de la C.S.S. Toplița, *sanie, schi alpin și schi fond*, au avut campioni naționali, la diferite probe și categorii de vârstă!

Acum, cu un sediu modern și o bază sportivă proprie (inclusiv o sală de sport), cu profesori dedicați meseriei, sper că antrenorii clubului nostru vor face, și de-acum încolo, cea ce știu ei mai bine: să-i selecționeze pe cei mai buni, să-i pregătească și apoi să-i promoveze pe sportivii legitimați la C.S.S. Toplița spre diferite loturi naționale ori spre unități sportive/echipe de prestigiu din țară.

Chiar dacă nu toți sportivii noștri vor deveni campioni, cu siguranță cu toții vor câștiga... *sănătate!* Într-o societate precum cea de astăzi, în care sedentarismul este la ordinea zilei, sănătatea nu-i tocmai de lepădat”!

Prof. POP-BENEDEK Mirela-Elisabeta

Csiki Andrei
(fostul director al Direcției Județene pentru Sport și
Tineret Harghita)

Cu drag, despre C.S.S. Toplița!

„Toplița, municipiul de pe Valea Mureșului Superior, a fost și este unul din leagănele sportului harghitean, fie că este vorba de fotbal, volei, schi sau sanie”. Surse demne de încredere precizează că, pe lângă sporturile de iarnă, și jocurile sportive iau un avânt deosebit, devenind una din preocupările permanente ale tineretului toplițean, care practică o serie de discipline sportive cu foarte mult drag.

Dezvoltarea mișcării sportive toplițene ia un avânt deosebit, mai ales după cel de-al doilea război mondial, iar ulterior după reorganizarea administrativ-teritorială a țării din 1968. Evenimentele istorice impun preocupări și în domeniul creșterii tinerelor vlăstare pentru sport și performanță. Această activitate – cu timpul – se materializează în forme organizatorice, care au menirea susținerii dezvoltării sportului de mare performanță, în special voleiul, în municipiul Toplița.

Apariția Clubului Sportiv Școlar din Toplița, ca unitate de elită a sportului din acest municipiu, face ca în scurt timp această structură sportivă să devină „formația de top” a urbei de la poalele Călimanilor, cu activitate bogată și performanțe deosebite.

Treptat, C.S.S. Toplița devine o adevărată unitate” creatoare de valori, care duc faima școlii de volei”, și o răspândesc atât în țară, cât și în străinătate.

În lunga mea carieră, am avut ocazia să colaborez cu foarte mulți toplițeni, oameni dragi, care cu foarte multă trudă și sacrificii au obținut succese, au construit și dezvoltat baze sportive și au asigurat buna desfășurare a activității sportive din Toplița.

Prin munca lor, sportivii, antrenorii, conducătorii și personalul C.S.S. au adus, în decursul anilor, satisfacții deosebite miilor de suporterii, făcând din voleiul toplițean o” marcă” adevărată! Putem afirma, fără să greșim, că C.S.S. Toplița a fost și rămâne o” citadelă” a voleiului românesc, o furnizoare permanentă de valori pentru loturile naționale, ridicând totodată tradiția municipiului în acest frumos sport.

De aceea, nutresc o mare dragoste pentru aceasta, iar tuturor prietenilor mei toplițeni le urez mult succes în viitor”.

CSIKI Andrei, ex-director al D.J.S.T. Harghita

Toplița - puțină istorie

Conform *Wikipedia*, localitatea a fost atestată documentar în anul 1567. Municipiul Toplița are 13.285 de locuitori, conform *Recensământului* din anul anul 2011. Localitatea este așezată în *Depresiunea Giurgeu din Carpații Răsăriteni*. A fost declarat oraș în anul 1956, iar în 2002 Toplița a devenit *municipiu*.

Este interesant de remarcat că... „*de-a lungul anilor, orașul a trecut prin mai multe schimbări de nume: Taplócza, Toplicza, Gyergyö-Toplicza, din 3 februarie 1861 Oláh Toplicza, apoi din 1 ianuarie 1907 Maroshéviz, până în 1918, când a primit numele de Toplița Română. În ambele limbi, maghiară și română, numele înseamnă „izvor de apă caldă”, primul este un cuvânt apărut în limba română de origine slavă*”¹³.

Într-o lucrare emblematică pentru istoria învățământului românesc, autorul Nicolae Albu afirmă că „*În veacul anterior s-a amintit numele câtorva mănăstiri în interiorul cărora se țineu școli pentru pregătirea viitorilor preoți, călugări și dieci (dascăli). Acum, în partea întâia a acestui veac și la începutul celei de a doua, numărul lor crește*”¹⁴.

În aceeași lucrare, autorul face precizarea că, pe la 1704, „*Tot din Moldova a venit, aciunându-se la Mănăstirea Toplița, Dascălul Ștefan, sau, cum semna el „Ștefan dascălul Moldavschi”. Aici scrie un „Praznicariu” pe seama popii Nicodim, de la aceeași mănăstire.*

¹³ wikipedia.org

¹⁴ Nicolae Albu, *Istoria învățământului românesc din Transilvania până la 1800, Tipografia Lumina, Blaj, 1944, pag. 120-121.*

Apoi, în anii următori, îl vedem semnându-și numele pe un „Penticostar” (1736) în *Dragomireștii Maramureșului! După propria mărturisire, a cutreiarat „țara Ardealului prin bogate locuri”, făcând pe dascălul, concomitent cu munca sa de copist*¹⁵.

„Nici Valea Mureșului de sus, cu centre și sate pur românești, nu rămâne străină de această sfortare de ieșire din întuneric. În Mănăstirea Toplița se opriseră, pentru scurt timp, cei doi dascăli moldoveni: Vasile Sturze și Ștefan dascălul Moldavschi. Și câți alții nu vor fi trecut pe aici. Căci Valea Mureșului de sus era cel mai scurt drum spre inima Transilvaniei. Dar nu numai mănăstirea Toplița ținea pe lângă ea școală. Erau și altele. Prin însăși poziția sa și în cadrul spiritual al timpului, mănăstirea era un izvor de lumină. Așa că se poate socoti, cu fiecare mănăstire, o școală pentru satele în vecinătatea cărora era ridicată”¹⁶.

Despre existența în epoca iosefină a primei școli din Toplița, pe la 1802, se pomenește în aceeași lucrare, indicându-se ca sursă „Arhiva Mitropoliei Blajului”¹⁷.

Lumea românească de dincolo de Carpați, din pragul secolelor XVIII și XIX, avea în *centrul comunității Biserica*, care, uneori, de-a lungul multor ani, a ținut loc de... *Judecătorie* și de... *Școală!* Din acest punct de vedere, putem spune că *Biserica* din acele vremuri a fost o „instituție care a avut un rol complex”¹⁸.

Aceeași viziune o are și conferențiarul universitar Daniel Dumitran, de la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, care, într-o carte de referință pentru istoria bisericii românești, subliniază „rolul administrativ conferit clerului în perioada

¹⁵ Nicolae Albu, *op. cit.*, pag. 121.

¹⁶ Nicolae Albu, *Istoria învățământului românesc din Transilvania până la 1800*, Tipografia Lumina, Blaj, 1944, pag. 138.

¹⁷ Nicolae Albu, *op. cit.*, pag. 243 și 244.

¹⁸ Constanța Vintilă-Ghițulescu, *În șalvari și cu ișlic. Biserică, sexualitate, căsătorie și divorț în Țara Românească a secolului al XVIII-lea*, Editura Humanitas, București, 2017.

iosefină și complexitatea sarcinilor atribuite reprezentanților Bisericii”¹⁹.

Este interesant de subliniat și faptul că, în Toplița, în anul 1842, nu exista nicio Școală Greco-Catolică! Școlarii de atunci, „10 ficiori, 15 fete și cei 10 de repetiție” frecventau Școala Comunală și pe cea Greco-Orientală²⁰.

Ca o curiozitate de ordin religios: să reținem și faptul că, între 1842 și 1871, în Toplița a oficiat slujbe preotul *Teodor Teslovan*, iar între 1871 și 1900 cel care ținea slujbe a fost preotul *Simeon Sbârcea*, acesta fiind ajutat de cantorul Nicolae Teslovan²¹.

Apoi, odată cu trecerea anilor, în mod firesc, în Toplița, s-a dezvoltat și rețeaua școlară, iar la începutul anilor '50 în România au apărut primele unități școlare cu clase speciale de educație fizică și sport! Despre unele dintre acestea vom scrie și în această lucrare, ceva mai încolo.

¹⁹ Daniel Dumitran, *Un timp al reformelor, Biserica Greco-Catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob (1782-1830)*, Editura Argonaut, Cluj, 2007.

²⁰ *Șemantismul Venerabilului Cler al Arhidiecezei Mitropolitane Greco-Catolice de Alba Iulia și Făgăraș pe la Anul Domnului 1900 de la Sfânta Unire 200*, „Petru Maior” University Press, 2017, Târgu-Mureș, pag. 506.

²¹ *Ibidem*.

Istoria sportului școlar din România

O informație foarte importantă despre începuturile educației fizice organizate în România găsim în „Regulamentul Organic” adoptat, în anul 1832, în Țara Românească! În cuprinsul acestuia, se prevedea, în bugetul acestui domeniu, și *plata a 2 profesori de gimnastică*, unul la *Academia Sfântu Sava* din București, celălalt la *Școala Centrală* din Craiova!

În Transilvania, în prima jumătate a Secolului al XIX-lea, au apărut așa-zisele „Turnverein”-uri (cluburi de gimnastică și/sau atletism), organizate după modelul celor apărute în Germania, în Mediaș (unde promotor era Ștefan Ludwig Roth), Brașov, Sibiu, Sighișoara, Sebeș, Bistrița ș.a.²²!

În „*Legea instrucțiunii*”, publicată în Monitorul Oficial nr. 272/5/7 dec. 1864, aprobată de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, se vorbește și despre sport, mai precis în „Planul de învățământ, în Capitolul III, art. 116, unde se enumerează obiectele de studiu în „*gimnasii*”, în care legiuitorul indică și „*gimnastica*”!

„*Rețiem, de asemenea, preocuparea pentru crearea cadrului material necesar activităților „gimnastice”, exprimată în secțiunea a V-a, art. 173, unde se stipulează că, în internate, să existe „aparate gimnastice” pentru exercițiul corpului în timpul recreațiilor*”²³.

Apoi, în decursul anilor, autoritățile statului român au elaborat o serie de regulamente, instrucțiuni, hotărâri, decrete și legi, cu privire la dezvoltarea activității de educație fizică și sport pe întreg teritoriul țării.

²² : patrimoniulsportului.ro

²³ *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, Vol. VII, pag. 9.

Dintre acestea, spicuium următoarele:

-Legea 21/1924, privind înființarea asociațiilor și fundațiilor;

-Legea 135/1946, privind înființarea Organizația Sportul Popular (O.S.P.);

-1949: iau ființă Comitetele de Cultură Fizică și Sport (C.C.F.S.);

-Decretul 329/1949, privind înființarea Comitetelor de Cultură Fizică și Sport (C.C.F.S.);

-1948/49: se organizează primele Școli Medii Tehnice de Cultură Fizică (S.M.T.C.F.); la Târgu-Mureș, primul director al S.M.T.C.F. a fost prof. Kamenitzki Árpád;

-1953: „se experimentează, în mai multe școli din țară, predarea educației fizice la cls. I-IV de către profesori de specialitate²⁴;

-1955: iau ființă primele „Școli de Antrenori” cu durata de 2 ani;

-1955: iau ființă Școlile Sportive de Elevi (S.S.E.); ulterior, acestea au primit denumirea de *Cluburi Sportive Școlare* (C.S.S.);

-1957: se înființează Uniunea de Cultură Fizică și Sport (U.C.F.S.);

-1959: iau ființă Facultățile de Educație Fizică și Sport (F.E.F.S.), care funcționau pe lângă Institutele Pedagogice de 3 ani (I.P.3);

-1967: se înființează Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport (C.N.E.F.S.);

-1990: ia ființă Ministerul Tineretului și Sportului (M.T.S.);

-2000: Legea 69, privind organizarea Educației Fizice și Sportului din România²⁵.

²⁴ *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, M.T.S., Vol. VII, 2015, pag. 215.

²⁵ *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, Vol. VII, M.T.S., 2015.

Apariția Clubului Sportiv Școlar Toplița

În vara anului 1967, după multe intervenții la Ministerul Învățământului, inspectorul *Marinel Oancea* a reușit să înființeze o *Secție Sportivă*, care funcționa pe lângă *Liceul Teoretic Toplița* (denumit înainte *Liceul „Vasile Roaită”*, care a fost înființat, în anul 1958, (și) cu sprijinul profesorului de educație fizică și sport *Varga Titus*; ulterior, în anul 1965, acesta a plecat la C.S.S. Târgu-Mureș, n.a.), cu două ramuri de sport: volei (cu două catedre: una de fete, unde titular era *prof. Ioan Moldovan*, și una de băieți, unde a activat *prof. Lucian Samson*) și una de schi fond, unde a fost titular *profesorul Stan Damian-Alexandru*! Putem afirma că, luând în considerare aceste informații, 1 septembrie 1967 este data în care a luat naștere precursora *Clubului Sportiv Școlar Toplița*, așa numita „*Secție Sportivă*”, care a funcționat de-a lungul anilor, mai precis până în anul 1994, pe lângă diferite școli și licee din oraș (*Școala Generală nr. 8* și *Grupul Școlar „O.C. Tăslăuanu”*), până a devenit o unitate școlară de sine stătătoare, cu personalitate juridică, actualul Club Sportiv Școlar din Toplița!

Dintr-o altă sursă, aflăm o informație interesantă: „1978/79: Întrucât se constituie în Toplița Școala Sportivă, aceasta va funcționa după Regulamentul școlilor sportive din țară”!²⁶

Profesorul *Stan Damian-Alexandru*, primul dascăl care a lucrat la catedra de schi fond de la nou înființata „*Secție Sportivă*”, dar și *Lucian Samson*, pe atunci un tânăr absolvent de facultate afirmă că „*Secția Sportivă*” a luat ființă în toamna anului 1967!

În acest context, în lipsa unor documente palpabile, putem accepta ca ipoteză de lucru ambele variante.

²⁶ Octavian Dorel Bucur, Mariana Carmen Bucur, *Toplița-Română în presa scrisă din perioada ceaușistă (1965-1989)*, 2016, pag 301.

De-a lungul anilor, la această unitate școlară sportivă au lucrat o serie de antrenori pricepuți, precum profesorii: *Petru Lăcătuș, Szabó Mihály, Pompiliu Buterez* (de loc din Brăila), *Ilyés Elemér și Valer Ianoși* (la fotbal), *Szabó Mihály, Petru Lăcătuș și Chitta Anton* (la înot), *Cornelius Bâra, Stan Damian, Mesaroș Alecsandru, Vasile Runcan, Petru Dobrean și Orbán Berta* (la schi fond), *Șerban Cojocaru* (fost monitor de schi din Brașov), *Mesaroș Alecsandru, Pop Benedek Ionel, Bodor Franceska și Kis Vilmos* (la schi alpin), *Ioan Rizea, Ilyés Elemér, Cristian Ilie Coșarcă, Livia Dobrean și Ionuț Țăran* (la sanie), *Ioan Moldovan, Lucian Samson, Chitta Anton, Mugurel Rugină, Alecsandru Mesaroș, Marius Macarie, Ovidiu Macarie, Pană (Pantea) Maria, Ioan Rizea, Musulin (Lörincz) Éva, Pușcaș Marin, Mariș (Precup) Emilia și Stoian (Iacob) Mariana* (la volei).

De-a lungul celor 53 de ani de existență ai unității școlare, sportivii clubului au obținut unele rezultate notabile, pe care le puteți lectura în paginile următoare, rezultate obținute în urma unui efort comun susținut deopotrivă de sportivi și antrenori. Chiar dacă la început baza sportivă avută la dispoziție n-a fost la nivelul cerințelor sportului de performanță contemporan, conducerea C.S.S. Toplița, oricare a fost ea, s-a străduit să îmbunătățească, an de an, condițiile de antrenament și refacere pentru sportivii clubului.

Precizare: Prin Hotărârea Guvernului nr. 1239/1996 s-a înființat Federația Sportului Școlar și Universitar (F.S.S.U.), care, printre altele, are ca sarcină... „de a asigura cadrul necesar dezvoltării continue, organizării și funcționării performante a sportului școlar și universitar la nivelul tuturor elementelor sale de structură și infrastructură”!

Ei bine, pe site-ul oficial al acestei instituții, www.fssu.ro, la capitolul „Informații de interes public” găsim un subcapitol, „Registrul performanței”, în cadrul căruia sunt precizate, pe fiecare unitate școlară subordonată Ministerului Educației Naționale, numărul secțiilor pe ramură de sport, numărul grupelor de performanță, numărul de elevi sportivi, numărul competițiilor de nivel internațional și numărul sportivilor care fac parte din loturile

naționale, toate acestea începând cu anul școlar 2011/12 și până în anul 2018/19 (inclusiv)! În această lucrare veți găsi astfel de date, mai ales în cadrul secțiilor pe ramură de sport, și ele trebuie luate ca atare, care se referă *numai la grupele de performanță!*

În fiecare an, *Ministerul Tineretului și Sportului* publică un *Anuar Sportiv*, în cadrul căruia sunt comunicate diferite clasamente ale unor structuri sportive din întreaga țară, întocmite pe baza unor punctaje dinainte stabilite, subordonate Ministerului Tineretului și Sportului și/sau *Ministerului Educației Naționale*.

În clasamentul unităților sportive școlare subordonate *Ministerului Educației Naționale (M.E.N.)*, cum este și cazul Clubului Sportiv Școlar Toplița, acesta ocupa următoarele locuri în *Anuarele* editate de M.T.S. în anii:

2011: C.S.S. Toplița-locul 73, din 160 de unități sportive (vezi pag. 137);

2012: C.S.S. Toplița-locul 68, cu 32,01 puncte (vezi pag. 129);

2013: C.S.S. Toplița-locul 58 (vezi pag. 88);

2014: C.S.S. Toplița-locul 55, cu 76 de puncte (vezi pag. 95);

2015: C.S.S. Toplița-locul 94, cu 28,99 puncte (vezi pag. 105);

2016: C.S.S. Toplița-locul 133, cu 5,50 puncte (vezi pag. 83);

2017: C.S.S. Toplița *NU* este inclus în acest clasament (vezi pag. 81 și 82)!

2018: C.S.S. Toplița-locul 131, cu 5 puncte (vezi pag. 102).

Clubul Sportiv Școlar Toplița deține Certificatul de Identitate Sportivă (C.I.S.): HR/A1/00238.

În anul școlar 2019/20, la Clubul Sportiv Școlar Toplița existau 4 secții pe ramură de sport:

1)-sanie;

2)-schi alpin;

3)-schi fond;

4)-volei.

În general, cele 20 de grupe pe niveluri de pregătire erau împărțite astfel:

-5 grupe de performanță;

-3 grupe de avansați;

-10 grupe de începători.

Antrenorii de la C.S.S. Toplița au făcut/fac selecție prin școlile din oraș (Școlile Generale nr. 4, 6 și 8, Liceul „O.C. Tăslăuanu”, Colegiul Național „Mihai Eminescu”) ori la cele situate în apropierea municipiului (Școala Generală „Sf. Andrei” Sărmaș, Școala Generală nr. 2 Hodoșa, Școala Generală „O.C. Tăslăuanu” Bilbor, Grupul Școlar „Miron Cristea” Subcetate).

Într-un document intern, denumit „Proiectul Clubului Sportiv Școlar Toplița”, în capitolul „Misiunea C.S.S. și finalitățile activității” se precizează: „În virtutea R.O.A.F. al Cluburilor Sportive Școlare, aprobat prin O.M. nr 5035/14 noiembrie 2001, fiind o instituție de învățământ, unitatea noastră are menirea de a da posibilitatea elevilor din orașul Toplița și din localitățile din zonă, cu aptitudini și calități fizice și moral-volitve corespunzătoare, să se inițieze și apoi să se perfecționeze la 4 ramuri sportive cu foarte mare tradiție în zonă și să devină sportivi de performanță sau mare performanță, așa cum, foarte mulți dintre foștii elevi ai clubului, au devenit”.

Momentan, C.S.S. Toplița oferă condiții optime de pregătire majorității sportivilor săi, dispunând de o *Sală de sport*, o sală de pregătire fizică aflată în sediul administrativ al clubului (într-o clădire reabilitată), de aparate și instalații sportive, materiale și echipament sportiv de peste 2,5 milioane lei! De asemenea, să reținem și faptul că C.S.S. Toplița deține și un microbuz de 19+1 locuri!

Pe lângă toate acestea, mai greu este cu asigurarea condițiilor de pregătire și concurs pentru sportivii și tehnicienii de la sporturile de iarnă, care, știm cu toții, sunt foarte costisitoare!

Dincolo de toate acestea, C.S.S. Toplița rămâne un adevărat „Centru Sportiv” din județul Harghita!

În paginile următoare, vă propun o călătorie prin timp prin...

Secțiunile sportive care au existat de-a lungul anilor la C.S.S. Toplița

Fotbal

Acest joc sportiv a apărut pentru prima dată în Anglia. Sursele spun că, în 1863, niște tineri au înființat, într-o tavernă, o organizație a tuturor cluburilor engleze, „care îmbrățișează obligativitatea lovirii mingii cu piciorul”!²⁷ Numele primei federații din lume: „*The Football*

Association”.

Fiind un joc deosebit de dinamic și atractiv, încet, încet fotbalul se răspândește peste tot! Astfel, nu-i de mirare că fotbalul este introdus în programul *Jocurilor Olimpice* de la Paris din anul 1900! Tot la Jocurile Olimpice de la Paris, din anul 1924, echipa României participă pentru prima dată la un turneu olimpic! Din delegația olimpică a României au făcut parte și doi fotbaliști târgumureșeni, *Molnár Attila* și *Radu Niculescu*!²⁸

În România, primul Campionat Național a avut loc în anul 1909, la care a participat și una dintre cele mai îndrăgite echipe de fotbal din România: *C.F.R. București*, precursora Rapidului, club înființat, în anul 1923, de muncitorii de la Atelierele Grivița din București, care a purtat acest nume în perioada 1923-1935, ulterior numindu-se Rapid București (din 1936 și până în prezent)!

²⁷ *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, Vol. I, M.T.S., București, 2015, pag. 685-688.

²⁸ Aurel Rațiu, *Fotbalul mureșean de-a lungul anilor*, Editura Vatra Veche, 2016, Târgu-Mureș, pag. 20.

Chiar dacă orașul Toplița este situat într-o zonă muntoasă, fotbalul a prins rădăcini și aici în frumosul oraș transilvan. Vara, cât era ziuica de mare, tinerii din localitate băteau mingea pe orice maidan/teren de joacă, apoi fuguța la unul dintre cele două ștranduri cu apă termală, *Bánffy* și/sau *Urmánczy*, pentru o baie! În schimb, iarna sporturile preferate ale tinerilor toplițeni erau *schitul* și *săniușul*!

De-a lungul anilor, în special înainte de anul 1989, dar și după '89, orașul Toplița a avut o echipă de fotbal, *Mureșul Toplița*, care a jucat în Liga a III-a, ba în vara anului 1992 a participat chiar și la un *baraj* de promovare în Divizia B, dar din păcate a ratat promovarea!

Puțină istorie a fotbalului toplițean, chiar dacă nu are legătură cu C.S.S. Toplița. Sportului *Rege* trebuie să-i acordăm puțină atenție. Sper că nu vă supărați!

Mureșul Toplița a jucat pentru prima dată în Liga a III-a în sezonul competițional 1976/77. Apoi, timp de 7 sezoane, între 1979 și 1986, echipa de fotbal Mureșul Toplița fost o prezență constantă în cel de-al III-lea eșalon fotbalistic al României! De asemenea, între 1989 și 1996, Mureșul Toplița a bifat, sezon de sezon, participarea în Liga a III-a! În anul competițional 1995/96, Mureșul Toplița a jucat pentru ultima dată în Liga a III-a. Atunci, în acel sezon, Mureșul Toplița a ocupat locul VII, în Seria I, cu 46 de puncte! La finalul sezonului, Mureșul Toplița a cedat locul din Divizia C unei echipe din Reghin! Ca la orice echipă de fotbal, pe la conducerea tehnică a formației toplițene s-au perindat mai mulți antrenori, precum *Pompiliu Buterez*, *Niță* de la Piatra Neamț ș.a.

Toader Bendriș, fostul primar al orașului Toplița, fiind un mare iubitor al fotbalului, a sprijinit această echipă cu ce s-a putut în acele vremuri.

După Revoluție, sau ce-o fi fost?!, antrenorul *Vlad Todiriță* a înființat, în anul 2012, un club de fotbal cu denumirea de *PRO Mureșul Toplița*!

În 2017, echipa toplițeană a câștigat Campionatul Ligii a IV-a din județul Harghita și a participat la un baraj de accedere în Liga a III-a, antrenori fiind frații *Silviu și Tudor Tararache!* Din păcate, formația harghiteană a fost învinsă, într-o dublă manșă, de campioana județului Covasna, K.S.E. Târgu-Secuiesc, cu 2-0 la Toplița și cu 6-0 la Târgu-Secuiesc!

Cele mai bune performanțe ale unei echipe de fotbal din Toplița, vorbim de Mureșul, au fost obținute în *Cupa României*, în sezoanele 1990/91 și 1992/93! Astfel, în sezonul 1990/91, Mureșul Toplița a ajuns până în optimile de finală (0-1 cu FC Bacău), după ce a eliminat în 16-imi pe Jiul Petroșani cu 3-0, ambele partide fiind disputate pe teren propriu! În sezonul 1992/93, Mureșul Toplița a fost învinsă în 16-imi de Dacia Unirea Brăila cu 1-0!

De-a lungul anilor, la *C.S.S. Toplița* a existat și o secție de fotbal, unde au activat antrenorii *Petru Lăcătuș, Szabó Mihály, Buterez Pompiliu, Ilyés Elemér și Valer Ianoși*. Datorită faptului că sportivii clubului nu aveau condiții optime de antrenament, baza materială fiind într-o stare precară, după câțiva ani secția de fotbal de la *C.S.S. Toplița* s-a desființat! Secția a fost reînființată prin 1994, însă după numai câțiva ani a fost desființată din nou!

Cu toate acestea, tinerii din oraș continuă să bată mingea în locurile de joacă pentru copii, chiar și pe noul stadion care a fost dat în folosință în anul 2015.

Prof. Petru Lăcătuș

Profesorul *Petru Lăcătuș* a fost unul dintre *oamenii importanți de sport* din orașul Toplița!

La *Școala Profesională* din localitate, unde avea câteva ore de educație fizică și sport, a reușit cu echipa de volei a școlii două rezultate de prestigiu: câștigarea unei *medalii de bronz*, în anul 1971, precum și un *titlu național*, în anul 1972, la Campionatul Național al Școlilor Profesionale!

În acei ani, profesorul *Petrică Lăcătuș* îndeplinea funcția de președinte al „*Comitetului Orășenesc pentru Educație Fizică și Sport*” (C.O.E.F.S.) Toplița!

Fiind un om deosebit de activ, profesorul *Petru Lăcătuș* a organizat numeroase competiții sportive de nivel local, regional și chiar național!

Pentru o perioadă de timp, profesorul *Petru Lăcătuș* a lucrat și ca antrenor la secția de *fotbal* de la C.S.S. Toplița, după ce înainte trecuse pe la *înot*.

Este decedat.

Prof. Szabó Mihály

Szabó Mihály s-a născut în data de 16 iulie 1939 în localitatea Obilești din județul Vrancea. Este absolvent al „Școlii Medii de 10 ani” din Bistrița, promoția 1956, și al Facultății de Educație Fizică și Sport din Cluj, promoția 1964.

La terminarea facultății, în 1964, a fost repartizat, ca profesor de educație fizică și sport, la Școala Generală nr. 4 Zencani-Toplița. Pentru a avea o normă didactică întregă la această școală, pe lângă cele 8 ore de educație fizică și sport pe care le avea aici, a mai predat și fizica, limba rusă, muzica și, în plus, mai făcea și pe profesorul la lucrările practice! La această școală toate cursurile se țineau după masa! În 1964, nefiind destui profesori de educație fizică și sport în localitate, *Szabó Mihály* și-a luat o normă întregă la Școala Profesională de Meserii din Toplița, unde cursurile aveau loc dimineața!

În anul 1969, *Szabó Mihály* a fost detașat la Liceul Teoretic, pe lângă care funcționa Școala Sportivă, ca antrenor la secția de înot.

A fost antrenor al secției de înot de la „Secția Sportivă”, doar în acel an, 1969! În acea perioadă, într-o vacanță de iarnă, a plecat cu câțiva elevi toplițeni într-o excursie la Cluj, unde, la bazinul de înot acoperit, l-a convins pe tânărul *Chitta Anton* să vină la Toplița, ca profesor de educație fizică și sport, cât și ca antrenor de înot! Cei doi dascăli au sperat că, având în localitate două bazine de înot (*Bánffy și Urmánczy*), îi vor convinge mai ușor pe mai marii din cadrul Federației Române de Natație și de la Ministerul Învățământului să acopere unul dintre cele două bazine de înot! Visul lor s-a destrămat însă repede!

În anul 1970, profesorul *Szabó Mihály* s-a transferat la Școala Generală nr. 8, care s-a înființat tocmai atunci, datorită faptului că Liceul s-a mutat în noua clădire din Cartierul „*Cornișa*”, sub numele de Liceul nr. 2 Toplița.

Apoi, în anul 1976, a fost detașat la Liceul nr. 2, ca *profesor-coordonator* al Secției Sportive, unde a înființat catedra de fotbal. Pe lângă aceasta, la club mai funcționau secțiile de volei (fete și băieți), schi fond, schi alpin și sanie. Însă, după numai câțiva ani, în 1983, secția de fotbal s-a desființat, deși echipa de fotbal a școlii participase în Campionatul Republican al juniorilor I, iar profesorul *Szabó Mihály* s-a reîntors la Școala Generală nr. 8 Toplița, unde, în scurt timp, s-a alipit și Secția Sportivă!

În acei ani, directorul Școlii Generale 8 era profesorul *Eugen Hirișcău*, iar director adjunct era profesorul *Szabó Mihály*.

Cum scriam, din păcate, secția de fotbal a supraviețuit doar până în anul 1983, când a fost desființată, unul dintre motivele principale fiind și acela că, având o echipă de fotbal care activa în Campionatul Republican de juniori I, nu avea la dispoziție un teren corespunzător, cu iarbă, propice desfășurării jocurilor oficiale, motiv pentru care acestea se disputau la... Gălăuțaș!

În acest context, echipa s-a retras din campionat, după numai câțiva ani de activitate!

Este interesant de semnalat și faptul că, în anul 1994, secția de fotbal a fost reînființată (!), pentru ca C.S.S. Toplița să primească statutul de unitate școlară independentă cu personalitate juridică! Una dintre condițiile esențiale era ca Clubul Sportiv Școlar să aibă un anumit număr de secții și de grupe de pregătire, ceea ce în acel moment nu avea! Soluția găsită?, (re)înființarea secției de fotbal de la C.S.S. Toplița! După ce și-a făcut „datoria”, secția s-a desființat!

În acele vremuri, în echipele de Divizia C, cum era și Mureșul Toplița, era obligatorie prezența pe teren, în primul 11, a doi jucători sub 18 ani, fotbaliști care, de regulă, proveneau de la S.S.E. Toplița, cu dublă-legitimare!

„La repartizare, în anul 1964, am venit la Toplița cu gândul de a pleca cât mai repede de aici în orașul Satu Mare, acolo unde locuiau doi frați și o soră de-ai mei și, în plus, un unchi, care era inspector școlar de educație fizică și sport, pe care mă bazam că mă va „deturna” cât mai repede spre Satu Mare!

Însă, după ce m-am obișnuit cu oamenii din aceste locuri, m-am răzgândit și am decis să rămân aici! La școala din Zencani, unde am fost repartizat, am amenajat, cu ajutorul elevilor, o bază sportivă, ce cuprindea: un teren de fotbal, un teren de volei, o pistă de atletism și o mică tribună.

Apoi, am fost transferat la Secția Sportivă, la catedra de înot, deși nu eram specialist! Așa că, vrând-nevrând, am început să învăț tehnica înotului! Cel mai greu era să ne antrenăm iarna. Pentru a îmbunătăți cât de cât condițiile de antrenament, am acoperit un bazin de la Ștrandul Urmánczy, cel cu dimensiunea de 4 X8 metri, construind o baracă din placaj, iar în interiorul ei am plasat o sobă cu rumeguș! Ulterior, profesorul Chitta Anton, care a urmat după mine la catedra de înot, a reparat și el ce era de reparat la baracă, asta până când secția de înot a fost desființată! Am încercat noi, subsemnatul și Chitta Anton, să intervenim la Ministerul Învățământului și la Federația Română de Natație să ne ajute să acoperim acel bazin, dar degeaba!

Mă bucur că, măcar acum, după ce C.S.S. Toplița a devenit o structură sportivă independentă, cu personalitate juridică, condițiile de antrenament și refacere s-au îmbunătățit considerabil, clubul având acum o sală de sport proprie, cât și un sediu modern.

Prin ceea ce am realizat eu la școlile pe unde am lucrat, și foștii mei colegi cunosc acest aspect, am încercat, cât am putut, să contribuie și eu la dezvoltarea sportului școlar din localitate.

După ce am locuit 56 de ani aici, în Toplița, îl consider orașul meu”!

În prezent, Szabó Mihály locuiește în municipiul Toplița.

Pompiliu Buterez - antrenor de fotbal

Pompiliu Buterez a fost și el antrenor la secția de fotbal de la S.S.E. Toplița, doar în perioada în care a îndeplinit funcția de *profesor-coordonator* al „*Secției Sportive*”, 1983-1987.

După plecarea acestuia de la club, secția de fotbal s-a desființat!

Nu deținem alte informații despre activitatea acestuia. Este decedat.

Prof. Ilyés Elemér

-antrenor de fotbal și sanie;
-vezi minibiografia la capitolul „Sanie”.

Valer Ianoși - antrenor de fotbal

Valer Ianoși este unul dintre antrenorii toplițeni care a fost „*43 de ani în slujba fotbalului*”²⁹!

S-a născut în comuna *Râciu* din județul Mureș, acolo unde, mai târziu, ca antrenor, i-a descoperit pe frații Cioloboc, Horațiu și Remus, care au ajuns ulterior la divizionara A din Târgu-Mureș, Asociația Sportivă Armata.

După ce a plecat din Râciu, *Valer Ianoși* a jucat vreo 4 ani la Corvinul Hunedoara, apoi a sosit la Toplița, la început ca jucător la Mureșul Toplița, ulterior și ca antrenor.

²⁹ *Informația Harghitei* din 3 aug. 2016.

Pe lângă Mureșul Toplița, a mai antrenat pe Vulturul Carpatin Gheorgheni și COLEMN Gălăuțaș.

Printre jucătorii de fotbal selecționați și promovați de Valer Ianoși se numără și: Alexandru Ciolacu (Foresta Fălticeni), Dan Durduleanu (Inter Sibiu), Răzvan Vodă (Ceahlăul Piatra Neamț, ulterior și Universitatea Cluj) ș.a.

Într-o perioadă, *Valer Ianoși* a îndeplinit funcția de director al „Casei Pionierilor” din Toplița, dar a fost și antrenor la secția de fotbal de la C.S.S. Toplița.

Înot

Cei mai mulți specialiști spun că înotul a fost promovat în lume de școala engleză! Astfel, nu-i de mirare că, în anul 1828, la Londra s-a construit prima piscină acoperită cu apă încălzită! Din alte surse, aflăm că prima piscină acoperită cu apă încălzită s-a construit, la Paris, în anul de

grație 1818!³⁰

Cert este că înotul a fost inclus în programul primei ediții a Jocurilor Olimpice de vară, Atena în 1896!

În România, documentele sportive ale vremii consemnează faptul că, în anul 1900, la București existau „Băile Eforiei”, care aveau și un bazin acoperit pentru înot! Înainte însă de această dată, în anul 1875 Societatea „Tirul” din București a editat un manual care se numea chiar așa: „Instrucția practică pentru învățământul elementar al înotăriei”!

³⁰ *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului*, M.T.S., Vol. II, 2015, pag. 232-240.

În România, primul Campionat Regional de înot a avut loc în anul 1922, la Sovata, pe Lacul Ursu! Interesant de reținut este și faptul că primul Campionat Național de înot a avut loc, în anul 1924, la Târgu-Mureș, la probele de 50 m. liber, 200 m. liber și 400 m. liber, probabil pe fostul ștrand „*Voința*” (astăzi în paragină)! Cei mai activi înotători proveneau de la grupările: *Clubul Nautic Român, Stadiul Român, Vișorul Dacia, Tennis Club Român, Maccabi, Sportul Studentesc, M.S.E. Târgu-Mureș, A.S. Oradea ș.a.*

La Toplița, vara, iubitorii înotului aveau 3 locații de atracție: ștrandurile cu apă termală *Bánffy* și *Urmánczy* (în proprietatea familiei *Urmánczy* din jurul anului 1870)³¹ și... râul *Mureș*! Probabil, aici au învățat să înoate cei mai mulți dintre toplițeni!

Ștrandul cu apă termală *Bánffy* este situat în partea de sus a orașului, într-o zonă denumită *Stațiunea Bánffy*, unde prin anul 1882 exista „*Vila lui Dezső Bánffy*”! De remarcat că, în anul 1937 s-a construit bazinul din beton cu dimensiunile de 33x20 de metri!³² *Ștrandul Urmánczy* este situat în partea de jos a urbei, lângă gară, pe malul drept al Mureșului!

Aici, în bazinul mic, se țineau antrenamentele *secției de înot* de la *C.S.S. Toplița*, pe la începutul anilor '70! Cel care a înființat secția de înot a fost profesorul *Szabó Mihály*, la sfârșitul anilor '60! Au urmat *Petru Lăcătuș* și *Chitta Anton*.

În acei ani, antrenorul *Chitta Anton* a reparat/cârpit baraca făcută din placaj, pe care o ridicase cu câțiva ani mai înainte profesorul *Szabó Mihály*! În timpul iernii, regretatul antrenor făcea foc cu lemne într-o sobă improvizată, pentru ca înotătorii clubului să aibă condiții acceptabile de pregătire. După ce s-a chinuit cu copiii timp de câțiva ani în aceste condiții, secția de înot s-a desființat, pe la mijlocul anilor '70, iar profesorul *Chitta Anton* s-a transferat la secția de volei de la *C.S.S. Toplița*, unde s-a ocupat de pregătirea băieților.

³¹ urmanczy.ro

³² wikipedia.org

Ca o curiozitate: cel mai celebru înotător care a provenit din orașul Toplița a fost un... medic! Chiar dacă nu are nicio legătură cu C.S.S. Toplița, iată despre cine este vorba...

Dr. Günther Philipp

Günther Placheta s-a născut în orașul Toplița (*Maroshéviz*) în data de 8 iunie 1918. Mai târziu, după ce a plecat din România, și-a luat numele de... *Günther Philipp*! În *Wikipedia* se precizează că *Günther Philipp* a fost un actor, medic și înotător de succes! Să amintim că *dr. Günther Philipp* a jucat în 147 de filme (de Cinema și de Televiziune)!

Ca sportiv, *dr. Günther Philipp* a dominat proba de 100 m bras din cadrul Campionatului austriac (unde s-a stabilit), între anii 1935 și 1963! În această probă, a fost multiplu campion național al Austriei! De remarcat că, în anul 1939, *dr. Günther Philipp* a obținut cel mai bun rezultat din Europa în proba de 100 m bras, cu timpul de 1 min, 11 secunde, 3 zecimi, și al II-lea din lume!!

Dr. Günther Philipp a decedat în data de 2 octombrie 2003 la Bonn-Bad Godesberg³³.

³³ wikipedia.org

Prof. Szabó Mihály

-antrenor de fotbal și înot
-vezi minibiografia la capitolul „Fotbal”

Prof. Anton Chitta

Anton Chitta s-a născut în data de 15 iulie 1947 în orașul Cluj-Napoca.

A fost absolvent al Facultății de Educație Fizică din cadrul Institutului Pedagogic de 3 ani din Cluj, promoția 1968, și al Institutului de Cultură Fizică (I.C.F.) din București, promoția 1973.

Anton Chitta a venit în orașul Toplița în anul 1970, la insistențele fostului director al C.S.S. Toplița (în realitate era doar o „*Secție sportivă*”), prof. Ioan Moldovan, și ale profesorului Szabó Mihály, care era atunci antrenor la catedra

de înot, pentru a se ocupa de pregătirea tinerilor înotători de la nou înființata secție de înot!

Iarna, înotătorii clubului aveau condiții improprii de pregătire. Pentru a le îmbunătății cât de cât, profesorul *Anton Chitta* a reparat o baracă din placaj, care fusese plasată deasupra bazinului mic de la „*Ștrandul Urmánczy*”, și, în plus, fiindcă apa în bazin era destul de adâncă, a plasat în apă, la adâncimea de 1,5 metri, un grilaj de fier, pentru siguranța sportivilor! Iarna, spun unii martori, în interiorul „piscinei acoperite (!)” era un fum de nu se vedea om cu... persoană! Desigur, fumul provenea de la soba de încălzit care funcționa cu rumeguș!

Prin 1976, secția de înot s-a desființat, iar profesorul *Anton Chitta* a trecut la catedra de volei de la C.S.S. Toplița, unde a rămas până în anul 1986. În anul 1987, *Anton Chitta* a trecut în *învățământ*, pe o catedră de educație fizică și sport, lucrând, rând pe rând, la *Casa Pionierilor* din Toplița, Școala Generală din Gălăuțaș și, ulterior, la Școala Generală din Călimănel.

Cât timp a fost activ, vara, profesorul *Anton Chitta* a ținut cursuri de învățare a înotului, unde tinerii toplițeni au deprins tainele acestei ramuri de sport. A fost un dascăl pasionat de meserie, cu rezultate notabile, fiind foarte apreciat de colegi și sportivi.

A fost căsătorit cu profesoara *Maria Chitta*, cu care a avut 2 copii.

Anton Chitta a decedat, în anul 2008, la vârsta de 61 de ani!

Sanie

Despre *sanie* se spune că a apărut prin Secolul al XVI-lea în Elveția! Legenda spune că, mai târziu, prin anul 1900, niște patroni ai unui hotel elvețian au dorit să le facă o bucurie unor turiști cazați în stabilimentul respectiv și, cu sprijinul unor localnici, i-au ajutat să alunece pe sănii!

Este cert, dintotdeauna, copiii au fost cei care s-au dat cu *sania* pe orice derdeluș, de la noi din țară sau de aiurea... De fapt, asta știm cu toții, *sania* este îndrăgită de toată lumea, indiferent de vârstă! Cine nu-și amintește măcar o strofă din poezia „*Iarna pe uliță*” (George Coșbuc):

.....
„Sunt copii. Cu multe sănii,
De pe coastă vin țipând
Și se-mping și sar râzând;
Prin zăpadă fac mătăanii;
Vrând-nevrând”.

Este și motivul pentru care acest sport este atât de răspândit în întreaga lume, mai ales în zonele muntoase unde este zăpadă din belșug.

Datorită răspândirii acestei ramuri de sport, mai marii Comitetului Internațional Olimpic (C.I.O.) au decis să introducă în *Programul Jocurilor Olimpice de iarnă*, ca disciplină olimpică, *sania*, începând cu ediția din anul 1964, de la Innsbruck!

Pentru *România*, primul rezultat notabil al sănierilor noștri a fost obținut în anul 1992, când, la *Jocurile Olimpice de iarnă de la Albertville*, echipajul de dublu s-a clasat în apropierea podiumului olimpic, mai precis pe locul IV, în componența *Liviu Cepoi și Ion Apostol!*

Doi ani mai târziu, la *Jocurile Olimpice de iarnă de la Lillehammer* din 1994, Ion Apostol și Liviu Cepoi au ocupat locul VI. Cel mai recent rezultat important al sănierilor români l-a obținut Raluca Strămăturaru, la *Jocurile Olimpice de iarnă de la Pyeong Chang*, în proba individuală de sanie, locul VII. Să reținem și faptul că, asta-i realitatea, în *România* nu există nicio pistă artificială de sanie!

Orașul Toplița, înconjurat fiind de *Munții Gurghiului*, *Munții Giurgeului* și *Munții Călimani*, oferă iarna condiții ideale pentru practicarea sănișului. Așa că, nu-i de mirare, nu?, aici tinerii au ce face iarna, ori la săniș, ori la schi! Dotările s-au îmbunătățit an de an, atât cât s-a putut.

Înainte de anul 1989, cei mai în vârstă își amintesc desigur, în zonă au avut loc multe concursuri de sanie, cele mai importante fiind cele care s-au desfășurat la Harghita Băi, mă refer la finalele pe țară ale „*Săniuței de Argint*”!

În iarna anului 1985, în localitatea *Sărmaș* din județul Harghita s-a dat în folosință o pârtie de sanie, aflată pe *Coasta Filpii*, care s-a construit și amenajat la inițiativa directorului Școlii Generale nr. 1 din *Sărmaș*, profesorul *Ioan Rizea*. El a fost sprijinit de fostul primar *Viorel Rusu*, dar și de primarul de atunci, din 1985, *Vasile Țăranu*. „*Zboară sănioară*” a devenit, dintr-un vers, o realitate la *Sărmaș*”, titra cotidianul „*Informația Harghitei*” (col. martie 1989).

De remarcat că, atunci, majoritatea sănierilor din Sărmaș aveau dublă legitimare la Sport Club Miercurea Ciuc (ulterior și la C.S.S. Toplița) sau A.S.A. Brașov, iar unii erau legitimați la „Știința” Sărmaș!

Campionatul Național de sanie, pentru seniori și juniori, dar și întrecerile din cadrul *Cupei României*, din anul 1989, au fost primele concursuri majore care s-au desfășurat la Sărmaș! Iată câteva rezultate din cadrul Campionatului Național:

La juniori II:

-la fete: locul I-Biró Enikő (S.C. Miercurea Ciuc-C.S.S. Toplița);

-la băieți: locul IV-Bálint Csaba (S.C. Miercurea Ciuc-C.S.S. Toplița);

La juniori I:

-la masc: locul I-Remus Marc (S.C. M. Ciuc-C.S.S. Toplița);

-locul V-Cristian Țăran (S.C. M. Ciuc-C.S.S. Toplița);

La seniori:

-la fete: Rusu Luminița-locul VI (S.C. M. Ciuc-C.S.S. Toplița);

La Cupa României:

La senioare:

-locul IV-Luminița Rusu (S.C. M. Ciuc-C.S.S. Toplița);

La junioare I:

-locul III-Biró Erika (S.C. M. Ciuc-C.S.S. Toplița);

-la fete II: locul I-Csiki Melinda (S.C. M. Ciuc-C.S.S. Toplița);

-la băieți I: locul I-Cristian Țăran (S.C. M. Ciuc-C.S.S. Toplița);

-locul II-Dănuț Lazăr (S.C. M. Ciuc-C.S.S. Toplița).

Catedra de *sanie* de la Clubul Sportiv Școlar Toplița s-a înființat înainte de anul 1989, afirmă antrenorii toplițeni care au specializarea *sanie*. De-a lungul anilor, la catedra de *sanie* de la C.S.S. Toplița s-au perindat câțiva antrenori pricepuți, precum *Ioan Rizea*, *Cristian Ilie Coșarcă*, *Ilyés Elemér* (care a cochetat și cu fotbalul) *Livia Dobrea*n și *Ionuț Țăran*!

Fără să dispună de o pistă de sanie competitivă, căci de o pistă artificială de sanie nici nu poate fi vorba, nici măcar în vis, sportivii secției au obținut mereu rezultate peste nivelul așteptărilor și condițiilor avute! Cât timp a existat pista de sanie din localitatea Sărmaș, sănieri toplîțeni s-au antrenat (și) acolo, până ce aceasta a fost distrusă de brazii care au căzut peste ea, în urma unei furtuni!

Merită să consemnăm câteva rezultate obținute de sănieri toplîțeni de-a lungul anilor:

-în anul 1999, la Campionatul Național de sanie al juniorilor I, Lucian Sava+Liviu Gherman au devenit campioni naționali la dublu, antrenorul toplîțenilor fiind prof. Ilie Coșarcă;

-tot în acel an, echipajul de dublu format din Lucian Floaș și Mihai Țăran a ocupat locul II la C.N. al juniorilor II;

-în anul 2.000, la Sinaia, la C.N. al juniorilor I, Maria Serenec a devenit vicecampionă națională, la simplu, iar Cătălin Chifan a obținut o medalie de bronz, tot în proba de simplu, antrenorul sportivilor harghiteni fiind prof. Ilie Coșarcă;

-în 2001, Ionuț Țăran a câștigat titlul național la C.N. de sanie pentru copii (antrenor Ilie Coșarcă);

-în 2002, Ionuț Țăran s-a situat pe locul 7 în clasamentul întocmit de D.J.S.T. Harghita care cuprinde cei mai buni sportivi ai județului Harghita din acel an (antrenorii lui Ionuț Țăran erau Livia Dobrea și Sorina Țincu);

-tot în anul 2002, Ionuț Țăran a ocupat locul III, la simplu, la „Școala de pilotaj” F.I.L. din Germania;

-în anul 2004, săniera Ionuț Țăran a ocupat locul II, în proba de simplu, din cadrul C.N. al juniorilor I; tot în acel an, Ionuț Țăran s-a situat pe locul III, în proba de simplu, și locul II, la dublu, din cadrul C.N. al juniorilor II;

-în acest an, 2004, Ionuț Țăran a luat startul în 3 concursuri de *Cupă Mondială* pentru juniori: la *Königsee* (Germania), unde s-a situat pe locul IX cu echipa, la *Winterberg* (Germania), unde a ocupat locul 15 în proba de dublu, și la *Altenberg* (Germania), unde s-a clasat pe locul 8 în proba de simplu!

-în anul 2005, Ionuț Țăran a ocupat locul VII, în proba de dublu, la juniori, care a avut loc, în perioada 15-18 noiembrie, în cadrul *Cupei Națiunilor* de la Torino din Italia!

În anul școlar 1999-2000, titularul catedrei de sanie a fost profesorul Ilie Cristian Coșarcă.

În general, în fiecare an școlar/competițional la C.S.S. Toplița exista o singură catedră (de antrenor) la sanie, la grupa de performanță. Iată doar câteva exemple:

Sezonul 2012/13:

- 1 grupă de pregătire, 6 sportivi în grupă, o întrecere internațională pentru sportivii secției³⁴.

Sezonul 2013/14:

-1 grupă, 6 sportivi în pregătire³⁵.

-în întrecerile interne, sănieri toplițeni au obținut următoarele rezultate: 1 medalie de argint, la C.N. de starturi la juniori, o medalie de bronz, la C.N. de cadeți, o medalie de bronz, la C.N. de jun. II, o medalie de bronz, la C.N. de copii, plus o medalie de aur, 3 de argint și două de bronz, la C.N. al C.S.S.-urilor!

Sezonul 2014/15:

-o grupă de performanță la sanie, cu 6 sportivi în pregătire³⁶.

-în acest an competițional, 2 sănieri de la C.S.S. Toplița au fost selecționați în lotul național!

În acest sezon competițional, sportivii secției de sanie au obținut 12 medalii, dintre care: două de bronz, la C.N. de starturi la jun. II, o medalie de argint, la C.N. de starturi la jun. I, o medalie de bronz, la C.N. de starturi la jun I (echipe), o medalie de argint, la C.N. de starturi la cadeți, 3 medalii de bronz, la C.N. de copii, și 4 (3-1-0) la C.N. al C.S.S.-urilor!

³⁴ https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/RNPS_Unitati-de-învățământ-cu-program-sportiv-2012-2013.pdf

³⁵ https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/RNPS_Unitati-de-învățământ-cu-program-sportiv-2013-2014.pdf

³⁶ https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/RNPS_Unitati-de-învățământ-cu-program-sportiv-2014-2015.pdf

Sezonul 2016/17:

Dintre cei 6 sportivi ai grupei de performanță de la C.S.S. Toplița, 2 dintre aceștia au fost selecționați în lotul României³⁷.

Sezonul 2017/18:

În acest an competițional, 2017/18, un sportiv, dintre cei 6 ai grupei de performanță de la C.S.S. Toplița, a făcut parte din lotul României³⁸.

Sezonul 2018/19:

În pregătire la secția de sanie de la C.S.S. Toplița, în grupa de performanță s-au aflat 6 sportivi, din păcate niciunul în loturile naționale³⁹.

Spre aducere aminte, merită de consemnat și alte momente din activitatea secției de sanie de la C.S.S. Toplița...

În anul 2012, Primăria Toplița, prin intermediul *ing. Stelu Platon*, a oferit, în luna decembrie, o serie de premii pentru sportivii toplițeni, printre laureați numărându-se și câțiva sănieri: Mădălina Roșca, Cosmin Coșarcă, Teodora Vîlcan, Răzvan Deac, Florentina Deac și Adina Vodă.

În 2014, la „*Gala sportului harghitean*” de la Miercurea Ciuc, sportiva Florina Mariana Deac de la C.S.S. Toplița, antrenore *prof. Livia Dobrea*, a primit un *Premiu special* din partea D.J.S.T. Harghita!

În anul competițional 2014/15, Szilvás Andrea (C.S.S. Toplița) a ocupat locul II în clasamentul general al *Cupei Speranțelor*, cu 857,7 puncte!

În sezonul 2018/19, în luna august 2019 a avut loc Campionatul Național de starturi de la Câmpulung, unde sănieriilor toplițeni au obținut următoarele rezultate:

³⁷ <https://fssu.ro/registrarul-performantei-sportive/anul-scolar/2016/17/anexa3/pag.13>)

³⁸ <https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/REGISTRU-Judetean-2017-2018-final.pdf>

³⁹ <https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/REGISTRU-Judetean-2018-2019-final.pdf>

- un loc V, prin Ionela Dobrean, la *Cupa Speranțelor*, cadete;
- un loc V, prin Lavinia Roșca, la categoria copii;
- un loc IX, prin Arsenie Lăzăroaia, la categoria cadeți.

Tot în 2019, dar în întrecerile din cadrul *Cupei României*, Diana Dobrean (C.S.S. Toplița) a ocupat locul IV, la senioare, și un loc II, la junioare I.

Rezumând, putem menționa că, de la secția de sanie de la C.S.S. Toplița, au fost promovați destui sportivi spre sportul de înaltă performanță, precum *Ionuț Țăran, Mădălina Roșca, Cristian Țăran, Lazăr Dănuț, Marin Pop, Biró Erika, Luminița Rusu, Sorina Mândru, Liliana Boronea* ș.a.

Precizare: *din păcate, sania este una dintre puținele ramuri de sport la care nu se organizează Campionate Balcanice!*

Vă prezentăm, în continuare, (și) câteva minibiografii ale unor oameni, antrenori și/sau sportivi, care au contribuit la dezvoltarea sportului toplițean, ne referim în special, în acest caz, la sanie.

Ilyés Elemér

Ilyés Elemér s-a născut în data de 17 iulie 1952 în orașul Gheorgheni.

Este absolvent al Facultății de Educație Fizică și Sport (I.P.3) din Iași, promoția 1975, și al F.E.F.S. din cadrul Universității din Oradea (completare de studii), promoția 2006. *Ilyés Elemér* a obținut *specializarea la sanie*, după ce a urmat un curs și a dat examen, la București, la Federația Română de Sanie!

A fost antrenor la secția de sanie de la C.S.S. Toplița, între 1985 și 1990, antrenamentele ținându-se pe pârtia de sanie de la Sărmaș.

Începând din anul 1990, a lucrat cu un ¼ de normă la secția de sanie de la Sport Club Miercurea Ciuc, la Subcetate.

Sportivii pregătiți de inimosul antrenor harghitean au obținut rezultate remarcabile, într-un timp relativ scurt.

Astfel, putem aminti că proba de dublu din cadrul Campionatului Național de sanie pentru seniori, de la Sinaia, a fost câștigată de sănierii toplițeni Lazăr Costel Dănuț și Cristian Țăran.

Tot la C.N de la Sinaia, la juniori I și II, echipajul format din Marc Remus Gabriel (C.S.S. Toplița) și Laurențiu Boroșoiu (A.S. Brașov) au câștigat titlurile naționale la proba de dublu-mixt („mixt”-ul însemnând în acest caz că sportivii proveneau de la două cluburi, n.a.)! Dintre sportivii fruntași ai secției îi putem nominaliza pe Pop Ioan Marin, Biró Enikő (*campioană națională la jun. I și II, la simplu*), Ronea Liliana, Livia Suciu, Toth Adina, Luminița Roșu ș.a.

Ilyés Elemér a obținut (și) *specializarea la fotbal*, în timpul studenției, la Iași.

A lucrat ca antrenor la catedra de fotbal de la C.S.S. Toplița, între anii 1980 și 1987. În această perioadă, s-a ocupat de pregătirea echipei de juniori I a C.S.S. Toplița, care participa în Campionatul Republican al acestei categorii de vârstă, alături de alte formații din așa-zisa „Zona Mureș”, precum cele din Târgu-Mureș, Târnăveni, Luduș, Reghin, Brașov, Sighișoara, Toplița (Mureșul) ș.a.

O parte dintre jucătorii promovați de profesorul *Ilyés Elemér*, ca *György Attila*, *Buruș Ștefan*, *Andrei Ursta Stoian* ș.a., au jucat la echipe din Divizia B și/sau C, inclusiv la Mureșul Toplița.

În anul 1987, (și) pentru faptul că sportivii secției nu aveau condiții optime de antrenament, secția de fotbal s-a desființat!

În prezent, *Ilyés Elemér* locuiește în comuna harghiteană *Subcetate*.

Prof. Ioan Rizea

Ioan Rizea s-a născut în data de 27 august 1950 în localitatea Bălcești din județul Vâlcea. Este absolvent al Liceului din Râșnov, promoția 1970, și al Institutului Pedagogic de 3 ani (Facultatea de Educație Fizică și Sport), promoția 1975. De asemenea, este absolvent al Universității din Oradea (Facultatea de Educație Fizică și Sport (*studii de lungă durată*), promoția 2006.

După terminarea facultății, *Ioan Rizea* a lucrat ca profesor la Școala Generală Tulgheș, în perioada 1975-1976, apoi, între 1976 și 1994, a fost dascăl la Școala Generală din Sârmaș, județul Harghita.

Între anii 1994 și 2012, *Ioan Rizea* a fost director al Clubului Sportiv Școlar din Toplița, unde a activat (și) ca antrenor la secțiile de *sanie și volei*.

Toată viața, profesorul *Ioan Rizea* a fost un „*constructor*”, lăsând în urma lui, acolo pe unde a trecut, loc de *Bună ziua*, dar și lucruri/lucrări palpabile și mentalități de om de succes, om care a știut să construiască, nu să demoleze! La *Sârmaș*, unde a fost profesor de educație fizică și sport, a amenajat o pârtie de sanie competitivă, unică în țară, iar la Toplița, la Clubul Sportiv Școlar, unde a fost directorul acestuia timp de 18 ani, a pus la punct baza sportivă a școlii, îmbunătățind foarte mult condițiile de antrenament și de concurs ale sportivilor clubului. În plus, de când este primarul comunei Subcetate, din 2012, profesorul *Ioan Rizea* face ce știe el mai bine, încearcă să îmbunătățească viața concetățenilor săi, prin dezvoltarea infrastructurii.

În plus, nu sunt de neglijat nici succesele obținute de sănierii sau de voleibaliștii antrenați de reputatul dascăl harghitean.

Începând din data de 27 iunie 2012 și până în prezent (martie 2020), profesorul *Ioan Rizea* îndeplinește funcția de primar al comunei *Subcetate* din județul Harghita.

Prof. Cristian Coșarcă P. Ilie

Cristian Coșarcă s-a născut în data de 20 iulie 1968 în localitatea harghiteană Sărmaș. Este absolvent al Liceului din Subcetate (HR), promoția 1986, și al Academiei de Educație Fizică și Sport (A.N.E.F.S.) din București, promoția 1992, unde și-a luat specializarea la *Bob-Sanie*.

Ca sportiv, *Cristian Coșarcă* a câștigat concursul „*Săniuța de Argint*”, în anul 1984, împreună cu *Angela Cazan*, care a avut loc la Sinaia, la Cota 1400! Un an mai târziu, *Cristian Coșarcă* a devenit *campion național* în proba de simplu, la sanie, la juniori II, la Vatra Dornei, fiind cu dublă legitimare la „*Știința Sărmaș-S.C. Miercurea Ciuc*”!

În proba de dublu, echipajele harghitene aveau următoarea alcătuire: *Moldovan Ioan* (pilot)/*Coșarcă Cristian* (copilot), respectiv *Balla József* (pilot)/*Pop Gavril* (copilot).

În anul 1985, în oficiosul Partidului Comunist Român (P.C.R.), „*Scânteia*”, a apărut un articol intitulat: „*Copiii de aur ai Sărmașului*”, în care se făcea referire la sănierii harghiteni *Coșarcă Ilie Cristian* și la *Toth Adina Mariela*!

În timpul studenției, *Cristian Coșarcă* a fost legitimat la „Sportul Studențesc București-C.S.O. Sinaia”, perioadă în care s-a clasat pe locurile 4-6 ale Campionatului Național de sanie.

În anul 1994, a participat la ultimul concurs, ca sportiv, la „*Cupa Federației*”, pe pârtia de la Sărmaș, unde a ocupat locul III.

După terminarea facultății, în anul 1992, *Cristian Ilie Coșarcă* a fost angajat ca antrenor de sanie la Clubul Sportiv Școlar Toplița, unde a activat timp de 10 ani, până-n anul 2002!

Dintre numeroasele succese obținute de sportivii pe care i-a antrenat, iată doar câteva:

Sezonul 1988/89:

Țăran Cristian:-campion național la seniori, în proba de dublu (copilot);

Lazăr Costel Dănuț:- campion național la seniori, la dublu (pilot), plus un loc II la simplu;

Țăran Mihai Costin:-locul III, la juniori I, în proba de dublu (copilot);

Gherman Liviu:-campion național la juniori II, vicecampion național la juniori I și un loc IV, la seniori, în proba de dublu (copilot);

Urziță Florentina:-locul IV, la juniori II;

Sava Lucian:-campion național la juniori II, vicecampion național la juniori I, plus un loc IV în proba de dublu (pilot);

Floaș Cristian:-medalie de bronz, la juniori I, în proba de dublu (pilot).

Sezonul 1994/95:

Lazăr Costel Dănuț și Cristian Țăran:

-componenti ai lotului național de sanie, la juniori;

-s-au clasat de două ori pe locul III în Cupa Mondială, în proba de dublu;

-la Campionatul Mondial de sanie pentru juniori, la Sigulda, s-a clasat pe locul IV în proba de dublu!

Sezonul 1999/2000:

Țăran Ionuț Dorin și Florin Istrate:

-locul II în proba de dublu (Țăran-pilot, Istrate-copilot);

-locul I la simplu: Ionuț Dorin Țăran:

De menționat este și faptul că, între 2000 și 2002, *Cristian Ilie Coșarcă* a fost antrenor al lotului național de sanie pentru juniori al României.

De-a lungul anilor, *Cristian Ilie Coșarcă* a selecționat, pregătit și promovat o serie de sportivi de performanță, dintre care îi amintim pe Lazăr Costel Dănuț, Cristian Țăran și Ionuț Țăran! Acesta din urmă, *Ionuț Țăran*, este cel mai bun produs al secției de sanie de la C.S.S. Toplița! Este singurul sportiv de la C.S.S. Toplița care a participat la două ediții ale *Jocurile Olimpice de iarnă*: la *Torino*, în 2006, și la *Vancouver*, în 2010!

„*Neavând condiții optime de antrenament, când nu aveam zăpadă suficientă, repetam «bloc-start-ul» pe gheața râului Mureș, ne perfecționam pilotajul pe sanie, simulând, într-o sală, iar coborârile le făceam pe «Olimpic» (un drum din spatele școlii!)*”, îmi spune Cristian Coșarcă!

După ce a plecat de la Toplița, *Cristian Ilie Coșarcă* s-a stabilit în orașul Reghin din județul Mureș. Aici, în anul școlar 2003/04, *Cristian Coșarcă* a fost profesor de educație fizică și sport la Școlile Generale nr. 3 și 4 din Reghin, iar din anul 2003 și până în prezent, 2020, *Cristian Coșarcă* este profesor de educație fizică și sport la Școala Generală „*Florea Bogdan*” și la Liceul „*Lucian Blaga*” din Reghin.

Profesorul *Cristian Ilie Coșarcă* a fost animatorul secției de sanie de la C.S.S. Toplița, contribuind foarte mult la dezvoltarea acesteia, încă de la înființare, alături de profesorul *Ioan Rizea*.

Prof. Livia Dobrean

Livia Dobrean este unul dintre antrenorii de bază ai secției de sanie de la C.S.S. Toplița. Activând încă din tinerețe în lumea sporturilor de iarnă, profesoara *Livia Dobrean* și-a pus în slujba sportivilor săi toate cunoștințele acumulate de-a lungul anilor, pentru ca aceștia să performeze la categoriile lor de vârstă, în diferite probe, la sanie. La capitolul „Sanie”, dacă l-ați citit cu atenție, ați lecturat/întâlnit destui medaliați toplițeni antrenați de antrenoarea *Livia Dobrean*. Unii au primit premii speciale, precum *Todoran Jasinta*, de la secția de sanie de la C.S.S. Toplița, care, la „*Gala sportului harghitean*” din 2018, a primit un *Premiu Special* din partea D.J.S.T. Harghita!

În 2019, la „*Gala sportului harghitean*”, care a avut la Miercurea Ciuc, două sportive de la secția de sanie de la C.S.S. Toplița, ambele antrenate de *Livia Dobrean*, s-au situat în „Top 10” în clasamentul junioarelor! Astfel, *Dana Dobrean* a ocupat locul III, iar *Ionela Dobrean* s-a clasat pe locul X.

În prezent, *Livia Dobrean* locuiește în municipiul Toplița.

Ionuț Țăran

Ionuț Țăran s-a născut în data de 8 aprilie 1987 în localitatea *Sărmaș* din județul Harghita. *Ionuț Țăran* a fost atras spre această ramură de sport, atât de îndrăgită iarna de copii, de specificul acesteia și de relieful muntos din zonă, dar în special de insistențele profesorului de educație fizică și sport *Cristian Ilie Coșarcă*, care ulterior s-a mutat la o școală din Reghin. Apoi, în anul 1994, *Ionuț* era legitimat deja la C.S.S. Toplița, unde exista o secție de sanie.

Ionuț Țăran a participat la primul lui concurs de sanie în anul 1996, la Sinaia, unde s-a clasat pe locul VI. În acei ani, cele mai bune condiții de antrenament erau în comuna *Sărmaș* din județul Harghita. El n-a mai apucat să se antreneze pe pârția naturală de la *Sărmaș*, care, la începutul anilor '90 a fost distrusă de copacii/brazii doborâți de vântul puternic!

Cred, *Ionuț Țăran* este cel mai faimos sportiv al Clubului Sportiv Școlar Toplița, fiind participant la două ediții ale *Jocurilor Olimpice de iarnă*, în 2006, la *Torino*, unde s-a clasat pe locul 18 cu echipajul de dublu al României, și în 2010, la *Vancouver*, unde s-a situat pe locul 17 cu echipajul de dublu!

De-a lungul mai multor ani, *Ionuț Țăran* a participat la mai multe competiții naționale și internaționale, unde a obținut rezultate notabile.

Sintetic, iată câteva „borne” din activitatea lui *Ionuț Țăran*:

Component al lotului național și olimpic de sanie al României din anul 1999;

Rezultate obținute la nivel național și internațional:

-Campionatul Național de sanie, copii, 21.01.1999, locul 6, Sinaia;

- Campionatul Național de sanie, copii, 11.02.2000, locul 4, Sinaia;
- Campionatul Național de sanie, copii, 07.03.2001, locul 1, Vatra Dornei;
- Campionatul Național de sanie, juniori I, dublu masculin, 21.01.2003, locul 3, Sinaia;
- Campionatul Național de sanie, starturi seniori, simplu masculin, 05.09.2004, locul 2, Câmpulung Muscel;
- Cupa României, finala seniori masculin, 03.10.2004. locul 2. Câmpulung Muscel;
- Campionatul Mondial, juniori A, 16.01.2004, locul 8, Altenberg, Germania;
- Campionatul Mondial, juniori, 12.02.2005, locul 13, Winterberg, Germania;
- Campionatul Național de starturi, juniori, dublu, 03.09.2005, locul 1, Câmpulung Muscel;
- Campionatul Național de sanie, juniori mari, 26.02.2005, locul 3, Sinaia;
- Etapă de Cupă Mondială, juniori, 15.01.2005, locul 16, Königssee, Germania;
- Etapă de Cupă Mondială, juniori, 28.01 2006, locul 8, Königssee, Germania;
- Participarea la Jocurile Olimpice de iarnă: Torino 2006, locul 18;*
- Campionatul Național, starturi dublu, juniori, 09.09.2006, locul 1, Petroșani;
- Campionatul Național de sanie, simplu, 18.02.2006, locul 1, Sinaia;
- Campionatul Național de sanie, dublu, 05.03.2006, locul 1, Sinaia;
- Cupa Ucrainei, 13.08.2006, locul 5, Ucraina;
- Challenge Cup, dublu, 08.12.2006, locul 5, Oberhof, Germania;
- Campionatul Mondial de sanie, 28.01.2007, locul 6, Torino, Italia;

-Campionatul Național sanie juniori mari, dublu, 09.03.2007, locul 1, Königssee, Germania;

-Campionatul Național sanie juniori mari, simplu, 09.03.2007, locul 3, Königssee, Germania;

-Campionatul Național de starturi sanie, seniori simplu, 16.09.2007, locul 1, Câmpulung Muscel;

-Cupa României, starturi seniori, dublu, 02.09.2008, locul 1, Petroșani;

-Campionatul Național de starturi, seniori dublu, 13.09.2008, locul 1, Sinaia;

-*Participare la Jocurile Olimpice de iarnă, Vancouver 2010, locul 17;*

-Participarea la Campionatul Mondial, Königssee 2016, dublu, locul 18;

Diplome de Excelență:

-Clubul Sportiv Școlar Toplița, 16.06.2006;

-Universitatea Transilvania din Brașov, 19.12.2006;

-, „Gala sportului harghitean”: 22.12.2007;

- Maestru al Sportului, 2009;

- Gala „Sportivului Secolului” în județul Harghita, organizată de Radio *România* Târgu-Mureș, în anul 2012, locul 5.

De-a lungul mai multor ani, *Ionuț Țăran* a participat cu echipajul de dublu al României la numeroase concursuri internaționale, inclusiv la etape din cadrul *World Cup Luge Championships!*

În anul 2008, dubloul României, din care a făcut parte și *Ionuț Țăran*, a ocupat locul 15, la Cesana Pariol (Italia), la *F.I.L. European Luge Championships!* Tot la Cesana Pariol (în Italia), dar în sezonul 2010/11, la Campionatul Mondial de sanie, în proba de dublu, echipajul României s-a clasat pe locul 19, cu *Ionuț Țăran* printre competitori!

În anul competițional 2015/16, la Campionatul Mondial de sanie de la Berchtesgaden-Königssee (Germania), echipajul României a ocupat locul 18.

În același sezon, 2015/16, în *Cupa Națiunilor* de la Innsbruck (Austria), echipajul de dublu al României s-a situat pe locul 15! Se-nțelege, unul dintre componenții echipajului României a fost *Ionuț Țăran*, iar celălalt-*Cosmin Chetroiu*.

Începând din 2014 și până în prezent, 2020, *Ionuț Țăran* lucrează la C.S.S. Toplița, ca antrenor la secția de sanie! Copiii au ce învăța de la un fost sportiv olimpic!

În prezent, *Ionuț Țăran* locuiește în municipiul *Toplița* din județul Harghita.

Mădălina Roșca

Mădălina Roșca s-a născut în data de 22 noiembrie 1992 în localitatea Sărmaș din județul Harghita. *Mădălina* a urmat cursurile Școlii Generale „*Sfântul Andrei*” din localitatea natală, între anii 1999 și 2007.

Este absolventă a Liceului „*O.C. Tăslăuanu*” din Toplița, promoția 2011, și a Facultății de Geografie, Turism și Sport din cadrul Universității din Oradea, promoția 2014, unde s-a specializat în *kinetoterapie*.

Primul loc de muncă al *Mădălinei Roșca* a fost la o firmă din Miercurea Ciuc, ca fizioterapeut.

Începând cu data de 1 noiembrie 2015 și până în prezent, 2020, *Mădălina Roșca* este angajată Sport Club Miercurea Ciuc, ca specialistă în recuperare medicală.

Mădălina Roșca a început să practice sania în anul 2003, sub îndrumarea antrenoarei *Livia Dobrean*, an în care a efectuat primul ei antrenament în... *Sala de Sport* din Sărmaș!

Apoi, încet, încet au început să apară și rezultatele:

2004:

-prima competiție de coborâre pe pârtia de la Sinaia, unde s-a ales cu o mână în ghips;

2005:

-locul II, prima medalie la Campionatul Național de starturi pe gheață, organizat la Sinaia;

2006:

- selecționată în lotul național de junioare. Prima deplasare în străinătate (Innsbruck-Igls) și primele coborâri pe o pistă artificială omologată pentru competiții internaționale (pârtia de la Sinaia nu exista);

-locul X – la „Bona Cup”, la Kremenets (Ucraina);

2007:

-cu dublă legitimare la C.S.S. Toplița-C.S.T.A. București;

-locul II la C.N. de starturi de vară, la junioare;

2008:

-locul II la C.N. de starturi de vară, la junioare;

-locul I la C.N. de iarnă, la junioare, la Igls-Innsbruck;

2010:

-cu dublă legitimare la C.S.S. Toplița-C.S.U. Brașov;

-locul I la C.N., la junioare, la Igls-Innsbruck;

2011:

-cu dublă legitimare la C.S.S. Toplița-C.S.U. Pitești;

-a fost un an foarte bun pentru Mădălina, în care a fost campioană națională la toate categoriile:

-locul I la C.N., simplu feminin, categoria junioare;

-locul I la C.N., simplu feminin, categoria senioare;

-locul I la C.N. pe echipe;

2012:

-a fost cooptată în lotul olimpic, pentru calificarea la J.O. de la Sochi;

-locul II la C.N. pe echipe;

2013:

-locul III la C.N. de vară, la starturi pe role;

-locul III la C.N. de iarnă, la Igls-Innsbruck;

-locul I la C.N. pe echipe (role, de vară și iarnă, la coborâre la Igls- Innsbruck)

Precizare: *Mădălina Roșca a fost legitimată la C.S.S. Toplița în perioada 2003-2012.*

2014:

-a fost anul în care au avut loc Jocurile Olimpice de la Sochi, dar la care Mădălina Roșca n-a participat, fiind foarte aproape de calificare, lipsindu-i câteva puncte pierdute în etapa de Cupă Mondială de la Lillehammer, unde s-a răsturnat cu sania și nu a mai reușit să termine concursul;

-locul II la la C.N. de iarnă de la Igls-Innsbruck;

-locul I la C.N. de iarnă de la Igls-Innsbruck.

Pe *plan internațional*, Mădălina Roșca a participat la numeroase concursuri peste hotare, inclusiv la Campionatele Europene și Campionatele Mondiale. Iată câteva rezultate obținute de ea:

-în 2010/11: la Viessman World Cup, la single: locul 45;

-în 2011/12: la Viessman World Cup, la single: locul 31;

-în 2012/13: la Viessman World Cup, la single: locul 37;

-în 2012/13: FIL-European Championships, single, Oberhof/
GER: locul 25;

-în 2013/14: la Viessman World Cup, la single: locul 46;

-în 2014/15: la Viessman World Cup, la single: locul 30;

-în 2014/15: FIL-World Championships, WS, Sigulda/
LET: locul 36;

-în 2014/15: FIL U23 World Championships, SW, Sigulda/
LET: locul 18⁴⁰.

După sezonul internațional 2014-1015, Mădălina a decis să se retragă din activitatea competițională și s-a hotărât să participe la o ultimă competiție internațională, Campionatul Mondial de la Sigulda (Letonia).

⁴⁰ *fil-luge.org*

După o pauză de 2 ani, în 2017, a fost legitimată la Sport Club Miercurea Ciuc și a participat din nou la C.N. de iarnă de la Igls-Innsbruck, unde a obținut locul III la sanie, la simplu feminin, la categoria seniori, performanțe repetate și în anul următor, 2018! Un an mai târziu, în 2019, Mădălina Roșca s-a situat pe locul IV, la senioare.

Cât timp a fost activă, *Mădălina Roșca* a fost selecționată în loturile naționale ale României, la cadete, junioare și senioare. Este multiplă campioană națională a României, la sanie, în diferite probe.

O simplă observație: o sanie competitivă plus echipamentul de protecție, casca și patinele costă între 5.000 și 10.000 euro!

Momentan, *Mădălina Roșca* este angajată la Sport Club Miercurea Ciuc, ca specialistă în kinetoterapie/recuperare fizică.

Schi alpin

„Primele știri despre schi ca sport le deținem din „Revista Automobilă” apărută în anul 1920, unde este menționată societatea de schi „Karpattia”, de la Brașov, înființată în anul 1880”⁴¹!

Să ne-nțelegem, aici vorbim de practicarea schiului în mod organizat. Pentru că, altfel, știm cu toții, încă din cele mai vechi timpuri, de la apariția omului pe pământ, acesta a mers, a alergat, a aruncat cu piatra, a tras cu arcul, a aruncat sulița, a mers și a alunecat pe așa-zise „schiuri”, pentru a-și câștiga existența, pentru a supraviețui, pentru a face rost de hrană! Mult mai târziu, unele din aceste deprinderi naturale ale lui au devenit... *sporturi!*

⁴¹ *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, Vol. II, M.T.S., București, pagina 695).

Ca să vă convingeți, citiți „Istoria educației fizice și a sportului”, dacă o aveți la îndemână!

Ca și handbalul, schiul s-a dezvoltat mai ales în zonele în care trăiau numeroase comunități de *sași* din România, din Transilvania mai precis, dar nu numai acolo! Mulți tineri din orașele Sibiu, Bistrița, Orăștie, Brașov, Năsăud, Mediaș, Reghin, Sighișoara, Petroșani și Timișoara (unde exista o puternică comunitate de șvabi) erau buni practicanți ai schiului, la începuturile apariției acestei ramuri de sport. Aceștia au fost adevărații montaniarzi care au contribuit la popularizarea practicării schiului în mod organizat!

În anul 1893, a luat ființă prima societate turistică românească cu activitate efectivă cunoscută: „*Societatea Carpatină Sinaia*”.

Puțin mai târziu, în anul 1903, a luat ființă „*Societatea Turiştilor*” din România. Se știe, în zonele montane, iarna, mulți turiști au fost vectori importanți de popularizare a acestui sport.

În anul 1905, a luat ființă „*Societatea de Schi Brașoveană*” a locuitorilor de naționalitate germană, iar în anul 1909 a avut loc primul concurs de schi din România pe *Pârția Postăvarul* din Poiana Brașov. Prin anii '20, vânătorii de munte din întreaga țară au răspândit practicarea și dezvoltarea schiului în zonele muntoase.

De consemnat și faptul că, în anul 1921, a avut loc primul concurs de schi alpin din România, în proba de coborâre! Odată cu înființarea, în anul 1957, a unor „*Școli de schi*” și a unor „*Centre de instruire*” la Brașov, Valea Strâmbă, Sibiu, Gheorgheni, Fundata, Șirnea, schiul se dezvoltă tot mai mult.

Încă un amănunt: în anul 1998, federația de specialitate se desparte din nou în două organisme independente: Federația Română de Schi-Biatlon și Federația Română de Bob-Sanie⁴²!

⁴² *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, Vol. II, M.T.S., 2015, paginile 695-709).

Conform site-ului (link-ului) <http://www.toplita.info/sport/88-de-ani-de-la-infintarea-clubului-de-schi-din-toplita.html>, care are o adresabilitate locală, „în anul 1928, în cadrul „Clubului *Atletic*” din Toplița (*Topliczai „Atletikai Club*”), s-a înființat prima secție de schi din oraș! Fondatorii acesteia au fost domnii *Lörincz Bálint, Lörincz László și Nalevajku László*”! Probabil, domnii de atunci preferau coborârile cu schiurile, cine știe?!

Toplița, fiind încadrată de Munții Gurghiului, Munții Giurgeului și Munții Călimani, oferea condiții optime de practicare a schiului, la începuturi pe pantele din jurul orașului, apoi pe pârtia situată în zona „*Zăpode*” (amenajată în anul 1978), ulterior pe pârtiile „*Bradul*” și pe „*Măgheruș*”.

În acest context, nu-i de mirare că, înainte de anul 1989, la C.S.S. Toplița a luat ființă o secție de schi alpin. De-a lungul anilor, la această secție au lucrat antrenorii: *Șerban Cojocar, Mesaroș Alecsandru, Pop-Benedek Ionel, Bodor Franceska Kinga, Bajkó Attila și Kis Vilmos*, unii dintre aceștia cu normă întreagă, alții, puțini, cu plata cu ora sau cu completare de catedră. În schi, există o „vorba”: „*Cine mișcă nu ruginește*”!

Sportivii secției de schi alpin de la C.S.S. Toplița au obținut, de-a lungul anilor, o serie de rezultate notabile. Merită să consemnăm câteva...

Cotidianul „*Informația Harghitei*” consemnează faptul că, în anul 1986, *Pall László, Hompoth Zsuzsanna, Kato Francisca și Kis Vilmos*, toți din Toplița, s-au remarcat în concursurile de schi alpin la care au participat în acel an. Tot în acel an, pe *Pârtia Zăpode* a avut loc prima ediție a „*Sebărilor Zăpezii*” de la Toplița, o manifestare sportivă organizată de C.O.E.F.S. Toplița (președinte prof. Petru Lăcătuș), *Karácsony István* (prof. de istorie), *Iacob Bucur* (tâmplar), *Petru Scroba* (tehnician)) și *Kis Vilmos* (maistru mecanic)⁴³.

⁴³ Octavian Dorel Bucur, Mariana Carmen Bucur, *Toplița-Română în presa scrisă din perioada ceaușistă (1965-1989)*, 2016, pag. 325.

În anul 1989, datorită faptului că orașul Toplița era așezat într-o zonă muntoasă și pentru că nu avea dotările necesare pentru practicarea schiului, la inițiativa unor cetățeni din Toplița, ca Nemeth Eugen, Lazar Ludovic, Ioan Câmpeanu, Francisc Sedelsac, Mihai Carabiber ș.a., s-a amenajat o pârtie de schi alpin, în lungime de 700 de metri, în apropierea Cartierului Toplița-Vale, la km. 7, pe D.N. 15, la ieșirea spre Borsec, la cca. 1 km de D.N., pe versantul sud-vestic al Masivului Giurgeu, la altitudinea de cca. 1.000 de metri (Sursa: Informația Harghitei din 2 martie 1989). Apoi, încet, încet au început să apară și primele rezultate, mai ales că au apărut noi pârtii de schi competitive, precum *Măgheruș* și *Bradul*!

În anul 2005, Cristian Baciu a ocupat locul 40 la concursul internațional de schi „*Cupa Pinocchio*”, în proba de slalom special, care a avut loc la Abetone în Italia!

În anul școlar 1999-2000, la catedra de schi alpin activa antrenorul Bodor Franceska Kinga.

La Campionatul Național Școlar de schi alpin, care a avut loc în perioada 22-24 martie 2010, pe pârtia Șuior, Copoț Bianca, de la C.S.S. Toplița, a ocupat locul III, la categoria *copile*.

În anul școlar 2012/13, la C.S.S. Toplița a existat o singură grupă de performanță la schi alpin, în pregătire fiind 6 sportivi, iar unul dintre aceștia a fost selecționat în lotul național⁴⁴.

În anul 2012, Primăria Toplița a oferit niște premii speciale unor sportivi toplițeni, inclusiv schioarelor Copoț Bianca și Kis Timea.

În 2013, la „*Festivalul Olimpic al Tineretului European*” (F.O.T.E.), la sporturile de iarnă, care a avut loc la Poiana Brașov (în special, dar și în alte locații din zonă), sportiva *Copoț Bianca*, provenită de la C.S.S. Toplița, a reușit să obțină următoarele rezultate:

- la slalom: locul 43;
- la slalom paralel: locul 16;
- la slalom uriaș: locul 49.

⁴⁴ https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/RNPS_Unitati-de-învățământ-cu-program-sportiv-2012-2013.pdf

În 2013, la „Cupa Baia Sprie”, care a avut loc pe *Pârția Șuioar*, Copoț Bianca s-a clasat pe locul III, în proba de slalom uriaș, la categoria junioare I, iar la junioare II s-a situat pe locul II, în aceeași probă!

Aceeași sportivă de la C.S.S. Toplița, Copoț Bianca, a câștigat proba de slalom, la junioare mici, și a ocupat un loc secund, la junioare mari!

În data de 11 martie 2014, Copoț Bianca (C.S.S. Toplița) a devenit vicecampionă națională, în proba de slalom, la junioare I, cu timpul de 1 minut, 59 de secunde, 51/100, în concursul care a avut loc pe *Pârția Lupului* din Poiana Brașov!

În sezonul 2013/14, schiorii de la C.S.S. Toplița au obținut rezultate excelente! Să le lecturăm:

-la Campionatul Național pentru juniori I: 4 medalii de aur, două de argint și două de bronz;

-la C.N. pentru seniori: o medalie de argint și una de bronz;

-la C.N. pentru copii: o medalie de bronz!

În anul școlar 2014/15, la C.S.S. Toplița exista o singură grupă de performanță la schi alpin, unde se pregăteau 6 sportivi, iar unul dintre ei a făcut parte din lotul național al României⁴⁵.

În anul 2016/17, la C.S.S. Toplița a funcționat o singură grupă de performanță la schi alpin, în cadrul căreia se pregăteau 6 sportivi. Unul dintre schiorii acestei secții a făcut parte din lotul național⁴⁶.

Tot o singură grupă de performanță la schi alpin a existat și în anul școlar 2017/18⁴⁷!, iar în sezonul 2018/19 la C.S.S. Toplița exista, la fel ca în anul precedent, tot o singură grupă de performanță⁴⁸!

⁴⁵ https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/RNPS_Unitati-de-învățământ-cu-program-sportiv-2014-2015.pdf

⁴⁶ <https://fssu.ro/registrul-performantei-sportive/anul-scolar/2016/17/anexa3/pag.13>

⁴⁷ <https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/REGISTRU-Judetean-2017-2018-final.pdf>

⁴⁸ <https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/REGISTRU-Judetean-2018-2019-final.pdf>

În data de 11 martie 2014, Copoț Bianca (C.S.S. Toplița) a devenit vicecampionă națională, în proba de slalom, la junioare I, cu timpul de 1 minut, 59 de secunde, 51/100, în concursul care a avut loc pe Pârția Lupului din Poiana Brașov!

În 2014, în cadrul „*Galei sportului harghitean*”, sportiva Copoț Bianca, de la C.S.S. Toplița (antrenor Pop Ionel Benedek), a primit un premiu special din partea D.J.S.T. Harghita la categoria „*Cele mai bune junioare*”!

În 2017, la Borsec a avut loc „*Cupa C.S.S. Gheorgheni*” la schi alpin, unde Walter Rebeka (C.S.S. Toplița) a ocupat locul II. Tot în acel an, *Roxana Hamos* (CSS Toplița) s-a situat pe locul V în proba de slalom uriaș și locul 3 în proba de slalom, în „*Cupa Teleferic*” de la Brașov!

Tot în 2017, *Roxana Hamos* s-a clasat pe locul 26 în „*Cupa Mondială*” din Slovacia, iar la Zagreb, în Croația, *Roxana Hamos* a ocupat locul 21 în proba de slalom uriaș și un loc 14 în proba de slalom!

În data de 3 martie 2020, *Roxana Hamos* (C.S.S. Toplița) s-a clasat pe locul II în cadrul probei de slalom, Under 16, la Campionatul Național de schi alpin care a avut loc pe Pârția „*Șuior*” din Baia Sprie.

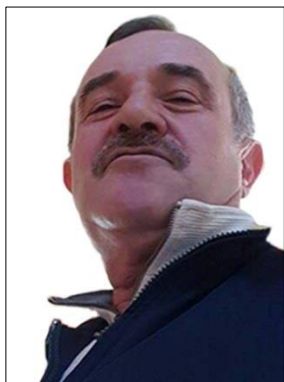
De-a lungul anilor, sportivii secției de schi alpin de la C.S.S. Toplița, dar și antrenorii acestora, au scris pagini importante din istoria acestei ramuri de sport. Să-i cunoaștem pe câțiva, prin intermediul unor minibiografii...

Prof. Șerban Cojocaru

-antrenor de schi alpin.

Prof. Alecsandru Mesaroș

Alecsandru Mesaroș s-a născut în data de 27 martie 1952 în localitatea Văleni, comuna Pogăceaua din județul Mureș.

Imediat după terminarea Institutului de Educație Fizică și Sport din București, *Alecsandru Mesaroș* a fost profesor de educație fizică și sport, dar și antrenor de schi, la Școala Generală nr. 8 din Toplița, în perioada 1975-1977, unde activa și colegul lui de facultate, brașoveanul Cojocaru Șerban. Însă, după numai 2 ani, în anul 1977, cele două clase cu program special de educație fizică și sport s-au desființat și, nota bene, catedrele de schi, inclusiv elevii/sportivii, au fost transferate la *Secția sportivă*, numită impropriu Clubul Sportiv Școlar Toplița! Vă reamintesc: Clubul Sportiv Școlar Toplița va deveni o unitate sportivă școlară cu personalitate juridică de abia în anul 1994!

Apoi, între anii 1978 și 1990, profesorul *Alecsandru Mesaroș* a fost titular pe o catedră de la secția de schi, la început schi fond, apoi după 2 ani a trecut la schiul alpin, ulterior și la secția de volei, profesorul Mesaroș având (și) specializarea volei!

Cât timp a fost antrenor de schi alpin la C.S.S. Toplița, *Alecsandru Mesaroș* a contribuit, în anul 1978, la amenajarea unei pârtii de schi în zona *Zăpode* din Toplița.

Dintre sportivii pe care i-a pregătit, câțiva dintre ei au obținut rezultate excelente! Câteva exemple doar:

-*Ștefan Nuț* a fost campion național la schi alpin (acum este profesor de educație fizică și sport la Odorhei);

-*Daniel Chitta* a câștigat și el un titlu național la schi alpin;

-*Ștefan Strasser* a deținut și el titlul de campion național al României la schi alpin!

La Toplița, la secția de volei, antrenorul *Mesaroș Alecsandru* i-a avut ca elevi, printre alții, și pe *Ioan Coca*, jucător care ulterior s-a transferat la divizionara A de volei masculin Electromureș Târgu-Mureș, *Benedek Mirela*, profesoară de educație fizică care avea să ajungă directoare la C.S.S. Toplița, și pe *Mihaela Pui*, care a ajuns să fie antrenoare de volei în orașul Alexandria din județul Teleorman.

După ce a plecat de la Toplița, profesorul *Alecsandru Mesaroș* a activat, ca antrenor de volei (cea de-a doua specializare a lui), la Clubul Sportiv Școlar din Târgu-Mureș, în perioada 1990-1997, apoi, între 1997 și 2007, Mesaroș Alecsandru a fost profesor de educație fizică și sport la Liceul „*Traian Săvulescu*” din Târgu-Mureș.

Ultimii ani din învățământ, înainte de pensionare, i-a petrecut la Liceul Profesional „*Lucian Blaga*” din Reghin, în perioada 2007-2016.

Locuiește în orașul Reghin.

Prof. Bodor Franceska

-antrenoare de schi alpin

Bajkó Attila

-antrenor de schi alpin.

Antrenorul *Bajkó Attila* este cel care a descoperit-o pe schioarea *Copoș Bianca*. I-a fost antrenorul acesteia în perioada 2003-2007, perioadă în care tânăra sportivă a deprins tainele schiului alpin. Ulterior, schioarea amintită a trecut în grupa de pregătire a antrenorului Kis Vilmos, întrucât profesorul Bajkó Attila s-a mutat în orașul Sfântu-Gheorghe.

Kis Vilmos

Kis Vilmos s-a născut în data de 21 mai 1968 în orașul Toplița. Este absolvent al Liceului „O.C. Tăslăuanu” din Toplița, promoția 1986, al Facultății de Educație Fizică și Sport din cadrul Universității „George Barițiu” din Brașov, promoția 1995, dar și al Facultății de Educație Fizică și Sport din cadrul Universității „Spiru Haret” din București, promoția 2011.

De asemenea, este absolvent al *Scolii Naționale de Antrenori* din București, promoția 2012.

Ca sportiv, *Kis Vilmos* a fost legitimat la C.S.S. Toplița între anii 1978 și 1986, fiind antrenat, rând pe rând, de Cojocaru Șerban, Lörincz Pal, Mesaroș Alecsandru și Karácsony István.

Kis Vilmos și-a început cariera de antrenor la A.S. Mureșul Toplița, unde îi pregătea pe copiii sindicaliştilor! Să reținem și că, între 1989 și 2005, a administrat teleschiul din zona *Zăpode!*

La Clubul Sportiv Școlar din Toplița a lucrat, în calitate de antrenor, la secția de schi alpin, între anii 2007 și 2014. Este antrenorul care le-a pregătit și promovat pe unele dintre cele mai bune performere ale secției de schi alpin de la C.S.S. Toplița: *Copoț Bianca* și *Kis Timea*.

Antrenorul toplițean a organizat, în premieră, în anul 2009, un concurs național de schi alpin, pentru copii, juniori și seniori, inclus în calendarul oficial al Federației Române de Schi-Biatlon, „*Cupa Călimani*”, care a devenit tradițională și care are continuitate și acum!

De-a lungul a 7-8 ani, cât a stat la C.S.S. Toplița, antrenorul Kis Vilmos a pregătit o serie de schiori valoroși, precum cei din grupa de performanță: *Copoț Bianca* (care a participat la Festivalul Olimpic al Tineretului European de la Brașov, din 2013), *Kis Timea*, *Walter Richard*, *Kis Vilmos-junior*, *Karácsony Renata*, *Cotfas Tudor*, *Cotfas Victor*, *Ilyés Zsolt*, *Teslovan Cosmin*, *Teslovan Florin*, *Anca Platon*, *Gliga Anca*, *Hámos Hunor*, *Hámos Roxana*, *Walter Rebeka*, *Karácsony Karina* ș.a.

Momentan, deși nu mai lucrează la C.S.S. Toplița, se ocupă de pregătirea schioarelor *Kis Timea* și *Walter Rebeka*.

În prezent, *Kis Vilmos* deține un atelier de reparații auto în orașul Toplița. Locuiește în municipiul Toplița.

Prof. Pop-Benedek Ionel

Pop-Benedek Ionel s-a născut în data de 2 octombrie 1976 în localitatea Toplița.

Este absolvent al Liceului Teoretic „*O.C. Tăslăuanu*” din Toplița, promoția 1997, și al Facultății de Educație Fizică și Sport (extensia de la Bistrița) din cadrul Universității *Babeș-Bolyai* din Cluj-Napoca, promoția 2011. De asemenea, este și absolvent al Școlii Naționale de Antrenori de la București, unde și-a luat specializarea la *schi alpin*, promoția 2012. În perioada 2004-2006, *Pop-Benedek Ionel* a urmat cursurile Colegiului Silvic din Gurghiu (Jud. Mureș).

Începând din anul 2013 și până în prezent, 2020, este profesor titular la catedra de *ski alpin* de la C.S.S. Toplița.

Într-un timp relativ scurt, antrenorul *Pop-Benedek Ionel* a reușit să facă o pregătire foarte bună cu sportivii secției de *ski alpin*, iar ulterior în grupele lui au fost selecționate câteva fete cu reale calități pentru practicarea schiului de performanță. Încet, încet au început să apară și rezultatele. Iată câteva dintre acestea:

În sezonul 2013/14:

-*Copoț Bianca*: campioană națională la slalom uriaș și Combinată, vicecampioană la slalom special;

-un loc III la super combinată la Campionatul Național;

-un loc II la C.N. al junioarelor;

-*Karácsony Renata*: un loc III la C.N. al C.S.S.-urilor, în proba de slalom;

-*Kis Timea*: un loc II la C.N. al cadetelor, în proba de slalom;

În anul competițional 2014/15:

-*Kis Timea*: două locuri II la C.N. al copiilor și cadetelor, plus un loc secund la C.N. al C.S.S.-urilor, în probele de slalom;

-*Karácsony Karina*: un loc III, la categoria junioare, în proba de slalom;

În 2015/16:

-*Hamos Roxana*: două locuri III la C.N. al C.S.S.-urilor, în probele de slalom și combinată;

În sezonul competițional 2016/17:

-*Hamos Roxana* a obținut două medalii de argint și două de bronz, la C.N. al C.S.S.-urilor, în probele de slalom și slalom uriaș;

În anul competițional 2017/18:

-*Hamos Roxana* s-a clasat pe locul II la „*Children Trophy*”, care a avut loc la Brașov, în proba de slalom uriaș, iar la C.N. de *ski alpin* pentru copii și cadeți ea s-a clasat pe locul II și III, în probele de slalom și combinată.

În anul competițional 2018/19:

-*Bobric Andrada* a ocupat loc III, la categoria 2011-2012, în proba de slalom uriaș, la „*Kid Ski*” Brașov!

În sezonul competițional 2019/20:

-*Hamos Roxana* s-a clasat pe locul II, la C.N copii-cadeți, în proba de slalom, și două locuri I la C.N. al C.S.S.-urilor.

Pe lângă aceste rezultate obținute la Campionatele Naționale și Școlare, sportivii de la secția de schi alpin de la C.S.S. Toplița s-au clasat de nenumărate ori pe podium la competițiile organizate la nivel național.

Bianca Copoț

Copoț Bianca s-a născut în data de 16 mai 1996 în localitatea Toplița din județul Harghita. Este absolventă a Liceului „*Mihai Eminescu*” din Toplița, promoția 2015, și a Facultății de Biologie și Geologie din cadrul Universității *Babeș-Bolyai* din Cluj-Napoca, promoția 2019.

Este o sportivă care are reale calități motrice pentru practicarea schiului alpin. Este una dintre cele mai titrate sportive ale secției de schi alpin de la Clubul Sportiv Școlar din Toplița.

Pe plan intern, *Copoț Bianca* a fost multiplă campioană națională, la diferite probe și la diferite categorii de vârstă!

De remarcat că, pe plan internațional, *Copoț Bianca* a participat, în perioada 2013-2016, la cca. 30 de concursuri internaționale, desfășurate sub egida Federației Internaționale de Schi (F.I.S.), care au avut loc la Poiana Brașov, Flachau (Austria), Sesto (Italia), Passo Monte Croce (Italia), Spindleruv Mlyn (Cehia), Predeal, Pamporovo (Bulgaria), Borovets (Bulgaria), Bialska Tatrzenska (Polonia), Zakopane (Polonia), Bila v Beskydech (Cehia), Strbske Pleso (Slovacia), Bansko (Bulgaria) ș.a., în majoritatea dintre aceste întreceri acumulând puncte F.I.S.!

În aceste concursuri cu caracter internațional, Copoț Bianca a obținut cele mai bune clasări la Predeal, într-un concurs de „*Entry League F.I.S.*”, locul 6, la Borovets (în Bulgaria), într-un concurs desfășurat sub egida F.I.S., locul 8, și la Predeal, locul 8, tot într-o întrecere care a avut loc sub tutela Federației Internaționale de Schi.

De remarcat că, în 18 februarie 2013, *Copoț Bianca* a luat startul în primul ei concurs internațional, care s-a desfășurat sub egida F.I.S., la Poiana Brașov, unde s-a clasat pe locul 49⁴⁹!

Dar iată cum se aut prezintă fosta schioare Copoț Bianca:

„Primul antrenor pe care l-am avut la Clubul Sportiv Școlar Toplița a fost domnul Bajkó Attila, din anul 2003 până în anul 2007. Din iarna anului 2007 mi-a devenit antrenor domnul Kis Vilmos, pe care l-am avut ca antrenor până la finalul sezonului de schi din anul 2013, după care a venit ca antrenor la C.S.S. Toplița domnul Pop-Benedek Ionel, care mi-a fost antrenor pe perioada sezonului de schi 2013-2014. În anul 2014, m-am transferat la Clubul Sportiv Școlar Câmpeni, unde l-am avut ca antrenor pe domnul profesor Tiberiu Tanțoș.

În anul 2004, la vârsta de 7 ani, am câștigat primul meu concurs de schi, „Dr. Kocher & Happy Day”, care s-a ținut în localitatea Gheorgheni, acesta fiind un concurs de nivel județean!

În anul 2008, am participat pentru prima dată la un Campionat Național și m-am situat pe locul IV, la Predeal.

În anul 2009, am reușit să câștig prima medalie la Campionatul Național de schi alpin, la Straja, unde am luat locul III. În anul următor, 2010, am câștigat și prima medalie la Campionatul Național Școlar, la Șuior, unde am câștigat o medalie de bronz!

În anul 2010, am făcut parte din lotul național al României și am participat la Campionatul Mondial de la Val-d'Isère, Franța. În anul 2013, am fost selecționată în lotul național, ca să particip la Festivalul Olimpic al Tineretului European (F.O.T.E.), care s-a desfășurat în perioada 17-22 februarie 2013, la Poiana Brașov.

⁴⁹ *fis-ski.com*

Am devenit campioană națională în anul 2014, când concuram la categoria juniori mici. Tot în același an, am fost desemnată „Cel mai bun sportiv” de la C.S.S. Toplița, cu prilejul „Galei sportului școlar harghitean”, organizat de Radio România Târgu-Mureș. În data de 20. dec. 2014, am fost premiată de către Consiliul Județean Harghita, în cadrul „Galei sportului harghitean”, unde m-am situat pe locul II, pentru meritele sportive deosebite obținute în anul 2014. Am avut și participări la concursuri în afara țării, în Croația, Slovacia, Polonia, Bulgaria, Franța, Cehia etc.

În decursul activității mele sportive, m-am clasat de 30 de ori pe podiumul Campionatul Național și de 10 ori pe podiumul Campionatul Național Școlar! De asemenea, m-am urcat de 117 ori pe podium la toate concursurile la care am participat, dintre care 99 au fost obținute cât am activat la Clubul Sportiv Școlar Toplița!

Este bine de știut, cât timp am fost activă, am facut parte din lotul național de schi alpin al României.

Chiar dacă în momentul de față nu mai practic schiul alpin de performanță, acesta a ramas în viața mea și îl practic, în continuare, în fiecare iarnă”.

Kis Timea

Kis Timea s-a născut în data de 10 octombrie 1999 la Toplița.

A fost una dintre sportivele fruntașe ale secției de schi alpin de la C.S.S. Toplița. Ea a învățat să schieze, la vârsta de 3 ani, sub îndrumarea tatălui ei, antrenorul Kis Vilmos.

Kis Timea este multiplă campioană națională, la diferite probe și la diferite categorii de vârstă! Kis Timea a câștigat primul titlu național la vârsta de 11 ani, în 2010!

Ea a fost legitimată la Clubul Sportiv Școlar Toplița între anii 2010 și 2015. Apoi, timp de un sezon, 2015/16, ea a concurat sub culorile Clubului Sportiv Școlar din Câmpeni, unde l-a avut ca antrenor pe profesorul *Tiberiu Tanțoș*. A urmat o accidentare petrecută la un concurs și, firește, o pauză îndelungată pentru recuperare. Între timp, ea s-a transferat la C.S.S. Blaj, a revenit pe pârtiile de schi, urcând chiar și pe podium la Naționale!

Pe plan internațional, primul ei concurs la care a participat, care s-a desfășurat sub egida F.I.S., a avut loc în data de 26 noiembrie 2015 la *Zinal*, în Elveția, unde din păcate schioarea harghiteană... D.N.F.2, ca să folosim limbajul de *specialitate* al *F.I.S.*!

Ca o curiozitate: în perioada 26 noiembrie 2015 și 22 ianuarie 2020, *Kis Timea* a luat startul în 32 de concursuri internaționale desfășurate sub egida F.I.S., care au avut loc în Elveția, Austria, Bulgaria, Polonia, Cehia, România și Slovacia! În unele dintre aceste concursuri nu a reușit să treacă linia de sosire! Probabil, stilul agresiv de schiat al sportivei a dus la... această statistică!

Dincolo de toate acestea, *Kis Timea* a rămas una dintre sportivele de top ale secției de schi alpin de la C.S.S. Toplița!

Cele mai bune clasări ale lui *Kis Timea* s-au petrecut la concursurile care au avut loc la Poiana Brașov, în 6 martie 2019, unde s-a situat pe locul VII, și la Borovets, în Bulgaria, în 25 ianuarie 2019, ambele în probele de slalom, unde s-a clasat pe locul VII!

În prezent, *Kis Timea* este studentă la Facultatea de de Educație Fizică și Sportivă din cadrul Universității de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „*George Emil Palade*” din Târgu-Mureș.

Cristian Baci

Cristian Baci s-a născut în data de 11 septembrie 1991 în municipiul Reghin. Este absolvent al Liceului „O.C. Tăslăuanu” din Toplița, promoția 2010, și al Universității de Medicină și Farmacie (U.M.F.) din Cluj-Napoca.

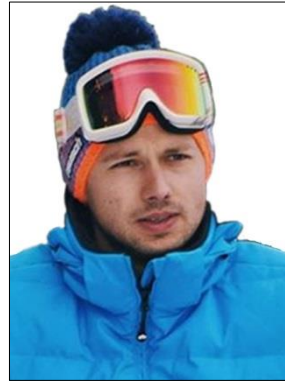
În perioada cât a fost legitimat la C.S.S. Toplița, *Cristian Baci* a participat la concursuri de nivel județean și național.

În 2004, a câștigat o medalie de argint la Campionatul Național al Cluburilor Sportive Școlare, care a avut loc în Parâng!

În anul 2005, *Cristian Baci* a ocupat locul 40 la concursul internațional de schi „Cupa Pinocchio”, în proba de slalom special, care a avut loc la Abetone în Italia!

Alături de el, în întrecerile interne s-au remarcat și colegii săi de la C.S.S. Toplița, *Bároti József* și *Victor Cotfas*.

Conform profilului de pe *Facebook*, în prezent, *Cristian Baci* este angajat la Farmacia *Nova* și administrator al firmei *Crisres-Ski Top*.

Schi fond

Reiau câteva paseje din materialul publicat mai sus despre istoricul schiului alpin, fragmente comune atât pentru schiul alpin, cât și pentru schiul fond:

„Primele știri despre schi ca sport le deținem din „Revista Automobilă” apărută în anul 1920, unde este menționată societatea de schi „Karpattia”, de la Brașov, înființată în anul 1880”⁵⁰! Să ne-nțelegem, aici vorbim de practicarea schiului în mod organizat. Pentru că, altfel, știm cu toții, încă din cele mai vechi timpuri, de la apariția omului pe pământ, acesta a mers, a alergat, a aruncat cu piatra, a tras cu arcul, a aruncat sulița, a mers și a alunecat pe așa-zise „schiuri”, pentru a-și câștiga existența, pentru a supraviețui, pentru a face rost de hrană! Mult mai târziu, unele din aceste deprinderi naturale ale lui au devenit... *sporturi*! Ca să vă convingeți, citiți „Istoria educației fizice și a sportului”, dacă o aveți la îndemână!

Ca și handbalul, schiul s-a dezvoltat mai ales în zonele în care trăiau numeroase comunități de *sași* din România, din Transilvania mai precis, dar nu numai acolo! Mulți tineri din orașele Sibiu, Bistrița, Orăștie, Brașov, Năsăud, Mediaș, Reghin, Sighișoara, Petroșani și Timișoara (unde exista o puternică comunitate de *șvabi*) erau buni practicanți ai schiului, la începuturile apariției acestei ramuri de sport. Aceștia au fost adevărații montaniarzi care au contribuit la popularizarea practicării schiului în mod organizat!

⁵⁰ *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, Vol. II, M.T.S., București, pagina 695.

În anul 1893, a luat ființă prima societate turistică românească cu activitate efectivă cunoscută: „*Societatea Carpatină Sinaia*”.

Puțin mai târziu, în anul 1903, a luat ființă „*Societatea Turisților*” din România. Se știe, în zonele montane, iarna, mulți turiști au fost vectori importanți de popularizare a acestui sport.

În anul 1905, a luat ființă „*Societatea de Schi Brașoveană*” a locuitorilor de naționalitate germană, iar în anul 1909 a avut loc primul concurs de schi din România pe pârtia Postăvarul din Poiana Brașov. Prin anii '20, vânătorii de munte din întreaga țară au răspândit dezvoltarea schiului în zonele muntoase”.

O precizare foarte importantă: începând din anul 1921, s-au desfășurat *Campionatele Naționale de schi fond*, cu excepția anului 1925 când n-a fost zăpadă suficientă pentru organizarea acestora!

Încă un amănunt: în anul 1998, federația de specialitate se desparte din nou în două organisme independente: Federația Română de Schi-Biatlon și Federația Română de Bob-Sanie”⁵¹!

Conform site-ului (link-ului) <http://www.toplita.info/sport/88-de-ani-de-la-infintarea-clubului-de-schi-din-toplita.html>, care are o adresabilitate locală, „în anul 1928, în cadrul „*Clubului Athletic*” din Toplița (*Topliczai „Atletikai Club*”), s-a înființat prima secție de schi din oraș! Fondatorii acesteia au fost domnii *Lörincz Bálint, Lörincz László și Nalevajku László*”! Probabil, schiorii de atunci preferau mersul și/sau alergarea pe schiuri, cine știe?!

Secția de *skhi fond* este cea mai veche secție sportivă a clubului, fiind înființată în anul 1967, alături de secția de volei!

De-a lungul anilor, la catedra de schi fond de la C.S.S. Toplița au activat antrenorii: *Stan Damian-Alexandru, Cornelius Bâra, Vasile Runcan, Petru Dobrean și Orbán Berta*, unii dintre ei fiind cei care au contribuit substanțial la dezvoltarea acestei ramuri de sport în arealul amintit și care, prin sportivii pe care i-au pregătit, au obținut rezultate remarcabile.

⁵¹ *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, Vol. II, M.T.S., 2015, paginile 695-709.

În cotidianul „*Informația Harghitei*” din data de 22 februarie 1977, antrenorul *Stan Damian-Alexandru*, de la secția de schi fond de la C.S.S. Toplița, declara: „*Concurenți mici cu rezultate mari*”, referindu-se la succesele realizate de sportivii secției, obținute la concursurile la care au participat în ultima perioadă.

Sportivii antrenorului *Stan Damian-Alexandru* au obținut următoarele rezultate:

În perioada 1970 -1985:

-locul III (fete) – Vodă Livia, Campionatele Naționale de copii, la Izvoarele, jud. Maramureș;

-locul I (categoria fete II) – Vîlcan Ileana, Campionatele Naționale de copii, la Vatra Dornei, jud. Suceava;

-locul I (fete I) – Hîrlav Magdalena, Campionatele Naționale de copii, la Vatra Dornei, jud. Suceava. Pentru prima dată județul Harghita a câștigat locul I, înaintea Brașovului! Se concura cu reprezentativa de județ!

-locul I – Hîrlav Magdalena, Campionatul Național Școlar, la Vatra Dornei, jud. Suceava;

-locul II (ștafeta 3/3 km), C.S.S. Toplița, Campionatul Național Școlar, la Vatra Dornei, jud. Suceava;

-locul I (fete II) – Tamaș Rodica, Campionatul Național de copii, la Harghita Băi;

-locul I –C.S.S. Toplița, Campionatul Național de copii pe echipe, județul Harghita, organizat la Harghita Băi, jud. Harghita.

Premii obținute la Păltiniș, jud. Sibiu, la Campionatul Școlar al Școlilor Sportive, prilej cu care prof. Stan Damian-Alexandru a obținut titlul de profesor evidențiat:

-locul I (fete II) – Tamaș Rodica;

-locul I (fete I) – Vîlcan Ileana;

-locul I (junioare II) - Hîrlav Magdalena;

-locul III (junioare I) – Vodă Livia;

-locul III (copii II) – Mătase Dan;

-locul I (ștafeta 3x5 km) C.S.S. Toplița (Hîrlav Magdalena, Vîlcan Ileana, Vodă Livia).

Campionatul Național de Juniori, Poiana Brașov:

-C.S.S. Toplița, locul I (ștefeta 3 X3 km- junioare II) – Tamaș Rodica, Vîlcan Ileana, Hîrlav Magdalena.

Campionatul Național de Senioare, Predeal:

-locul III (5 km) - Hîrlav Magdalena;

-C.S.S. Toplița, locul 3 (ștafeta 3 x5 km – senioare) – Hîrlav Magdalena, Vîlcan Elena, Vodă Livia.

Locuri I obținute la concursuri internaționale, Cupa Bucegi,

Campionatul Balcanic:

-Ștafeta României: Hîrlav Magdalena și Vîlcan Ileana.

Campionatul Mondial de la Oslo, Norvegia

-locul 10 (ștafeta 4 x5 km) – Hîrlav Magdalena.

Locurile I + III la cupele din calendarul Federației Române de Ski, respectiv la:

-, „Cupa Brașovia”;

-, „Cupa Predeal”;

-, „Cupa Șoimii Sibiu”;

-, „Cupa Harghita”;

-, „Cupa Dornelor”;

-, „Cupa Șuior” (Baia Sprie);

-, „Cupa Călimani”;

-, „Cupa Șirnea”;

-, „Cupa Fundata”;

Campionatele Naționale de Copii:

-locul III - Țifrea Maria – Azuga, jud. Prahova;

-locul III – Iacob Mariana - Azuga, jud. Prahova.

De asemenea, fondeștii toplițeni s-au clasat pe podium și la „Cupa Tineretului”, unde au participat sportivi cu vârste cuprinse între 10 și 14 ani! În plus, au ocupat locul secund la „Cupa Bistrița”. Profesorul Stan Damian-Alexandru își puna mari speranțe și în evoluția unor sportivi de mare perspectivă, ca Florea Runcan, Rodica Tămaș, Petrișor Hîrlav, Aurelia Țifrea ș.a.

Primele fondiste harghitene care au obținut performanțe deosebite au fost *Hîrlav Magdalena Mercedes* (campionă balcanică cu ștafeta României), *Ileana Vilcan* (campionă balcanică cu ștafeta României) și *Vodă Livia* (campionă națională)!

Să consemnăm și alte rezultate:

-în anul 1999, Florin Morar s-a clasat pe locul II la C.N. al C.S.S.-urilor, în proba de 10 km clasic, antrenor fiind Petru Dobrea;

-în anul 2000, la C.N. de schi fond al juniorilor I, Florin Morar a devenit vicecampion național, în proba de 10 km clasic, antrenorul sportivului fiind Petru Dobrea;

-în 2003, Peter László a participat la Campionatul Balcanic al juniorilor I, unde s-a clasat pe locurile: 8, în proba de 10 km clasic, și 9, în proba de 15 km liber;

-în 2005, la Campionatul Balcanic de schi fond pentru juniori, Peter László s-a clasat pe locul XII, în proba de 15 km clasic, într-un concurs care a avut loc în Turcia.

În anul școlar 1999-2.000, la catedra de schi fond erau titulari Petru Dobrea și Vasile Runcan.

În anul 2007, *Raluca Fărcaș* (C.S.S. Toplița) a devenit medaliată la „*Cupa Balcanică*” de schi fond din Turcia, clasându-se în clasamentul general pe locul III! Proba ei favorită a fost cea de 5 km!

În anul 2009, la Campionatul Național de schi fond pentru copii și cadeți, de la Fundata, sportivii clubului au obținut următoarele rezultate:

La masculin:

-Petruț Vlad, locul X la 7,5 km liber;

-Alexandru Butiurcă, locul VI, la categoria clasic, și locul III, la categoria liber;

La fete:

-Cosmina Petruț, locul XVI, la 3 km liber, iar la categoria clasic, locul XVII;

-ștafeta C.S.S. Toplița (Petruț, Gheorghescu, Cosma)-locul VI, la 3x5 km

În anul 2012, Primăria Toplița, prin intermediul primarului *ing. Stelu Platon*, a oferit câteva premii speciale unor sportivi toplițeni, inclusiv celor de la secția de schi fond de la C.S.S. Toplița: Iulian Ababei, Ráduly Iulian, Ráduly Andrei, Vlad Petruț, Ioan Toma și Silviu Cozma.

În anul școlar 2012/13, printre cei 44 de sportivi ai C.S.S. Toplița, din grupele de performanță, aflați în pregătire, 8 proveneau de la secția de schi fond⁵².

În sezonul 2013/14, schiorii fondești de la C.S.S. Toplița au obținut rezultate foarte bune! Astfel, la Campionatul Național de schi fond, schiorii toplițeni au obținut 12 medalii (dintre care 7 de aur, 1 de argint și 4 de bronz), iar la C.N. al C.S.S.-urilor 9 medalii, dintre care 2 de aur, 1 de argint și 6 de bronz! În plus, la C.N. al juniorilor, schiorii toplițeni au cucerit 3 medalii de argint și 3 de bronz⁵³.

În perioada 5-6 februarie 2015, Iulian Ababei (C.S.S. Toplița) a participat la „Cupa Fundata” și la „Cupa Casa Muntelui”, la care s-a situat pe locul III la 10 km liber, la ambele întreceri! În acest an școlar/competițional, la C.S.S. Toplița se aflau în pregătire 8 fondești, în grupa de performanță, dintre care unul a fost selecționat în lotul național.

În anul școlar 2016/17, printre cei 44 de sportivi ai C.S.S. Toplița aflați în pregătire, din grupele de performanță, 8 proveneau de la secția de schi fond⁵⁴.

În 2016, la C.N. de schi fond, ștafeta C.S.S. Toplița a ocupat locul I, în proba de 3 X5 km (2 clasic.+1 liber), la juniori I.

În 2017, sportivul *Iulian Ababei*, legitimat la C.S.S. Toplița, a ocupat un onorant loc VIII, la categoria „*Juniori*”, în clasamentul de final de an întocmit de Direcția Județeană pentru Tineret și Sport Harghita, fiind premiat la final de an în „*Gala sportului harghitean*”! Antrenorul sportivului era Petrică Dobrea.

⁵² https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/RNPS_Unitati-de-învățământ-cu-program-sportiv-2012-2013.pdf

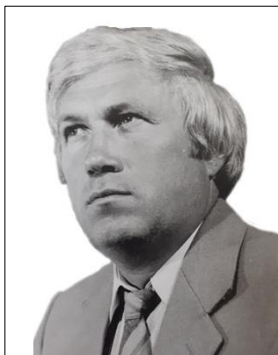
⁵³ fssu.ro

⁵⁴ <https://fssu.ro/registrul-performantei-sportive/anul-scolar/2016/17/anexa3/pag.13>

Și-n anul școlar 2017/18, la C.S.S. Toplița erau cuprinși în pregătire 8 fondești, în grupa de performanță⁵⁵, ca și-n sezonul următor, 2018/19, de altfel⁵⁶.

Până acum, de la secția de *ski fond* de la C.S.S. Toplița au fost promovați câțiva sportivi de mare performanță, precum *Magdalena Hirlav, Ileana Vilcan, Rodica Tămaș, Cernescki Camelia, Marius Truță, Florin Morar, Peter László, Farkas Raluca ș.a.*

Prof. Stan Damian-Alexandru

Stan Damian-Alexandru s-a născut în data de 20 martie 1947 în localitatea harghiteană *Bilbor*. Este absolvent al Liceului „*Mihai Eminescu*” din Oradea și al Facultății de Educație Fizică și Sport din Cluj, promoția 1972. Și-a luat specializarea în *ski fond*, în anul 1980, la Școala Națională de Antrenori din București.

Profesorul *Stan Damian-Alexandru* a fost primul antrenor care a lucrat la catedra de *ski fond* de la „*Secția Sportivă*”, denumită atunci impropriu Școala Sportivă de Elevi Toplița. Catedra se înființase odată cu apariția „*Secției Sportive*”, în 1967, alături de catedra de volei (cu două posturi: volei fete-Ioan Moldovan și volei băieți-Lucian Samson).

În anul 1967, antrenorul *Stan Damian-Alexandru* avea în pregătire două grupe de sportivi (copii) care erau școlarizați la Școala Generală din *Bilbor*.

⁵⁵ <https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/REGISTRU-Judetean-2017-2018-final.pdf>

⁵⁶ <https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/REGISTRU-Judetean-2018-2019-final.pdf>

Ulterior, profesorul *Stan Damian-Alexandru* a avut în pregătire o grupă de performanță, la Toplița, și una de începători, la Bilbor.

Stan Damian este antrenorul care a selecționat-o și a pregătit-o pe *Hîrlav Magdalena Mercedes*, cel mai bun produs al schiului fond de la C.S.S. Toplița, campioană balcanică cu ștafeta României, participantă, în 1982, la Campionatul Mondial de schi fond de la *Holmenkollen/Oslo* din Norvegia, acolo unde ștafeta României, din care făcea parte și ea, s-a clasat pe locul X. Pe plan intern, *Magdalena Hîrlav* a fost multiplă campioană națională, la Naționale și la Școlare, la diferite categorii de vârstă.

„*Dacă aș face un clasament al celor mai bune fondiste cu care am lucrat eu, acesta ar fi următorul: 1)-Hîrlav Magdalena; 2)-Vodă Livia; 3)-Ileana Vîlcan; 4)-Tămaș Rodica; 5)-Iacob Mariana; 6)-Țîfrea Maria; 7)-Runcan Georgeta; 8)-Filip Rodica ș.a.*”, îmi spune la telefon profesorul Stan Damian-Alexandru.

De consemnat și faptul că, fondistele *Magdalena Hîrlav*, *Livia Vodă* și *Ileana Vîlcan* au făcut parte din lotul național de schi fond, la senioare.

Antrenorul *Stan Damian-Alexandru* este unul dintre antrenorii reprezentativi ai schiului fond românesc.

După o activitate de 43 de ani la catedra de schi fond de la C.S.S. Toplița, în anul 2010 profesorul *Stan Damian-Alexandru* s-a pensionat.

Locuiește în municipiul Toplița.

Prof. Cornelius Bâra

Profesorul *Cornelius Bâra* a activat la S.S.E. Toplița doar câțiva ani. A venit la Toplița pe la mijlocul anilor '60, apoi a lucrat cca. 2 ani la secția de schi fond, iar ulterior, la începutul anilor '70, a plecat spre plaiurile natale, în Moldova.

Nu deținem alte informații concludente despre activitatea antrenorului Cornelius Bâra.

Prof. Orbán Berta

Antrenoarea *Orbán Berta* a activat la secția de schi fond până-n anul 1989, când a plecat din România. Ulterior, ea s-a stabilit în Austria.

A fost o antrenoare căreia i-a plăcut meseria, în special munca cu micuții fondiști, motiv pentru care a fost iubită de sportivii săi.

Unele dintre sportivele pregătite de ea au fost promovate la C.S.S. Miercurea Ciuc și, firește, în loturile naționale ale României.

În 1988, unele dintre cele mai bune fondiste de la C.S.S. Toplița au fost Ana-Maria Diaconescu, Ecaterina Rad, Király Monika, Farkas Emese, Gáll Enikő ș.a.

Prof. Alecsandru Mesaroș

-antrenor de schi și volei
-vezi minibiografia lui la capitolul „*Schi alpin*”.

Prof. Vasile Runcan

-antrenor de schi fond

Antrenor Petru Dobrean

-antrenor de schi fond.

„Ca sportiv, Petrică Dobrean a activat, printre altele, (și) la următoarele cluburi sportive: C.S. Predeal și la A.S.A. Brașov. A fost campion național, la juniori, la A.S.A. Brașov, cu ștafeta la biatlon, precum și vicecampion național, în 1979, la biatlon”, mi-a spus fostul secretar general al federației de specialitate, prof. Constantin Arghiropol.

Momentan, este antrenor la secția de schi fond de la C.S.S. Toplița.

Magdalena Mercedes Potângă (Hîrlav)

Magdalena (Hîrlav) Potângă s-a născut în data de 9 august 1964 în localitatea Toplița. Este absolventă a *Liceului de Matematică-Fizică* din Toplița, promoția 1982, dar și a Facultății de Educație Fizică și Sport din cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași. A fost atrasă spre schi de antrenorul *Stan Damian-Alexandru*, încă din anul 1970, când era în clasa întâia! Atunci, antrenamentele se țineau în comuna harghiteană Bilbor!

Magdalena Potângă a fost legitimată numai la Clubul Sportiv Școlar Toplița, între anii 1970 și 1982. Este cea mai titrată sportivă a secției de schi fond!

Magdalena Potângă este multiplă campioană națională la schi fond, la diferite categorii de vârstă și în diferite probe, titluri naționale obținute între anii 1976 și 1982, fiind selecționată în diferite loturi naționale ale României! Proba ei favorită a fost ștafeta (în stilul clasic).

Cât timp a fost sportivă activă, *Magdalena Potângă* a participat la numeroase concursuri internaționale, „*Cupa Prietenia*”, „*Cupa Balcanică*” (este și campioană balcanică!), în țări precum U.R.S.S., Cehoslovacia, Republica Democrată Germană (D.D.R.), Germania Federală, Iugoslavia, Polonia, Suedia, Norvegia ș.a., practic în întreaga Europă, unde a obținut rezultate notabile.

Apogeul în cariera ei de sportivă de înaltă performanță l-a atins în anul 1982, când, împreună cu echipa României, a participat la *Campionatul Mondial de schi fond (F.I.S. Nordic World Championships)*, de la Oslo/Holmenkollen (din Norvegia), pentru seniori. Acolo, în data de 24 februarie 1982, la Holmenkollen, echipa feminină de schi fond a României s-a clasat pe locul X, în proba de ștafetă 4 X5 km, cu timpul de 1: 12: 09! Ștafeta României a avut următoarea alcătuire: *Magdalena Mercedes Hîrlav* (devenită după căsătorie Potângă), de la C.S.S. Toplița, *Elena Urs*, *Elena Lagusis* și *Iuliana Popoiu*-ultimele două de la Tractorul Brașov. Pentru statisticieni: proba a fost câștigată de formația Norvegiei, cu timpul de 1:02:15,9!

„*La Holmenkollen, am avut multe peripeții. Cum proba de ștafetă era programată să aibă loc spre sfârșitul competiției sportive, unde România avea ceva șanse de a ocupa un loc bun, nemiavând bani ca să stăm în hotel, la propunerea secretarului*

federației de atunci, Ilie Șuhorea (care între timp a rămas în Canada), ne-am mutat într-un fel de camping, în niște căsuțe! Eram singura delegație care era cazată în Camping! De acest lucru au aflat și unii ziariși de la televiziunile din Norvegia, astfel că, volens-nolens, am ajuns „vedete” pe micile ecrane din Norvegia! Întrucât nu aveam bani ca să mâncăm la restaurant, domnul Ilie Șuhorea făcea și pe bucătarul, după ce cumpăra alimente dintr-un Supermarket! Ca să putem face baie, trebuia să introducem o monedă de 3 coroane într-un aparat, dar... ia-le de unde nu-s, astfel că, descurcăreți ca toți românii, noi l-am alimentat cu monede... 3 lei!

Dincolo de toate acestea, am amintiri frumoase de acolo; nu pot să uit că la „Festivitatea de deschidere” a participat și Regele Norvegiei, Olav al V-lea., dar și cântăreța franceză de muzică ușoară Mireille Mathieu, care ne-a încântat cu muzica ei! Tot acolo am văzut primele artificii din viața mea! Ce mai, a fost tare frumos la Oslo/Holmenkollen, chiar dacă nu am avut bani”, îmi spune râzând Magdalena Potângă.

Fosta sportivă n-a fost ocolită de accidentări, astfel că o perioadă nu s-a putut pregăti cum trebuie, din cauza unei operații de menisc! Deh, „boala” obișnuită a sportivilor!

Momentan, *Magdalena Potângă* este antrenore la C.S.S. Vatra Dornei, la secția de schi-biatlon, acolo unde soțul său, Adrian Potângă, este directorul acestei unități sportive școlare.

Desigur, iubitorii sporturilor de iarnă au auzit despre cel mai bun sportiv al clubului C.S.S. Vatra Dornei, *Marius Ungureanu*, campion național la role, locul IX pe zăpadă, participant la J.O. de iarnă de la Soci din 2014. La junioare, biatlonista *Andreea Mezdrea* este o sportivă de mare perspectivă. Aceștia sunt doar doi dintre sportivii antrenați de *Magdalena Potângă*.

În prezent, ea locuiește în orașul Vatra Dornei.

Ileana Vîlcan

Ileana Vîlcan a fost una dintre sportivele emblematice ale secției de schi fond de la C.S.S. Toplița. Este absolventă a Liceului de Matematică Fizică din Toplița și a Universității de Medicină și Farmacie din Târgu-Mureș.

În perioada în care a fost legitimată la C.S.S. Toplița, *Ileana Vîlcan (Coca)* a devenit campioană națională și campioană balcanică (cu ștafeta României) la schi fond! Ca o curiozitate: deși a fost convocată mereu la loturile naționale, ea s-a prezentat la lot doar timp de un an și jumătate! Motivul? A dorit să se pregătească pentru a avea șanse mărite de a intra la Universitatea de Medicină și Farmacie (U.M.F.) din Târgu-Mureș, o decizie bună luată la timp împreună cu familia, căci, iată, acum vorbim/scriem despre... doctorița *Ileana Vîlcan!*

Cât timp ea a fost activă, ștafeta de schi fond a C.S.S. Toplița era foarte competitivă, în următoarea componență: *Magdalena (Hîrlav) Potângă, Ileana Vîlcan și Rodica Tămaș.*

„*Antrenori buni sunt, copiii buni sunt. Din păcate, tot mai puțini copiii fac sport*”, scrie pe Facebook doctorița Ileana Vîlcan, referindu-se la faptul că în zilele noastre este tot mai greu să-i scoți pe copiii din casă, adică din fața calculatorului! Cu alte cuvinte, aria de selecție se îngustează mereu!

În prezent, *dr. Ileana Vîlcan* locuiește în municipiul Toplița.

Camelia Cernescki

Camelia Cernescki s-a născut în data de 15 ianuarie 1979 în localitatea Toplița. A fost o sportivă care a fost activă mai intens în perioada 2000-2006. Cea mai bună clasare a ei s-a petrecut, în 5 martie 2000, la concursul de schi fond care a avut loc la Pigadia în Grecia, în proba de 10 km F/P, unde a ocupat locul IV.

În sezonul 2004/2005, *Camelia Cernescki* a luat startul în 5 concursuri internaționale, care s-au desfășurat numai în Italia, unde, în 27.02.2005, s-a clasat pe locul 20 în proba de 5 km!

În anul competițional 2005/2006, *Camelia Cernescki* a bifat 10 concursuri internaționale, în Italia (2), Elveția (3), Austria (2), Germania (2) și Franța (1). Cea mai bună clasare a obținut-o în data de 21.01.2006, la Praz de Lys-Sommad, în Franța, locul XV în proba de 10 km schi fond.

Numai în anul 2006, *Camelia Cernescki* a participat la 5 concursuri din cadrul etapelor din „*Alpen Cup*”, în Austria (2), Germania (2) și Franța.

Tot în 2006, la Taninges-Praz de Lys (Franța), *Camelia Cernescki* s-a clasat pe locul XXVII, în proba de 10 km!

În anul 2006, *Camelia Cernescki* ar fi trebuit să participe la Jocurile Olimpice de iarnă de la Torino, unde era programată să concureze în proba de ștafetă sprint (alături de *Monika György &...*), însă, cu doar câteva zile înainte de plecarea spre Torino, fostul secretar general al federației de specialitate, *Constantin Arghiropol*, a anunțat-o că nu va mai pleca la Jocurile Olimpice de iarnă!

Precizare: din câte am aflat, *Camelia Cernescki* a practicat atât schiul fond, cât și biatlonul!

Iulian Ababei

Iulian Ababei s-a născut în anul 1999 la Toplița. Este unul dintre sportivii importanți ai secției de schi fond de la C.S.S. Toplița.

În anul 2014, *Iulian Ababei* a fost multiplu campion național la cadeți, dar și vicecampion național la categoria juniori! În sezonul următor, 2015/16, *Iulian Ababei* a dominat întrecerile de juniori, în concursurile organizate iarna și vara, în țară!

În 2016, *Iulian Ababei* a fost prezent la Festivalul Olimpic al Tineretului European (F.O.T.E.) de la Lillehammer din Norvegia, unde s-a clasat pe locul 39 în calificări, la schi fond (sprint clasic)!

Iulian Ababei a participat pentru prima dată la un concurs internațional, desfășurat sub egida F.I.S., în data de 25 septembrie 2015, la Val di Fiemme în Italia:

În perioada 13-17 februarie 2017, *Iulian Ababei* a participat la Festivalul Olimpic al Tineretului European (F.O.T.E.) de la Kandilli/Erzurum din Turcia, unde a ocupat locul VII în proba de ștafetă mixtă 4 x5 km

În aceeași întrecere, *Iulian Ababei* s-a mai clasat pe următoarele locuri: 18, 17 și 33, în diferite probe!

Pe pagina de *Facebook* a lui Iulian Ababei am găsit un citat celebru, care l-a călăuzit în pregătire atâta timp cât a fost sportiv activ: „*Prețul succesului este munca grea, dedicarea la antrenament și determinarea, chiar dacă vom câștiga sau pierde, vom ști că am dat tot ce e mai bun din noi pentru a reuși!*” – Vince Lombardi (antrenor de fotbal american: 1913-1970).

Peter László

Peter László s-a născut în data de 11 septembrie 1987. A fost unul dintre sportivii de frunte ai secției de schi-fond de la C.S.S. Toplița. El a fost antrenat de Petru Dobrea.

În anul 2003, *Peter László* a devenit vicecampion național, la juniori II, în proba de ștafetă 3 X7,5 km

În anul următor, 2004, tot la Campionatul Național de schi fond, pentru juniorii II, *Peter László* a obținut 3 medalii, după cum urmează:

- o medalie de aur, în proba de 7,5 km liber;
- o medalie de argint, în proba de 10 km clasic;
- plus o medalie de bronz, în proba de ștafetă 3 X7,5 km

Pe plan internațional, este de remarcat participarea sportivului toplițean la *Campionatul Balcanic* de schi fond din anul 2004, unde a ocupat locurile 8, în proba de 10 km clasic, și 9, în proba de 15 km liber.

În anul 2005, *Peter László* participă din nou la *Campionatul Balcanic* de schi fond din Turcia, care s-a desfășurat în luna martie, unde s-a situat pe locul XII în proba de 15 km clasic.

Volei

Jocul de volei a fost inventat, în anul 1895, de un profesor de educație fizică și sport de la *Colegiul Holyoke* din Massachusetts (S.U.A.), *William Morgan!* În Europa, voleiul a apărut relativ târziu, prin 1914, când militarii americani participanți la Primul Război Mondial au adus cu ei și vreo 16.000 de mingi de volei! Scopul aducerii lor? Ridicarea moralului combatanților! Primii care l-au practicat, după militari, au fost studenții și elevii înscriși în asociațiile de tineret! În România, voleiul a apărut prin anul 1920. Nu peste mult timp, mai precis în anul 1931, s-a înființat *Federația Română de Baschet și Volei*, iar în anul 1958 a apărut doar *Federația Română de Volei*, ca structură de sine stătătoare!

La Toplița, prin anii '60, în *Stațiunea Bánffy* existau câteva terenuri de volei acoperite cu *zgură neagră* (ulterior s-a schimbat cu una roșie), motiv pentru care, vara, multe echipe de volei din toată țara veneau în cantonament centralizat de pregătire la Toplița, cazându-se în *Stațiunea Bánffy*, unde exista un punct de mare interes pentru toți: *bazinul cu apă termală!*

Cei care mergeau la ștrand, în special localnicii, vrând-nevrând, au văzut cum se desfășurau antrenamentele de volei ale diferitelor echipe, iar uneori se mai băgau și ei la câte-un set, două... În oraș, se mai juca volei sporadic, în școli, în pauza dintre ore, dar numai vara!

O precizare: pe la mijlocul anilor '60, la *Liceul Teoretic* din Toplița existau 2 profesori de educație fizică și sport: *Ioan Moldovan și Lucian Samson!*

În *vara anului 1967*, după multe intervenții la Ministerul Învățământului, inspectorul *Marinel Oancea* a reușit să înființeze o *Secție Sportivă*, care funcționa pe lângă *Liceul Teoretic Toplița* (denumit înainte *Liceul „Vasile Roaită”*), cu două ramuri de

sport: volei (cu două catedre: una de fete, unde titular era prof. Ioan Moldovan, și una de băieți, unde a activat prof. Lucian Samson) și una de schi fond! Putem afirma, luând în considerare mărturiile celor care au „prins” acel eveniment, că *1 septembrie 1967* este data în care a luat naștere precursora actualului *Clubul Sportiv Școlar Toplița!* Această afirmație este susținută de 2 dintre antrenorii care au lucrat atunci la „Secția Sportivă”, *Stan Damian* (la catedra de schi fond) și *Lucian Samson* (la catedra de volei masculin)!

O altă sursă indică faptul că *Secția Sportivă Toplița* ar fi luat ființă în anul 1968! Deocamdată, în lipsa unor documente lămuritoare, ambele ipoteze pot fi luate în considerare.

De-a lungul anilor, la această unitate școlară sportivă au lucrat o serie de antrenori de volei pricepuți, precum profesorii: *Ioan Moldovan, Lucian Samson, Mugurel Rugină, Alecsandru Mesaroș, Marius Macarie, Ovidiu Macarie, Pană (Pantea) Maria, Chitta Anton, Ioan Rizea, Lörincz Erika și Pușcaș Marin*. De sub mâna acestor antrenori pricepuți au ieșit foarte mulți voleibaliști de valoare, cei mai cunoscuți fiind: *Maria (Cengher) Enache, Monica (Entarhan) Șuşman, Lucia (Buruș) Grebenişan, Georgeta Cioflânc, Carmen Mureşan, Georgeta Mureşan, Mirela Țăran, Lidia Zbanca, Liliana Buculeu, Mirela Benedek, Raita Laura Vodă Valentina* ș.a.-la fete, precum și *Cornel Peterliceanu, Nicolae Buruș, Benedek Florian, Mihai Rusu, Ioan Coca, Ovidiu Macarie, Marius Macarie, Aurel Petre, Ioan Augustin, Răzvan Vâlcelean, Șerban Pașcan, Adrian Gagea, Silviu Braic, Vlad Bukszár, Dan Ferencz* ș.a.-la băieți. Majoritatea dintre aceștia au făcut parte din loturile naționale ale României, la diferite categorii de vârstă.

Primul succes al voleiului toplițean l-a obținut, în anul școlar 1970/71, echipa de volei băieți a *Școlii Profesionale din Toplița* (antrenor Petru Lăcătuș), care a câștigat medaliile de bronz la Campionatul Național al Școlilor Profesionale de la Sibiu⁵⁷!

⁵⁷ Octavian Dorel Bucur, Mariana Carmen Bucur, *Toplița-Română în presa scrisă din perioada ceaușistă (1965-1989)*, 2016, pagina 327.

Un an mai târziu, în 1971/72, echipa de volei a Școlii Profesionale din Toplița (antrenor prof. Petru Lăcătușu) a câștigat *titlul național* la C.N. al Școlilor Profesionale, într-un turneu care a avut loc la Toplița, între 22 și 24 aprilie 1972⁵⁸!

Într-un timp scurt după înființarea *Secției Sportive* de la Toplița, denumită impropriu Școala Sportivă de Elevi (S.S.E.), echipa feminină de volei a obținut medaliile de bronz din cadrul Campionatului Republican de volei pentru junioare, în sezonul 1968/69, pe banca tehnică aflându-se profesorul Ioan Moldovan! Este primul succes al voleiului toplițean, la acest nivel și la această categorie! După înființarea secției de volei de la S.S.E. Toplița, în 1967, au apărut primele valori ale voleiului toplițean, ca Maria Cengher, Lucia Buruș, Kovács Magdalena, Zbanca Lidia, Victoria Braic-la fete, precum și Cornel Peterliceanu ș.a., la băieți.

În perioada 1971-1975, a apărut o nouă generație de voleibaliste, care au fost selecționate, pregătite și promovate de antrenorii toplițeni. Aici, le putem aminti pe: Monica Șuşman (Universitatea Craiova), Liliana Buculeu (Metalotehnica Târgu-Mureș), Cioflânc Georgeta (Maratex Baia Mare), Marcela Chețan (I.J.G.C.L. Brașov), Zoia Moldovan (Rapid București), Corina Savu (Știința Bacău) ș.a.

După anul 1975, echipele de volei ale S.S.E./C.S.S. Toplița s-au calificat mereu la Turneele Semifinale ale Campionatului Național, uneori și la Turneele Finale, la diferite categorii de vârstă, atât la fete, cât și la băieți.

În anul competițional 1984/85, echipa de volei băieți a C.S.S. Toplița, antrenată de profesorul Mugurel Rugină, s-a calificat la Turneul Final al juniorilor I, unde a ocupat locul VI.

„Școala toplițeană” de volei a lansat spre sportul de înaltă performanță alte valori: Nicolae Buruș (Relonul Săvinești), Adrian Diță (Știința Bacău), Fabian Attila și Kosa Grigore (Oțelul Dr. Petru Groza, actualul oraș Ștei, n.a.), Marius Macarie (I.A.T.S.A. Pitești și I.P.A. Bistrița), Ovidiu Macarie (I.E.F.S. și Calculatorul București), Benedek Florian (A.S.A.-Electromureș Târgu-Mureș, Universitatea Suceava) ș.a.

⁵⁸ *Ibidem.*

În perioada 30 aprilie-4 mai 1986, la Toplița a avut loc un „Turneu de calificare” în Divizia B de volei feminin, la care au participat 6 formații: Nivea Brașov, Prodcomplex-Viitorul Târgu-Mureș, C.S.S.-Confecția Suceava, Spartac București, Voința Buzău și *Toplițana Toplița*. Pentru acest turneu, *Toplițana Toplița* a aliniat următorul lot de jucătoare: Mioara Mihai, Cornelia Nodiș, Szabó Cecilia, Pușa Hambele, Kosa Maria, Carmen Mureșan, Claudia Mihăilă, Benedek Mirela, Monica Pagubă, Luminița Rânja, Mihaela Pui, Eugenia Vodă. Antrenorul echipei toplițene era profesorul *Mugurel Rugină*. În organigrama A.S. Toplițana mai erau incluși:

- juristul *Nicolae Mureșan* (directorul Fabricii de Încălțăminte)-președintele de Onoare al A.S. Toplițana;
- economistul *Savu Cătană*-președ. A.S. Toplițana Toplița;
- chimista *Maria Dinică*-președ. secției de volei.

De-a lungul timpului, pe lângă acești oameni deosebiți, sportul toplițean a mai fost sprijinit și de alți iubitori ai acestuia, precum *Gheorghe Vasilache* (directorul Fabricii de Tricotaje din Toplița), *Stelu Platon* (directorul Fabricii de Încălțăminte din Toplița) ș.a.

După o evoluție bună a tuturor jucătoarelor, care proveneau de la C.S.S. Toplița, formația toplițeană a promovat în Divizia B!

În vara anului 1987, echipa de volei junioare II a C.S.S. Toplița a participat la Turneul Final de la Pitești, unde s-a clasat pe locul IV, după C.S.S. Bacău, C.S.S. Pitești și C.S.S. Sibiu. La acel turneu, Mirela Benedek (C.S.S. Toplița) a fost declarată *cea mai completă jucătoare!*

În anul 1999, echipa de volei fete a C.S.S. Toplița, antrenori Ioan Rizea și Marius Macarie, s-a clasat pe locul V la Turneul Final al Campionatului Național al junioarelor III. Tot în acel an, echipa de volei băieți, juniori III, a câștigat titlul național la Campionatul Național al Școlilor Generale, cu Ovidiu Macarie pe banca tehnică.

În anul 1988, echipa de volei fete *Toplițana Toplița*, antrenată de profesorul *Mugurel Rugină*, s-a clasat pe locul întâi în Seria I a Diviziei B, cu 36 de puncte, într-o serie din care au mai

făcut parte formațiile Metalotehnica Târgu-Mureș (35 de puncte), Filatura Fălțiceni (29 de puncte), Hidrotehnica Focșani (28 de puncte), A.C.M.R.I.C. Piatra Neamț (27 de puncte) și Penicilina II Iași (25 de puncte)! Urmare a acestui fapt, Toplițana Toplița a participat, în perioada 3-5 iunie 1988, la Buzău, la un „*Turneu de calificare*” în Divizia A, unde, din păcate, a ratat promovarea în primul eșalon al voleiului românesc!

Echipa de volei masculin C.S.S. Toplița, antrenor Ovidiu Macarie, a ocupat locul VI la Turneul Final al „Speranțelor”, care a avut loc în anul 2001.

În anul 2004, la Campionatul Național al „Speranțelor” la volei masculin, într-un Turneu Final care a avut loc la Toplița, în perioada 28 aprilie-2 mai, C.S.S. Toplița, antrenor Ovidiu Macarie, a devenit vicecampionă națională, în componența: Pașcan Șerban, Adrian Gagea, Mircea Bumbu, Alexandru Dima, Cătălin Ghidiu, Vlad Țifrea, Cristian Teslovan, Strete Paul și Mezei Bogdan.

În aceeași perioadă, dar la Sibiu, C.S.S. Toplița a ocupat locul V în competiția similară a fetelor, pe banca tehnică fiind antrenorii Marius Macarie și Pușcaș Marin. Iată componența lotului toplițean: Andreea Căliman, Csiki Izabela, Iuliana Fică, Andrada Conțiu, Alexandra Vodă, Katona Renata, Teodora Stan, Suciu Ana-Mihaela și Loredana Boacăș.

În 2005, voleibalistul Pașcan Șerban Onișor, legitimat la C.S.S. Toplița, obține o medalie de bronz, cu echipa României, la Campionatul Balcanic de volei masculin, pentru cadeți, care a avut loc la Chișinău, în Republica Moldova!

În anul școlar 1999-2000, la catedra de volei de la C.S.S. Toplița activau antrenorii: Marius Macarie, Ovidiu Macarie, Ioan Rizea, Lörincz Francisc și Mugurel Rugină.

Un pic mai târziu, la nivel de echipe, C.S.S. Toplița a cucerit două titluri de campioană națională la volei, la cadete, în 2008 și în 2010, sub conducerea antrenorului *Marius Macarie*, plus încă unul, dar la *cadeți-băieți*, în anul 2006, la Toplița, cu profesorii *Ovidiu Macarie* și *Marin Pușcaș* pe banca tehnică!

Iată componența formației de volei băieți, campioană națională: *Pașcan Șerban, Gagea Adrian, Strete Paul, Ghidiu Alexandru, Bără Ionuț, Vâlcean Răzvan, Vlaic Andrei, Dima Alexandru, Țifrea Vlad și Lare Nicușor.*

De asemenea, voleibaliștii antrenați de *Ovidiu Macarie* au câștigat, în 2002, Campionatul Național de *minivolei*, iar în 2004 au devenit vicecampioni naționali la „*Speranțe*”, în „*formula*”: *Bumb Alexandru, Pașcan Șerban, Gagea Adrian, Strete Paul, Teslovan Cristian, Bogdan Mezei, Dima Alexandru, Ghidiu Alexandru și Țifrea Vlad.*

În anul 2007, la Piatra Neamț, C.S.S. Toplița (antrenor *Ovidiu Macarie*) a obținut titlul de campioană națională, la *juniori I*, la băieți! Atunci, au îmbrăcat tricourile de campioni naționali următorii jucători: *Strete Paul, Vâlcean Răzvan, Gagea Adrian, Pașcan Șerban, Vlad Țifrea, Boldijar Sebastian, Bără Ionuț și Alexandru Dima.*

Cu aproximativ același lot de jucători, profesorul *Ovidiu Macarie* a obținut rezultate deosebite, începând de la *minivolei* și până la *juniori I*, ceea ce ne demonstrează, încă o dată, faptul că o axiomă a „*Metodicii antrenamentului sportiv*”, „*Selecția bine făcută reprezintă 50 % din succesul obținut*”, are, și aici, în acest caz, acoperire în fapte!

De consemnat și faptul că echipa de volei *Toplițana Toplița* a fost antrenată în eșalonul secund de *profesorul Mugurel Rugină*, cu excepția ultimelor două sezoane (1989/90 și 1990/91), când la conducerea tehnică a formației toplițene a fost numită o fostă jucătoare de la *Maratex* Baia Mare, de loc din Toplița, *Georgeta Bența!*

De-a lungul anilor, mai precis în perioada 1986-1991, la echipa de volei *Toplițana Toplița* au evoluat următoarele jucătoare: *Pușa Hambele, Mioara Mihai, Luminița Rânja, Mariana Iacob, Csedő Otilia, Antal Ana-Maria, Szabó Cecilia, Carmen Mureșan, Maria Kosa, Cornelia Nodiș, Monica Pagubă, Cleopatra Mănilă, Mirela Benedek, Mihaela Pui, Mirela Țăran, Daniela*

Bendriș, Lörinz Erika ș.a.⁵⁹!

Dincolo de rezultate, una dintre marile realizări ale antrenorilor de volei, care s-au perindat de-a lungul anilor la C.S.S. Toplița, constă în faptul că au creat o adevărată „Școală de Volei” la Toplița, punând orașul harghitean pe harta voleiului românesc! În acei ani, două competiții organizate de C.S.S. Toplița au devenit cunoscute în toată țara: „Cupa 30 Decembrie” și „Cupa Unirii”!

În anul competițional 2009/10, echipa de cadeți a C.S.S. Toplița s-a calificat la Turneul Semifinal, Faza a II-a, de la Craiova!

În anul competițional următor, 2010/11, C.S.S. Toplița a ocupat locul V, în serie, în Campionatul Juniorilor I la volei masculin. Tot în același an competițional, echipa feminină de cadete a C.S.S. Toplița a ocupat locul V în Turneul Semifinal, Seria a II-a!

În anul școlar 2011/12, la C.S.S. Toplița în cele două grupe de performanță existente se pregăteau 24 de voleibaliști. Doi dintre aceștia făceau parte din lotul național al României⁶⁰.

Formația de cadete a clubului s-a clasat pe locul VI în Seria G a Campionatului Național de volei, cu 7 puncte, iar echipa de *Speranțe* a clubului, la băieți, s-a calificat la Turneul Semifinal al C.N., în Seria I!

În anul școlar următor, 2012/13, aceeași situație: în cele două grupe de performanță de la secția de volei de la C.S.S. Toplița se pregăteau 24 de sportivi⁶¹.

Echipa C.S.S. Toplița s-a calificat în ¼ de finală ale C.N. la categoria cadeți!

⁵⁹ Octavian Dorel Bucur, Mariana Carmen Bucur, *Toplița-Română în presa scrisă din perioada ceaușistă (1965-1989)*, 2016, pagina 331.

⁶⁰ https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/RNPS_Unitati-de-învățământ-cu-program-sportiv-2011-2012.pdf

⁶¹ https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/RNPS_Unitati-de-învățământ-cu-program-sportiv-2012-2013.pdf

În anul competițional 2013/14, echipa de cadeți a C.S.S. Toplița s-a calificat la *Turneul Final* al C.N. de la Baia Mare, unde a ocupat locul VI din 8 formații! În același sezon competițional, echipa de cadete a C.S.S. Toplița s-a situat pe locul VI în Seria a III-a a C.N. de volei.

În sezonul 2014/15, la C.S.S. Toplița funcționau, la catedra de volei, două grupe de performanță cu 24 de sportivi, dintre care unul a fost selecționat în lotul național⁶².

În acest an școlar, echipa masculină de juniori I a clubului a ajuns până în faza semifinalelor din Seria a III-a, unde a ocupat locul III, într-un turneu care a avut loc la Toplița! Echipa de cadete a clubului s-a calificat în faza turneelor semifinale, în Seria I, unde a ocupat locul VI.

În anul competițional 2015/16, C.S.S. Toplița s-a calificat la *Turneul Final* al Campionatului Național pentru juniori I, la masculin, de la Baia Mare, unde, în Seria A II-a, a reușit o singură victorie: 3-1 cu C.S.S. Buzău!

Tot în acel sezon competițional, echipa de *Speranțe* a clubului s-a calificat la faza a II-a, în *Semifinale*, în Seria a IV, unde a ocupat locul IV, la masculin!

Echipa de junioare I a C.S.S. Toplița s-a calificat la *Turneul Semifinal* al C.N., unde s-a situat pe locul IV în Seria a III-a!

În anul școlar 2016/17, la catedra de volei existau două grupe de performanță⁶³.

În acest an, echipa de junioare I a clubului s-a calificat la *Turneul Semifinal* al C.N. de volei, unde, în Seria a I, a ocupat locul IV.

În cadrul „*Galei sportului harghitean*” din anul 2017, organizată de Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Harghita, echipa de volei fete, Under 16, a C.S.S. Toplița a ocupat locul III, la categoria *Juniori* (antrenor Marius Macarie).

⁶² https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/RNPS_Unitati-de-învățământ-cu-program-sportiv-2014-2015.pdf

⁶³ <https://fssu.ro/registrul-performantei-sportive/anul-scolar/2016/17/anexa3/pag.13>

În 2017/18, la secția de volei existau două grupe de performanță, iar 3 voleibaliști făceau parte din loturile naționale ale României⁶⁴!

Tot în acest an, echipa de juniori I a clubului s-a calificat în faza a II-a, a semifinalelor, unde a ocupat locul IV în Seria IV.

Ceva neprevăzut s-a petrecut la finalul anului competițional 2017/18: deși echipa de volei junioare I a clubului s-a calificat la Turneul Semifinal de la Pitești, în Seria a IV-a, ea nu s-a prezentat la întreceri⁶⁵!

Să fi fost de vină lipsa fondurilor financiare necesare deplasării?!

La „*Gala sportului harghitean*” din anul 2018, 4 toplițeni au primit *premiile speciale* din partea Direcției pentru Sport și Tineret Harghita: Macarie Olimpiu Marius, Macarie Ovidiu-Claudiu, Bukszar Vlad și Ferencz Dan.

În anul școlar 2018/19, la C.S.S. Toplița se pregăteau 24 de sportivi, împărțiți în două grupe de performanță⁶⁶! De remarcat și faptul că, nota bene, doi dintre aceștia făceau parte din loturile naționale ale României.

În acest an competițional, echipa C.S.S. Toplița s-a calificat, ca și-n anul precedent, în faza a II-a a C.N., în semifinalele din grupe, de la Suceava, unde, în Seria I, a ocupat locul III.

Momentan (în 2020), ca recunoaștere a valorii și priceperii lor, frații *Macarie, Marius și Ovidiu*, fac parte în continuare din staff-ul diferitelor loturi naționale de volei ale României, la fete și băieți.

Vă propun să-i cunoaștem pe câțiva dintre oamenii care și-au pus amprenta asupra dezvoltării voleiului toplițean...

⁶⁴ <https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/REGISTRU-Judetean-2017-2018-final.pdf>

⁶⁵ http://www.frvolei.ro/pagini/3_campionat/2017_2018/4_JF.html

⁶⁶ <https://fssu.ro/wp-content/uploads/2019/09/REGISTRU-Judetean-2018-2019-final.pdf>

Ioan Moldovan

Ioan Moldovan s-a născut în data de 5 august 1931 în localitatea Subcetate-Mureș din județul Harghita. Este absolvent al Școlii Pedagogice din Blaj, promoția 1950, și al Institutului de Cultură Fizică (I.C.F.) din București, promoția 1960 (la F.F.). În timpul tinereții a practicat atletismul, fiind legitimat la Dinamo București, concurând în proba de aruncarea greutății, motiv pentru care a avut ca *primă specializare* atletismul! Ulterior, și-a luat și specializarea *volei*.

După terminarea studiilor, și-a început cariera de profesor de educație fizică și sport la Liceul din Toplița, actualul „O.C. Tăslăuanu”.

A fost primul *profesor-coordonator* al *Secției Sportive*, în anul 1967, „unitate sportivă” care a avut la început doar două secții sportive: volei (cu două catedre, volei fete și volei băieți) și schi fond (o singură catedră)!

La finalul sezonului 1968/69, echipa de volei fete a S.S.E. Toplița, antrenată de profesorul Ioan Moldovan, a obținut *medaliile de bronz* ale Campionatului Republican, la junioare I, la Turneul Final care a avut loc pe terenurile de la „Tineretului” din București!

Profesorul de educație fizică și sport *Ioan Moldovan* a organizat la Toplița, în *Stațiunea Bánffy*, în anul 1980, primul turneu internațional de volei din oraș, la care a participat și o echipă din fosta U.R.S.S., *Novgorod!*

Este antrenorul care le-a descoperit, pregătit și promovat pe *Maria Cengher* și *Monica Șuşman*, unele dintre cele mai bune voleibaliste ale României!

Cât timp a fost coordonator al *Secției Sportive* (denumită

ulterior C.S.S.), profesorul *Ioan Moldovan* a sprijinit și celelalte secții de la această structură sportivă.

Antrenorul *Ioan Moldovan* a fost cel care a „pus” orașul Toplița pe harta voleiului românesc și care a transmis, prin conduita sa și prin intermediul rezultatelor obținute de sportivii săi, o stare de fapt, pasiunea pentru volei și generațiilor viitoare!

Profesorul *Ioan Moldovan* a fost mentorul multor profesori de educație fizică și sport din orașul Toplița, mai ales al antrenorilor de volei.

La 53 de ani de la înființarea C.S.S. Toplița, spiritul transmis de renumitul dascăl toplițean este încă prezent în cadrul unității școlare pe care a înființat-o, spre bucuria celor care practică voleiul în prezent. În mod cert, nu se poate scrie o istorie a voleiului românesc fără a menționa contribuția profesorului toplițean *Ioan Moldovan*.

La începutul anilor '80, antrenorul *Ioan Moldovan* a părăsit C.S.S. Toplița și s-a transferat la un liceu din oraș, în calitate de profesor de educație fizică și sport. Soția lui, *Voichița Moldovan*, și fiul său, *Tom Moldovan*, locuiesc în străinătate, mai precis în S.U.A.!

A decedat în data de 2 iulie 1983, fiind înmormântat în Cimitirul Ortodox din Toplița.

Lucian Samson

Lucian Samson s-a născut în data de 14 august 1944 în localitatea Axintele din județul Ilfov. Este absolvent al *Liceului Teoretic* din Toplița, promoția 1962, și al *Facultății de Educație Fizică și Sport* din Cluj. La terminarea acestei facultăți, în 1965, a fost repartizat ca profesor de educație fizică și sport tocmai la liceul pe care-l absolvise în urmă cu 3 ani, adică la *Liceul Teoretic* din Toplița!

La liceul amintit, în acele vremuri, erau două catedre de educație fizică: una ocupată de prof. Ioan Moldovan (care avea specializarea *atletism* (?), ulterior și *volei*) și alta care a fost ocupată de *prof. Lucian Samson* (care avea specializarea *volei*).

În realitate, și unul și celălalt se ocupau de volei: Ioan Moldovan-la fete, iar *Samson Lucian*-la băieți. Cei 2 antrenori făceau câte 3-4 antrenamente pe săptămână, în afara orelor de la catedră, nefiind remunerați pentru această muncă! Asta timp de vreo 2 ani! Norocul lor a fost că la liceul menționat exista o sală de sport de dimensiuni acceptabile!

Apoi, începând din *toamna anului 1967*, profesorul *Lucian Samson* s-a transferat la nou înființata *Secție Sportivă*, la catedra de volei băieți, unde a avut în pregătire o grupă de începători și una de avansați.

Echipele antrenate de prof. Lucian Samson au participat la Campionatul Regional de volei, la juniori, la care s-au clasat pe locul II, după C.S.S. Târgu-Mureș (antrenor *Grün Ladislau*)!

Între anii 15 martie 1977 și 31.08. 1980, profesorul *Lucian Samson* a îndeplinit funcția de președinte al Consiliului Orașenesc pentru Educație Fizică și Sport (C.O.E.F.S.) Toplița.

După 35 de ani petrecuți la Toplița, ca profesor de educație fizică și/sau antrenor de volei, în anul 1995 s-a transferat la catedra de volei de la C.S.S. Târgu-Mureș, unde a lucrat până în anul 2000, când a ieșit la pensie! Momentan, locuiește în Elveția, fiind *rezident permanent*, dar adeseori vine și în România, la Târgu-Mureș și/sau Toplița, unde deține locuințe.

Mugurel Rugină

Mugurel Rugină s-a născut în data de 7 mai 1949 în localitatea Corbu din județul Harghita. După ce a urmat cursurile *Liceului Teoretic* din Toplița în perioada 1963-1967, a dat examen la *Facultatea de Educație Fizică și Sport* din Cluj, pe care a absolvit-o în anul 1970.

După terminarea facultății, *Mugurel Rugină* a revenit la Toplița, ca antrenor de volei, la *Clubul Sportiv Școlar (C.S.S.)*, unde, în anul competițional 1971/72, a pregătit grupa de performanță, la fete, care evolua în Divizia de Juniori și Școlari, cu care s-a clasat pe locul III, în Serie.

În perioada 1975-1985, a antrenat grupa de performanță de la C.S.S. Toplița, de această dată la băieți, cu care a fost prezent timp de 9 ani în Divizia de Juniori și Școlari. În această perioadă, cea mai notabilă performanță a fost prezența echipei toplițene la *Turneul Final* al Campionatului Național, unde s-a situat pe un merituos loc V!

În sezonul 1985/86, profesorul *Mugurel Rugină* a înființat echipa de volei fete „*Toplițana*” Toplița, cu care a promovat în Divizia B, după numai un an! Această formație a fost prezentă în eșalonul secund până în anul 1991, când s-a desființat din cauza lipsei fondurilor financiare!

De remarcat este și faptul că, în acest interval de timp, „*Toplițana*” Toplița a câștigat seria din care făcea parte și a participat la „*Turneul de promovare*” în Divizia A, alături de Maratex Baia Mare, Calculatorul București și Oțelinox Târgoviște, însă, din păcate, s-a clasat doar pe locul IV, ratând astfel calificarea!

Apoi, timp de 5 ani, între 1990 și 1995, profesorul Mugurel Rugină a pregătit echipa feminină de performanță a C.S.S. Toplița, după care s-a transferat pe o catedră de educație fizică și sport de la Liceul *O.C. Tăslăuanu* din Toplița, unde a activat până în anul 2014, când a ieșit la pensie. Profesorul *Mugurel Rugină* este unul dintre antrenorii importanți ai voleiului românesc.

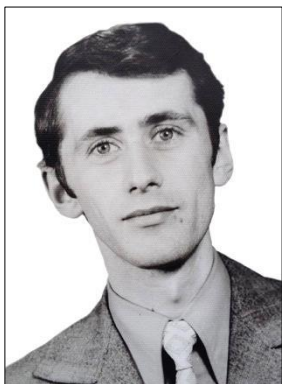
„Antrenorul Mugurel Rugină a fost un foarte bun pedagog și fin tehnician”, este descrierea pe care i-a făcut-o fostul lui sportiv, Florian Benedek.

Dincolo de rezultatele obținute de sportivii pe care i-a antrenat, pe care le apreciem cu toții, dascălul toplițean a reușit să transmită, mai departe, elevilor săi, pasiunea pentru volei.

„Ceea ce am învățat și preluat noi de la antrenorii noștri, Ioan Moldovan și Lucian Samson, dragostea și pasiunea față de volei, le-am transmis mai departe foștilor mei sportivi! Mă bucur atât de mult când îi văd pe 2 dintre foștii mei sportivi, Marius și Ovidiu Macarie, că duc flacăra pasiunii mai departe. Cu siguranță, voleiul nu va dispărea niciodată de la Toplița”, îmi spune profesorul Mugurel Rugină.

În prezent, Mugurel Rugină locuiește în municipiul Toplița.

Ioan Sticlaru

Ioan Sticlaru s-a născut în data de 5 octombrie 1949 în orașul Târgu-Mureș. Este absolvent al Liceului „*Vasile Roaită*” din Toplița, promoția 1967, și al Facultății de Educație Fizică și Sport (I.P.3) din București, promoția 1971, ulterior și al Institutului de Cultură Fizică (I.C.F./F.F.), studii de lungă durată din Capitală.

La terminarea facultății a fost repartizat, ca profesor de educație fizică și sport, la Școala Generală din localitatea Gălăuțaș, însă cei de la „*Secția Sportivă*”, care funcționa pe lângă Liceul *Real-Umanist* din Toplița, l-au „*deturnat*” spre catedrele de *înot și volei* de la club!

Profesorul *Ioan Sticlaru* a rămas la club până în anul 1975, după care a trecut la Școala Generală nr. 3 din Călimănel/Toplița, unde a lucrat ca profesor de educație fizică și sport între anii 1975 și 1980.

Apoi, timp de 14 ani, între anii 1980 și 1994, a fost secretar al Consiliului Județean pentru Educație Fizică și Sport (C.J.E.F.S.) Harghita, unde s-a simțit foarte bine, organizând împreună cu colegii lui numeroase competiții sportive de nivel național și internațional, în special la sporturile de iarnă.

După ce a părăsit C.J.E.F.S. Harghita, *Ioan Sticlaru* a lucrat la Bank Post Miercurea Ciuc, între anii 1994 și 2014, după care a ieșit la pensie.

În prezent, locuiește la Miercurea Ciuc.

Prof. Anton Chitta

- antrenor de înot și volei
- vezi minibiografia la capitolul „Înot”

Ovidiu-Claudiu Macarie

Claudiu-Ovidiu Macarie a văzut lumina zilei în localitatea Toplița în data de 18 august 1966. A început să joace volei sub îndrumarea antrenorului *Mugurel Rugină* la C.S.S. Toplița în anul 1977. Este absolvent al Institutului de Educație Fizică și Sport (I.E.F.S.) din București, promoția 1988. De asemenea, este absolvent și al Școlii Naționale de Antrenori, având calificarea de *Antrenor Maestru*, începând din anul 2012.

Ca jucător, a activat la *Calculatorul București*, în Divizia A, la *A.S.A. Buzău*, în Divizia B, în sezonul 1984/1985, *Electrotehnica Bistrița*, în divizia secundă, cu care a promovat în Divizia A, evoluând în primul eșalon între 1989 și 1992, și, în 1994, la *Unirea Dej*.

După terminarea facultății, *Claudiu-Ovidiu Macarie* s-a ocupat exclusiv de pregătirea voleibaliștilor, atât la C.S.S. Toplița cât și la Lotul Național al României.

Începând cu anul 2002 și până în prezent (2020), *Claudiu-Ovidiu Macarie* a fost/este antrenor al echipelor de volei masculin ale României, la diferite categorii de vârstă, începând de la cadeți și până la seniori!

În această calitate, a însoțit echipele României în întreceri care au avut loc în Grecia, Estonia, Spania, Germania, Italia, Polonia, Turcia, Cehia, Rusia, Olanda, Azerbaidjan, Croația, Muntenegru, Franța, Taipei, Danemarca, Georgia ș.a.

În aceeași perioadă, *Ovidiu Macarie* a pregătit, rând pe rând, și formațiile de volei masculin Torpi Târgu-Mureș, Remat Zalău (cu care a câștigat două titluri naționale, o Cupă a României și a participat cu această formație în cupele europene, inclusiv în Champions League) și Unirea Dej, toate divizionare A1 și A.

Ca antrenor al formației masculine *C.S.S. Toplița*, *Ovidiu Macarie* a reușit să obțină următoarele rezultate:

- în 2002:-locul I la Campionatul Național de minivolei;
- în 2004:-locul II la Campionatul Național de *Speranțe*;
- în 2006:-locul I la Campionatul Național de cadeți;
- în 2007:-locul I la Campionatul de juniori I.

În perioada menționată, *Claudiu Macarie* a promovat în loturile naționale 8 voleibaliști, și anume pe: Aurel Petre, Ioan Augustin, Răzvan Vâlcelean, Șerban Pașcan, Adrian Gagea, Silviu Braic, Vlad Bukszár și Dan Ferencz. În plus, 11 jucători provenind de la *C.S.S. Toplița* au fost promovați la echipe de Divizia A și/sau Divizia B (Remat Zalău, Universitatea Cluj, Steaua București, A.S.A. Târgu-Mureș, Explorări Baia Mare și Poli Timișoara.).

Ovidiu Macarie este unul dintre antrenorii importanți ai voleiului românesc, apreciat de colegii săi din întreaga țară.

În prezent, profesorul *Ovidiu Macarie* este titular la catedra de volei masculin de la Clubul Sportiv Școlar Toplița.

Locuiește în municipiul Toplița.

Olimpiu-Marius D. Macarie

Marius Macarie s-a născut în data de 22 aprilie 1968 în orașul harghitean Toplița. Este absolvent al Liceului Ind. Nr. 2 din Toplița, promoția 1986, și al Institutului de Educație Fizică și Sport (I.E.F.S.) București, promoția 1993.

Puțină lume știe că Marius Macarie a cochetat și cu muzica ușoară, fiind membru al formației toplițene *Orion*, între anii 1984 și 1986!

A început să practice voleiul, în timp ce era elev la Toplița, sub conducerea antrenorului *Mugurel Rugină*, în anul 1978.

Ca jucător, Marius Macarie a evoluat în echipele:

- C.S.S. Toplița (antrenor Mugurel Rugină)-locul VI la Turneul Final al Campionatului Național de juniori I, în anul 1986;
- C.S.A. Buzău (antrenor Cornel Chifu)-în Divizia B;
- I.A.T.S.A. Pitești (antrenor Traian Marinescu)-în Divizia A;
- a promovat în Divizia A cu I.P.A. Bistrița (antrenor Gheorghe Mihalcea).

Marius Macarie are rezultate excelente și ca antrenor! Astfel, echipa C.S.S. Toplița a reușit să devină *campioană națională*, la juniori III, la fete, în 2008 și 2010!

În anul 2008, Marius Macarie a fost antrenor secund la Naționala de cadete a României, ocupându-se de pregătirea fizică și prevenția accidentelor! Apoi, între 1 aug. 2012 și 31.03.2013, Marius Macarie a pregătit una dintre cele mai bune echipe feminine de volei din țară, *Volei Alba Blaj*, în Divizia A!

Alte funcții îndeplinite de antrenorul *Marius Macarie*:

- 2014: antrenor secund la Lotul Național de junioare, Under 19;

-2017: antrenor principal al echipei României, Under 16, formație cu care a obținut locul VII la C.E. din Bulgaria;

-2018: antrenor principal al echipei României, fete, Under 17, cu care s-a clasat pe locul V la C.E. din Bulgaria;

-2019: antrenor principal al echipei de volei feminin a României, care a participat la *Festivalul Olimpic al Tineretului European* (F.O.T.E.) de la Baku, din Azerbaidjan, care s-a clasat pe locul II.

Dornic de cunoaștere, profesorul *Marius Macarie* a participat la numeroase cursuri de perfecționare, precum cele care au avut loc la Sovata, București, Taupliz (în Austria) sau Budapesta (în Ungaria).

Începând cu data de 1 sept. 2014 și până în prezent (2020), *Marius Macarie* îndeplinește funcția de director al Clubului Sportiv Școlar Toplița.

Profesorul *Marius Macarie* este unul dintre antrenorii emblematici ai voleiului românesc, cunoscut și apreciat în întreaga țară.

Locuiește în municipiul Toplița.

Prof. Alecsandru Mesaroș

-antrenor de schi și volei

-vezi minibiografia la capitolul „Schi alpin”

Prof. Ioan Rizea

-antrenor de sanie și volei
-vezi minibiografia la capitolul „Sanie”.

Florian Benedek

Florian Benedek s-a născut în data de 12 martie 1967 în orașul Toplița.

Este absolvent al Liceului Industrial nr. 1 din Toplița, promoția 1985, și al Facultății Tehnologia Construcțiilor de Mașini (T.C.M.) din cadrul Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, promoția 1995. De asemenea, este și absolvent al Facultății de Educație Fizică și Sport din cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași, promoția 2006.

În perioada 1991-1993, Florian Benedek a urmat cursurile Școlii Naționale de Antrenori de la București, unde și-a luat *specializarea volei*.

În perioada 1993-2005, *Florian Benedek* a lucrat la Liceul cu Program Sportiv (L.P.S.) din Suceava, la catedra de volei, unde a avut în pregătire grupe de începători și avansați.

Începând din anul 2006 și până în prezent, 2020, *Florian Benedek* lucrează la Facultatea de Educație Fizică și Sport din cadrul Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, unde are funcția de lector universitar.

La F.E.F.S., *lectorul universitar dr. Florian Benedek* predă, în principal, *Biomecanica*.

Este autorul unor cursuri și cărți de specialitate, dar și participant la unele Conferințe Naționale și Internaționale reprezentative de specialitate.

Firește, în tinerețe a practicat voleiul de performanță. Iată cum este prezentată această activitate de Florian Benedek!

„Am început să joc volei în orașul natal, Toplița, pe când eram în clasa a V-a, sub îndrumarea profesorului Rugină Mugurel. Fiind un foarte bun pedagog și un fin tehnician, acesta a reușit să mă facă să îndrăgesc acest sport pe care l-am practicat la un nivel înalt până la vârsta de 36 de ani, când m-am retras din activitate (fiind legitimat până la vârsta de 41 de ani)!

Până la terminarea liceului, am jucat la echipa de juniori III, juniori II și Juniori I al echipei C.S.S. Toplița. Cu echipa de juniori I am participat la Turneul Final, unde am obținut locul VI din 8 echipe, doi ani la rând!

În anul 1981 am fost cooptat la lotul național de juniori II, după care în anul 1984 am trecut la lotul național de juniori I, împreună cu trei colegi de la C.S.S. Târgu-Mureș, Mărgineanu Gabriel, Haiduc Emil și Sângiorzan Călin.

Începând din anul 1985 am fost cooptat în lotul echipei A.S.A. Târgu-Mureș, formație ce evolua în Divizia A (prima Ligă).

Din toamna anului 1985 și până în primăvara anului 1986, am evoluat la echipa „Acumulatorul” Bistrița, după care m-am reîntors la Târgu-Mureș.

În anul 1989, an în care echipa din Târgu-Mureș a retrogradat în divizia secundă, m-am transferat la echipa C.S.M. Suceava, echipă din primul eșalon, unde am jucat până la finalul carierei!

În anul 1992, cu echipa Universității din Suceava am obținut titlul de „Campion Național Universitar”, eveniment ce s-a desfășurat în municipiul Galați!

În anul 1993, cu echipa Universității din Suceava am obținut locul III la Campionatul Național Universitar, într-un turneu care s-a desfășurat în municipiul Ploiești.

În anul 1994, cu echipa Universității din Suceava am obținut locul IV la Campionatul Național Universitar, într-o manifestație sportivă care s-a desfășurat tot în municipiul Ploiești”.

Momentan, Benedek Florian locuiește la Ipotești/Suceava.

Mirela-Elisabeta Pop-Benedek

Pop-Benedek Mirela-Elisabeta s-a născut în data de 23 aprilie 1971 în localitatea Toplița.

Este absolventă a Liceului Industrial nr. 2 din Toplița, promoția 1989, și a Institutului de Educație Fizică și Sport (I.E.F.S.) din București, promoția 1993. Asemenea altor copii din oraș, și Mirela Benedek a deprins tainele voleiului la Clubul Sportiv Școlar Toplița, primii ei antrenori fiind profesorii *Ioan Moldovan*, pentru doar câteva luni, și *Mugurel Rugină*, ulterior.

După numai câțiva ani de practicare a voleiului, Mirela a devenit una dintre titularele formației feminine de volei a C.S.S.-lui din localitate!

Începând din anul 1969, la Toplița se desfășoară „Cupa Unirii” la volei, care de obicei se desfășura iarna, o competiție devenită tradițională, la care participă echipe din întreaga țară. La cea de-a 18-a ediție, cea din 1987, au triumfat echipele C.S.S. Târgu-Mureș (la băieți) și Porțelanul Alba Iulia (la fete). În acel an, *cea mai completă jucătoare a turneului* a fost declarată o sportivă de la C.S.S. Toplița: *Mirela Benedek*⁶⁷!

⁶⁷ *Toplița-Română în presa scrisă din perioada ceaușistă (1965-1989)*, Octavian Dorel Bucur, Mariana Carmen Bucur, 2016.

Tot în acel an, dar în luna iulie, Mirela Benedek a fost declarată *cea mai completă jucătoare* și la *Turneul Final* al junioarelor II, care a avut loc la Pitești, unde C.S.S. Toplița a ocupat locul IV!

În timpul studenției, *Pop-Benedek Mirela-Elisabeta* a jucat volei în echipa I.E.F.S.-ului în Divizia B. În anul 1986, Mirela Benedek a făcut parte din lotul național de volei junioare al României.

După absolvirea facultății, în 1993, *Pop-Benedek Mirela-Elisabeta* a dat examen de titularizare la Colegiul Național „*Mihai Eminescu*” din Toplița, ca profesoară de educație fizică și sport, unde lucrează și în prezent (2020).

În această perioadă, a avut diferite responsabilități, cea mai importantă fiind aceea de metodist al Inspectoratului Școlar al Județului Harghita.

De reținut este și faptul că, în perioada 10 iunie 2012-1 septembrie 2014, a îndeplinit funcția de director al Clubului Sportiv Școlar din Toplița.

Locuiește în municipiul Toplița.

Maria Enache (Cengher)

Maria (Cengher) Enache s-a născut în data de 26 aprilie 1950 în localitatea Rușii-Munți din județul Mureș. După ce a urmat cursurile Școlii Generale din Rușii-Munți, și-a continuat studiile la Toplița la Liceul Teoretic, pe care l-a absolvit în anul 1969.

Maria (Cengher) Enache este absolventă a Institutului de Cultură Fizică (I.C.F.) din București, promoția 1973.

Ea a învățat să joace volei la Toplița, în timpul studiilor liceale, în anul 1967, primul antrenor fiind regretatul profesor *Ioan Moldovan*.

În perioada studenției, 1969-1973, a fost legitimată la echipa I.C.F.-ului, perioadă în care s-a remarcat ca trăgătoare principală (zona 3), post pe care a evoluat în echipele în care a jucat ulterior.

Apoi, după absolvirea facultății, Maria Cengher a jucat timp de 16 ani la o singură echipă, Farul Constanța, între 1973 și 1989, cu o singură excepție, în sezonul 1985/86, când a îmbrăcat tricoul echipei Dacia Pitești!

Maria Enache (numele Mariei Cengher după căsătorie) a fost una dintre cele mai bune jucătoare de volei din România! A evoluat în Naționala României în 350 de meciuri, iar între anii 1973 și 1983 a fost căpitanul echipei naționale a României!

Maria Enache a participat cu echipa României la două ediții ale Campionatului Mondial de volei feminin: în Bulgaria (în 1970), unde a ocupat locul VII, și în Mexic (în anul 1974), unde România s-a situat pe locul V!

După retragerea din activitatea sportivă, *Maria Enache* a fost profesoară de educație fizică și sport la Școala Generală „Gr. Sălceanu” din Constanța. Este *Maestră a Sportului*, din 1981, și *Maestră Emerită a Sportului*, din anul 1986.

Momentan, locuiește în localitatea mureșeană Rușii-Munți.

Monica Șușman (Ertanhan)

Monica (Ertanhan) Șușman s-a născut în orașul Toplița în data de 3 octombrie 1963. Este absolventă a *Liceului Teoretic* din Toplița, promoția 1980, și a *Universității* din Craiova (Facultatea T.C.M.), promoția 1989. De asemenea, a absolvit și *Facultatea de Educație Fizică și Sport* din Pitești, în anul 2002. În 2012, *Monica Șușman* a obținut titlul de *Doctor în Educație Fizică și Sport* la Universitatea din Pitești.

A început să practice voleiul sub conducerea antrenorului *Ioan Moldovan*, în anul 1974, la *C.S.S. Toplița*.

Monica Șuşman a jucat la acest club între anii 1974 și 1980. Apoi, între 1980 și 1983, ea a jucat la echipa *Calculatorul-I.I.R.U.C. București*, în Divizia A, și la formația *Viitorul București* (cu dublă legitimare).

Ultima echipă din România la care a jucat *Monica Șuşman* a fost *Universitatea Craiova*, între 1983 și 1990, tot în Divizia A, echipă cu care a cucerit de 3 ori titlul de campioană națională, în 1986, 1987 și 1988! *Monica Șuşman* a făcut parte din *generația de aur* a voleiului „oltean”, din care au mai făcut parte și *Mirela Bojescu*, *Ioana Cotoranu*, *Liliana Pașca*, *Tanța Drăgoi*, *Vivi Barcan*, *Carmen Cuejdeanu* ș.a.!

De remarcat și faptul că, timp de 3 sezoane competiționale (1990-1993), *Monica Șuşman* a îmbrăcat tricoul echipei turce *Vakif Bank Ankara*.

După retragerea din activitatea competițională, *Monica (Ertanhan) Șuşman* a activat ca antrenore secundă la echipa de volei fete *Yeşilyurt Sport Kulubu Istanbul*, în Divizia A (1995-1996), antrenore de volei la *Cihangir College Istanbul* (1996-1997), șefă de catedră la educație fizică și sport la *Arel College Istanbul* (2002-2008), coordonatoare de „Sănătate și Educație Socială” la *Arel College Istanbul* (2008-2011), iar din 2011 și până în prezent, 2020, consultant sportiv la *Es Yeminli Mali Muşavirlik LTD. ŞTI. Istanbul*.

Fiind o jucătoare cu calități deosebite, *Monica Șuşman* a fost convocată la Lotul Național al României, la toate categoriile de vârstă (junioare, tineret și senioare), între anii 1978 și 1989, pe postul de ridicătoare-atacantă (denumit în lumea voleiului: pe” fals”, zona 2.)! În plus, într-o perioadă, *Monica Șuşman* a fost și antrenore secundă a Lotului de Tineret al României, la fete.

Monica (Ertanhan) Șuşman este căsătorită și locuiește la Istanbul.

Cei mai buni sportivi ai Clubului Sportiv Școlar Toplița (1967-2020)

Un top sentimental, *subiectiv* ca oricare altul, întocmit de autor, în care am ținut cont de *vizibilitatea* internațională a rezultatelor/sportivilor!

Acest clasament este, dacă vreți, un exercițiu de... imaginație!

1)-Ionuț Țăran (sanie):

-participant la două ediții ale Jocurilor Olimpice, în 2006, la Torino și în 2010, la Vancouver;

-participant la numeroase concursuri din cadrul Cupei Mondiale;

-multiplu campion național;

2)-Maria (Cengher) Enache (volei):

-locul VII la C.M. de volei senioare din anul 1970, din Bulgaria;

-locul V la C.M. de volei senioare din anul 1974, din Mexic;

-timp de 10 ani, a fost căpitanul echipei naționale a României;

3)-Monica (Șușman) Ertanhan (volei):

-a făcut parte din echipa națională de volei a României;

-multiplă campioană națională cu Universitatea Craiova;

4)-Potângă (Hîrlav) Magdalena (schi fond):

-campioană balcanică, la senioare;

-locul X la C.M. de schi fond, la senioare, în 1982;

-campioană națională;

5)-Roșca Mădălina (sanie):

-multiplă campioană națională la seniori, în diferite probe;

-participantă în Cupa Mondială;

5)-Cernescki Camelia (schi fond):

-a participat la numeroase concursuri incluse în calendarul Cupei Mondiale;

-a ratat, în ultimul moment, participarea la J.O. de iarnă de la Torino din anul 2006;

5)-Lazăr C. Dănuț și Cristian Țăran(sanie): -multipli campioni la sanie ; -locul IV la C.M. de sanie, la juniori, la dublu.

6)-Vârlan Ileana (schi fond):

-campionă balcanică cu ștafeta României;

-campionă națională cu ștafeta C.S.S. Toplița;

7)-Fărcaș Raluca (schi fond):

-medalie de bronz la Campionatul Balcanic la „General”

(2007);

8)-Peter László (schi fond):

-locul VIII la Campionatul Balcanic de schi fond, la juniori;

9)-Pașcan Șerban Onișor (volei):

-medaliat cu bronz la Campionatul Balcanic de volei, la cadeți, în 2005;

-campion național, la *Cadeți și Juniori I*;

10)-Copoț Bianca (schi alpin):

-participantă la Festivalul Olimpic al Tineretului European (F.O.T.E.) din 2013, de la Brașov;

-campionă națională;

10)-Kis Timea (schi alpin):

-campionă națională;

-a luat startul în numeroase concursuri internaționale desfășurate sub egida F.I.S.;

10)-Iulian Ababei (schi fond):

-participant la Festivalul Olimpic al Tineretului European (F.O.T.E.) din anul 2017, unde s-a clasat pe locul VII în proba de ștafetă 4x5 km

Observația 1. Clasamentul de mai sus este unul *subiectiv*! Fiecare dintre voi, cititorii acestei lucrări, poate întocmi unul asemănător, luând în considerare criteriile pe care le puteți stabili chiar dvs.!

Observația 2. Se știe, nu spun o noutate, la sporturile de echipă este infinit mai greu să obții o medalie!

Directorii Clubului Sportiv Școlar Toplița

În perioada 1967-1994, când a existat doar o „*Secție Sportivă*”, denumită impropriu *Școala Sportivă de Elevi (S.S.E.)* sau *Clubul Sportiv Școlar (C.S.S.)*, aceasta a funcționat pe lângă Școala Generală nr. 8 ori pe lângă Grupul Școlar „*O.C. Tăslăuanu*” din Toplița, fiecare unitate școlară având, cum era și firesc, o conducere proprie, cu director, director-adjunct, contabil-șef etc.

În acest context, „*Secția Sportivă*” era coordonată de unul dintre antrenorii secțiilor de un așa-zis *profesor-coordonator*, care nu avea drept de semnătură. Cu alte cuvinte, aceasta era o *funcție onorifică* care nu a fost niciodată remunerată!

De la înființare și până acum (în 2020), clubul a fost condus de:

1967-1977: *prof. Ioan Moldovan, profesor-coordonator;*
1977-1983: *prof. Szabó Mihály, profesor-coordonator;*
1983-1987: *prof. Buterez Pompiliu, profesor-coordonator;*
1987-1994: *prof. Rugină Mugurel, profesor-coordonator;*

1994-10 iunie 2012: *prof. Ioan Rizea, director;*

10 iunie 2012-1 septembrie 2014: *prof. Pop-Benedek Mirela-Elisabeta, directoare;*

01.09. 2014-până prezent (2020): *prof. Marius Macarie, director.*

Instituții cu care a colaborat Clubul Sportiv Școlar Toplița

Consiliul Orășenesc pentru Educație Fizică și Sport Toplița (C.O.E.F.S.):

- 1)-Petru Lăcătuș, președinte;
- 2)-Lucian Samson, președinte (15.03.1977-31.08.1980);
- 3)-Vancu Vasile, președinte;
- 4)-Pop Ioan, președinte;

Consiliul Județean pentru Educație Fizică și Sport (C.J.E.F.S.) Harghita:

- 1)-Petru Lăcătuș, vicepreședinte al C.J.E.F.S. Harghita (1968-?);
- 2)-Pașcanu Valer, secretar al C.J.E.F.S. Harghita (1968-1980);
- 3)-Ferencz János, președinte C.J.E.F.S. Harghita (1968-1980);
- 4)-Sticlaru Ioan, secretar C.J.E.F.S. Harghita (1980-1995);
- 5)-Balogh Zsigmond, președinte C.J.E.F.S. Harghita (1980-1989);
- 6)-Csiki Andrei, director al C.J.E.F.S. Harghita (1989-2019);

Primăria municipiului Toplița:

- 1)-Antal Ioan, primar;
- 2)-Bendriș Toader, primar;
- 3)-Citirigă Gheorghe, primar;
- 4)-Hurubă Emil, primar (câteva luni);
- 5)-Hirișcău Eugen, primar (1990-1992);
- 6)-Bendriș Toader, primar (1992-1996);
- 7)-Dușa Mircea (vicepreședinte al Consiliului Popular(1986-1990), viceprimar(1990-1996), primar (1996-2001);
- 8)-Pașca Tiberiu, primar interimar (2001-2004);
- 9)-Baciu Nicolae, primar (2004-2008);
- 10)-Stelu Platon (2008-prezent).

Postfață

De-a lungul anilor, și nu de azi de ieri, mai ales după anul 1989, diferitele „*reforme*” au adus numeroase *modificări* în învățământul românesc, niciuna de substanță!

„*Întregul proces este încremenit în acerba frică de schimbare*”, afirma expertul în educație *Marian Staș*, despre evoluția curriculei în ultimii 26 de ani⁶⁸!

Mai marii Ministerului Educației și Cercetării, vremelnici pe funcții, încearcă de ceva timp să reducă numărul de unități școlare din întreaga țară, din diverse motive, pe baza unor criterii doar de ei știute!

Se vede că, după domniile lor, este mai ușor să umbli la *formă*, decât la *fond*!

Așa se face că, în urmă cu vreo 2-3 ani, ca să dau doar un exemplu, printre altele, cei de la conducerea la M.E.C. au ținut neaparat ca *Clubul Sportiv Școlar Toplița* să devină o... *secție* a C.S.S. Gheorgheni!

Atunci, puțin a lipsit ca această unitate sportivă școlară să devină o *anexă* a Clubului Sportiv Școlar din Gheorgheni, unii spun că în discuție ar fi fost și C.S.S. Miercurea Ciuc, dacă nu s-ar fi intervenit unde trebuie!

Cum se spune, *Clubului Sportiv Școlar Toplița* i-a trecut atunci... glonțul pe la ureche!

Acum, deocamdată, în plină *Pandemie de coronavirus*, preocupările celor de la M.E.C. sunt cu totul altele, de la organizarea cursurilor din învățământ în *online*, la procurarea de tablete pentru elevii defavorizați, astfel că momentan onor conducerea M.E.C. are alte priorități.

⁶⁸ <https://www.mediafax.ro/social/incepescoala-curricula-scolara-romaneasca-in-pas-cu-trecutul-15668483>

Ce se va întâmpla în viitor cu C.S.S. *Toplița*, nimeni nu știe! Locuitorilor, în special copiilor din zona *Toplița*, li s-ar face o mare nedreptate dacă C.S.S.-ul lor ar deveni o *anexă* a vreunui Club Sportiv Școlar din zonă, fie el de la Gheorgheni, fie de la Miercurea Ciuc!

Pentru că, nu-i așa?, nu-i totuna să fii ordonator de credit sau să stai cu mâna întinsă pentru a primi banii necesari desfășurării activității competiționale și, în plus, să asiguri buna funcționare a clubului din punct de vedere administrativ.

Nu spun o noutate, dar existența de sine stătătoare a *Clubului Sportiv Școlar Toplița* este o *necesitate*, în primul rând pentru comunitatea din zonă.

Sunt sigur că printre unitățile sportive școlare subordonate Ministerului Educației și Cercetării există destule care, în întreaga lor istorie, n-au avut niciun reprezentat la *Jocurile Olimpice*! Și atunci?

Atâta timp cât antrenorii *Clubului Sportiv Școlar Toplița* au selecționat, pregătit și promovat destui sportivi în loturile naționale, ba mai mult au avut și un sportiv, provenit de la club, prezent la două ediții ale *Jocurilor Olimpice* de iarnă, mă întreb: ce criterii or fi stat la baza intenției lor de a transforma C.S.S. *Toplița* în *anexa* vreunui club anume?!

Sunt sigur, în viitor, *independența Clubului Sportiv Școlar Toplița* va depinde și de felul în care *autoritățile locale* se vor implica și sprijini din toate punctele de vedere singura unitate sportivă școlară din municipiu!

Pentru că, se-nțelege, interesul este comun.

Această Postfață constituie, dacă vreți, doar un semnal de alarmă tras de autorul acestei lucrări! Pentru... cine are urechi de auzit!

Aurel RAȚIU

Bibliografie:

- 1)-*Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, M.T.S., Vol. I-IX, București, 2015;
- 2)-Nicolae Albu, *Istoria învățământului românesc din Transilvania până la 1800*, Tipografia „Lumina”, Blaj, 1944;
- 3)-Constanța Vintilă-Ghițulescu, *În șalvari și cu ișlic. Biserică, sexualitate, căsătorie și divorț în Țara Românească a secolului al XVIII-lea*, Editura Humanitas, București, 2017;
- 4)-Daniel Dumitran, *Un timp al reformelor, Biserica Greco-Catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob (1782-1830)*, Editura Argonaut, Cluj, 2007;
- 5)-Octavian Dorel Bucur, Mariana Carmen Bucur, *Toplița-Română în presa scrisă din perioada ceaușistă (1965-1989)*, 2016;
- 6)-Aurel Rațiu, *Sportul mureșean de-a lungul anilor*, Editura Nico, 2007, Târgu-Mureș;
- 7)-Aurel Rațiu, *Fotbalul mureșean de-a lungul anilor*, Editura Vatra Veche, 2016, Târgu-Mureș.

Biblioteca virtuală:

- 1)-www.olympic.org;
- 2)-www.wikipedia.org;
- 3)-www.facebook.com;
- 4)-www.fssu.ro;
- 5)-www.patrimoniulsportului.ro;
- 6)-www.skiroII.com;
- 7)-www.urmanczy.ro;
- 8)-www.fil-luge.org;
- 9)-www.fil-ski.com;
- 10)-www.bobsanie.com;

- 11)-www.frschibiatlon.ro;
- 12)-www.frf.ro;
- 13)-www.frvolei.ro;
- 14)-www.mts.ro;
- 15)-www.nikonisti.ro;
- 16)-www.newsbv.ro;
- 17)-www.businessmagazin.ro;
- 18)-www.primariatoplita.ro;
- 19)-www.toplita.info;
- 20)-www.viațalasubcetate.blogspot.ro;
- 21)-www.crainou.ro;
- 22)-www.informatiahr.ro;
- 23)-www.fivb.com;
- 24)-www.google.com;
- 25)-www.toplita.eu.

În plus, m-au ajutat cu informații și materiale documentare următorii: *Tom Moldovan (S.U.A.), Lucian Samson, Lucia (Buruș) Grebenișan, Mugurel Rugină, Marius Macarie, Ovidiu Macarie, Mesaroș Alecsandru, Monica Șuşman (Turcia), Maria Enache, exprimarul Toader Bendriș, Pop-Benedek Ionel, Ilyés Elemér, Stela Urzică, Maria Chitta, Constantin Arghiropol, Mirela Benedek-Pop, Ioan Rizea, Szabó Mihály, Copoț Bianca, Magdalena Roșca, Ionuț Țăran, Cristian Baci, Magdalena (Potângă) Hîrlav, Stan Damian-Alexandru, Cristian Ilie Coșarcă, Ioan Sticlaru, Csiki Andrei, Kis Vilmos, Hodos László ș.a.*

Date biografice despre autor: Aurel Rațiu

Aurel Rațiu s-a născut în data de 1 aprilie 1950 în localitatea Sărmășel, județul Mureș;

1961-1969: elev (cls. V-XII) la Liceul „*Nicolae Bălcescu*” Cluj;

1969: campion național la juniori I și la „*Școlare*” cu echipa de volei a Liceului „*Nicolae Bălcescu*” din Cluj;

1970-1971: serviciul militar la Bacău și Dej;

1972-1975: Facultatea de Educație Fizică și Sport din Târgu-Mureș;

1975-1978: profesor Școala Generală Balda (jud. Mureș);

1978-1985: antrenor de volei la Clubul Sportiv Școlar Târgu-Mureș;

1985-1988: instructor la Consiliul Județean pentru Educație fizică și Sport Mureș (C.J.E.F.S.);

1989-1 febr. 1990: vicepreședinte al Clubului Sportiv „*Mureșul*” din Târgu-Mureș;

1990-2015: redactor sportiv Radio *România* Târgu-Mureș;

1990: membru al Asociației Presei Sportive (A.P.S.);

1991: membru al Asociației Internaționale a Presei Sportive (A.I.P.S.);

1993: Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (U.Z.P.);

2004: Diplomă din partea Asociației Presei Sportive din România (A.P.S.);

2004: este inclus în Ghidul biobibliografic al scriitorilor din Radio România, 1928-2004 (pag. 283), Titus Văjeu, Editura S.R.R., București, 2004;

2005: Diplomă din partea Asociației Internaționale a Presei Sportive (A.I.P.S.);

2011: membru fondator al Asociației Ziariștilor Sportivi de Radio și Televiziune din România;

2012: este inclus în *Enciclopedia Who is Who*;

2013: Premiul II al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (U.Z.P.) pentru reportajul „*Nevoia de mișcare*”;

2015: În 25 de ani de activitate la Radio *România* Târgu-Mureș, a realizat 1.051 de transmisiuni în direct: la fotbal (diviziile A și B), sporturi și turism & evenimente deosebite; ca ziarist sportiv, a participat la 3 ediții ale Jocurilor Olimpice, la 16 Campionate Mondiale, 5 Campionate Europene, la 6 Cupe Continentale, la 3 ediții ale Campionatelor Balcanice și la două Cupe Mondiale, la diferite ramuri de sport;

2016: Premiul „*Microfonul de aur*” din partea Primăriei Tg.-Mureș, pentru promovarea sportului mureșean la nivel național și internațional;

2017: „*Cetățean de Onoare*” al orașului Sărmașu, jud. Mureș;

2018: *Medalie* din partea Comitetului Olimpic și Sportiv Român (C.O.S.R.);

2018: Placheta „*Gratias nostrae civitatis*” din partea Primăriei Târgu-Mureș;

2018: Plachetă aniversară „*100 de ani de sport românesc*” din partea Direcției Județene pentru Sport și Tineret Mureș;

2019: Plachetă aniversară „*60 de sport la C.S. Mureșul*” din partea C.S. Mureșul Târgu-Mureș.

Cărți publicate:

1)-*Sportul mureșean de-a lungul anilor*, Aurel Rațiu, Casa de Editură Mureș (1997) și Editura Nico (2003 și 2007), Târgu-Mureș;

2)-*Jurnal Olimpic Atena 2004, Torino 2006*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2006);

- 3)-*Povestiri din umbra cercurilor olimpice*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2009);
- 4)-*La vinclu*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2007);
- 5)-*Punct, set și meci cu Dana Sângeorgean-Țurcanu*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2011);
- 6)-*De la Hodac la Moscova și înapoi*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2013);
- 7)-*Dincolo de microfon. Mărturisiri*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2012);
- 8)-*Dincolo de microfon. Confesiuni*, Aurel Rațiu și Tarfin Todea, coautor, Editura Nico (2009);
- 9)-*Jurnal al împlinirilor și dezamăgirilor*, Aurel Rațiu, Editura Vatra Veche (2015).
- 10)-*Fotbalul mureșean de-a lungul anilor (1902-2016)*, Aurel Rațiu, Editura Vatra Veche (2016);
- 11)-*Baschetul mureșean de-a lungul anilor (1926-2016)*, Aurel Rațiu, Editura Vatra Veche (2016);
- 12)-*Izvoru Mureșului, satul de la izvoarele legendei*, Aurel Rațiu, Gavril Chindea, Editura Vatra Veche, Târgu-Mureș, 2018;
- 13)-*Mureșeni la Jocurile Olimpice și Paralimpice*, Aurel Rațiu, Tipografia Intermedia, Târgu-Mureș, 2018;
- 14)-*Clubul Sportiv „Mureșul” Târgu-Mureș, ieri și astăzi*, Aurel Rațiu, Tipografia Intermedia Târgu-Mureș, 2019;
- 15)-*Istoria handbalului mureșean*, Aurel Rațiu, Tipografia Apostrof Tipo, Târgu-Mureș, 2019;
- 16)-*Clubul Sportiv Școlar Toplița, ieri și astăzi*, Tipografia Apostrof Tipo, Târgu-Mureș, 2020.

Album foto

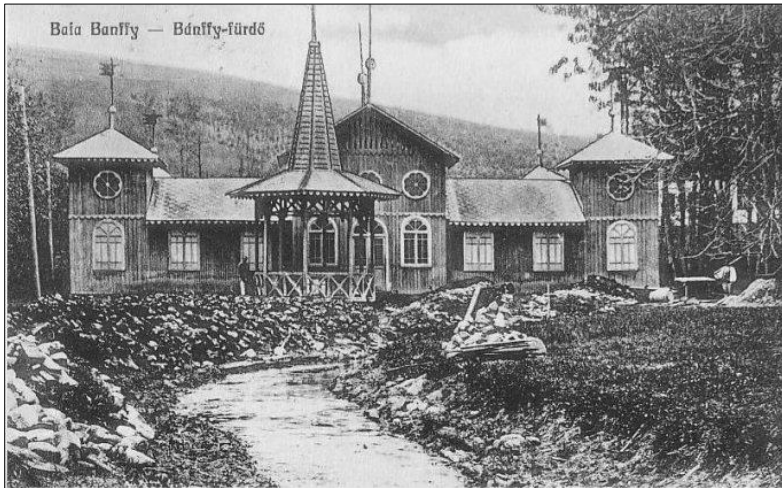
C.S.S. Toplița, la mare, în 1983: sus, de la stg. prof. Rugină M., Ov. Macarie, S. Belean, V. Rusu, C. Psibel, Fl. Benedek, M. Macarie, M. Moș, E. Hirișcău; jos, de la stg.: I. Ilovan, L. Buculeu, D. Braic, I. Coca, S. Hirișcău, D. Petruț

C.S.S. Toplița(1982): sus, de la stg.: Ov. Macarie, M. Rusu, L. Belean, prof. Mugurel Rugină, Fabian A., Kosa Grigore, Benedek Fl.; jos, de la stg.: Cotfas G., Slavic M., Dobrean D., Gingeau H., ?

Echipa națională de volei a României, în 1987, în U.R.S.S.(în primul rând, Monica Șuşman, a 3-a din dreapta)

Baia „Bánffy” din Toplița

Cândva, la Sârmaș, înaintea unei competiții de sanie de nivel național

Voleibaliștii de la Electromureș, din nou pe prima scenă (primul din stînga, în rîndul din picioare, antrenorul-jucător Nicu Pop).

*Echipa de volei A.S.A.-Electromureș Târgu-Mureș (Div. A),
al 2-lea din stg. Fl. Benedek*

Fondistele harghitene, aproape de finish!

Voleibaliști de la C.S.S. Toplița, în 1973: Sus, de la stg.: prof. Mugurel Rugină, ?, prof. Nelu Sticlaru, Pană M., prof. Chitta M., dr. Stănea Ghe., Gherman M., Buculeu L., ?; Truța C., prof. Chitta Anton; jos, de la stg.: Moldovan M., ?, Chețan M., Văduva R., ?;

*Prof. Ioan Sticlaru, prof. Chitta Anton și prof. Mugurel Rugină (de la stg.),
în 1973*

Mirela Benedek, prt. jos, în achipa de volei I.E.F.S. București, în anul 1989

Echipa de volei Farul Constanța, medaliată în C.N. (în picioare, a 3-a din stg.: Maria Enache)

Pista de sanie de la Sărmaș, în 1989 (jud. Harghita)

Fondista Magdalena (Hirlav) Potângă, prima din stg.

Schioarea Magdalena (Hirlav) Potângă, prima din stg.(cu căciulă albă)

În anul 1980: Magdalena (Hirlav) Potângă, prima din stg.

*Echipa națională de volei a României, în 1983 (prima din stg. Maria Enache;
cu nr. 2 Monica Șuşman?)*

Un grup de schiori fondaști toplițeni de la C.S.S., cândva

Toplița, 1950

Profesorul Stan Damian-Alexandru

Antrenorul Stan Damian-Alexandru, ultimele indicații înainte de antrenament

Ștrandul „Bánffy” din Toplița

C.S.S. Toplița(volei): sus, de la stg.: Hurubă L., Coca I., Belean S., prof. Chitta Anton, Macarie Marius, Psibal C., Rusu V.; jos, de la stg.: Bögözi L., Munteanu St., Hirișcău S., Buculeu Lucian

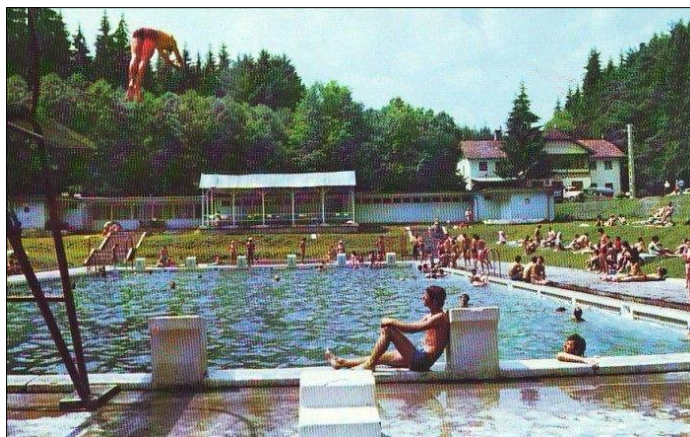

Castelul Urmánczy

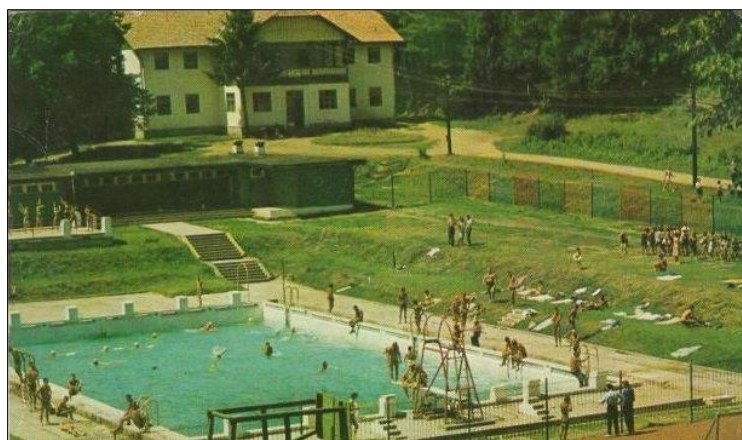

Baia Urmánczy

Fotografii înot

Ștrandul „Bánffy” din Toplița în 1975

Stațiunea „Bradul” din Toplița, altădată

Ștrandul termal din Stațiunea „Bradul” Toplița

Într-o zi de vară, la Ștrandul „Bánffy” din Toplița

Fotografii sanie

Gata de start: Ionuț Țăran!

Mădălina Roșca, după cursă, la Altenberg!

Sănierii români în cantonament la Sestriere(Italia)

Mădălina Roșca, în plin efort, la Igls, în 2018

*Sănierii(sus, de la stg.): Deac Răzvan, prof. Livia Dobrean, Cosmin Coșarcă;
Jos: ?.*

Ionuț Țăran în „Satul Olimpic” de la Torino, 2006

Ionuț Țăran la J.O. de la Torino, în 2006

Un grup de sănieri toplițeni (sus, de la stg): Rusu L., Marc G., prof. I. Rizea, Suciu L., Biro E., prof. Ilyés Elemér, Țăran C., Morar D.; jos: Lazăr D., Moldovan C.

Sănierii Cosmin Chetroiu și Ionuț Țăran

Inaugurarea „Sălii de sport” a C.S.S. Toplița, 2004 (de la stg.: Mircea Dușa, Valer Dorneanu și Nicolae Baci)

Sănierii toplițeni la Sinaia: sus, de la stg.: Țăran C., Gabor S., Marc G., prof. I. Rizea, prof. Ilyés E., Lazăr D., Floaș C., prof. Coșarcă C., jos: Deac F., Scutelnicu M., Rusu L., Mândru-Morar S.

Un dublu valoros: Cosmin Chetroi și Ionuț Țăran, la J.O. de iarnă de la Vancouver, 2010

După coborâre: Cosmin Chetroi și Ionuț Țăran

Mădălina Roșca în 2018, la Igls

Mădălina Roșca la Nagano (în Japonia)

Un salut al sănierilor români, tocmai din Țara Soarelui Răsare!

Cosmin Chetroui și Ionuț Țăran, gata de start!

Pârția naturală de sanie de la Vatra Dornei

Ionuț Țăran, pregătit pentru o...fotografie!

Sănierii Ionuț Țăran și Cosmin Chetroiu

Un grup de sănieri: sus: Boronea L., Cazan A., Coșarcă S., Suci A., prof. Ioan Rizea , Toth M., Roșca M., Coșarcă M, Suci L; jos: Pop G., Coșarcă Cristian, Moldovan I., Balla József

Sănieri toplițeni: sus, de la stg.: Lazăr C., Marc R., Țăran C.; jos, de de la stg.: prof. Ilyés Elemér și prof. Ioan Rizea.

Sănierii Lazăr Costel Dănuț și Țăran Cristian

Sănierii de la C.S.S. Toplița: sus, de la stg.: Floaș C., prof. I. Rizea, prof. Coșarcă C., Țăran C.; jos, de la stg. Gherman L., Urzică F., Istrate Fl.

Sănierii Ionuț Țăran și Florin Istrate, în anul 2000

Lotul de sanie juniori al României, la „Cupa Națiunilor”, la Altenberg/Germania, cu antrenorul lotului prof. Coșarcă Ilie Cristian

Fotografii schi alpin

Cristian Baciu la C.N. din sezonul 2008/09

Pe podium, locul III: Copoș Bianca

Copoț Bianca, în acțiune, la Poiana Brașov

Colecționară de cupe și medalii: Copoț Bianca

Copoș Bianca la F.O.T.E. Brașov în 2013

Prof. Pop Benedek Ionel și Copoș Bianca

Baciu Cristian, zis și „Leul”, în acțiune

Delegația României la F.O.T.E. Brașov în 2013

Pe podium

Micii schiori pe podium

Copii fericiți

Zâmbete și fericire

La „Festivitatea de premiere”

Eforturi răsplătite

Din nou, pe podium

Copoș Bianca, înainte de start

Fostul schior toplițean Karácsony István

Kis Timea, în plin efort

Zi plină la Poiana Brașov

Domeniul schiabil din Toplița (vedere de sus)

Prof. Kis Vilmos împreună cu o parte dintre sportivii săi

Kis Vilmos-junior, în plin efort

Fotografii schi fond

La Holmenkollen/Oslo, în 1982: Magdalena (Hirlav) Potângă(a 3-a din stg.)

Fondiști în plină cursă

Delegația României la F.O.T.E. Brașov, în 2013

F.O.T.E. Brașov, 2013

Pregătire la înălțime, la Piatra Arsă

Fondistul Iulian Ababei

*Reîntâlnire după ani și ani, la Predeal: de la stg. Magdalena (Hîrlav) Potângă,
Angela Urs, Maria Toma și Elena Reit Laguis*

Prof. Stan Damian-Alexandru, al 2-lea din drt.

Antrenorul Stan Damian-Alexandru, al 2-lea din dr.

Fotografii volei

C.S.S. Toplița, volei, 1983: sus, de la stg.: E. Hirișcău, L. Hurubă, I. Coca, S. Belean, prof. M. Rugină, C. Psibal, M. Macarie, V. Rusu, prof. A. Chitta; jos, de la stg.: S. Muntean, S. Hirișcău, L. Buculeu, Bögözi L.

C.S.S. Toplița(volei): sus, de la stg.: Cizmaș H., Vîlcan C., Vîlcan ?, prof. Rugină M., Pașalega V., Sticlaru A., Demian M., ?; jos, de la stg.: Mureșan G., Ciubucă M., Rusu E., Laura Raita

Echipa de volei a Lic. O.C. Tăslăuanu, participantă la Olimpiada Națională a Sportului Școlar(sus, de la stg.:Hângan A., Gal A., Cotfas A., prof. Rugină M., Chiheri I., Cioloca M., Chindea O.; jos: Mutică B., Karpos B., și Mariș T.)

Echipa de volei fete C.S.S. Toplița: sus, de la stg.: ?, ?, Martina Cristina, ?, Natea Hajnal Țepeș, prof. Marius Macarie; jos, stg.: Rusu V., Mariș E., ?, Apostol R., ?

C.S.S. Toplița, la time-out: de la stg.: Tămaș A.(7), Macarie I.(2), Burnar R.(1), prof. Marius Macarie, Marcu Miruna, Tămaș A.C., Luncan Șt., Dali Imola(11)

C.S.S. Toplița, volei: sus, de la stg.: prof. M. Macarie, Marcu C., Tămaș C., Ciobotă C., Dali I., Luncan Șt., Marcu M.; jos: ?, Burnar R., Tămaș A., Stoian A.

— Uită-te, așa se face blocajul! (fază dintr-un antrenament: cu „universal-ul” Alexia Căruțașu și prof. Marius Macarie)

C.S.S. Toplița: sus, stg.: Chindea C.(8), Mutică B. (2), Tompea S.(11), ?(7), Chiheri I.(9), Vodă I.(6), Brigi Brigitta(4), Cioloca M.(1), Mariș T.(10), Vlaic A. (3); jos: ?,

C.S.S. Toplița, cândva: sus, de la stg.: ?, Martina C., Pop M., Masty L., Dan A., ?, prof. M. Macarie; jos, de la stg.: Căținean L., ?, Csizmaș Sary

România Under 18, locul VI la C.M. din anul 2019 (în rândul din mijloc, în mijloc: prof. Marius Macarie)

România(volei) în Korea, în 1984 (de la drt., a 4-a persoană de sus: Monica Șuşman)

România Under 17, locul V la C.E. de volei din Bulgaria, în 2018 (prof. Marius Macarie, al 2-lea din drt., sus)

Ovidiu Macarie, al 4-lea din stg., la Electrotehnica Bistrița, în Divizia A, în 1991

2002. C.S.S. Toplița, campioană națională la Minivolei, în 2002: Sus, de la stg.: Teslovan C., Dima A., Boldijar S., ?, Ghidiu A., Vlaic A., Gagea A., Bumb A., Strete P.; jos, de la stg.: Pașcan Ș., Lörincz E., prof. Ovidiu Macarie, Coșarcă A., Kristály

2004. C.S.S. Toplița, vicecampioană națională la volei, la „Speranțe”, în 2004: Sus, de la stg.: Rizea I. (director C.S.S.), Bumb A., Pașcan Ș., prof. Ovidiu Macarie, Gagea A., Strete P., Baci Nicolae (primar); jos: Teslovan C., Mezei B., Dima A., Ghidiu A., Țifrea V.

România, campioană balcanică la volei, în 2006, antrenor Ovidiu Macarie (sus, primul din stg.)

C.S.S. Toplița, campioană națională la volei, la cadeți, în 2006; de la stg.: prof. Pușcaș M., Pașcan Ș., Gagea A., Strete P., Ghidiu A., Bără I, Vâlcelean R., Vlaic A., Dima A., Țifrea V., Lare N., prof. Ovidiu Macarie (antrenor principal)

C.S.S. Toplița, campioană națională la volei juniori I, la Piatra Neamț, în 2007: sus, de la stg.: I. Rizea (director C.S.S.), Strete P., Vâlcean R., prof. Ovidiu Macarie, Gagea A., Pașcan Ș.; jos: Țifrea V., Boldijar S., Bără I., Dima Alex.

Echipa de volei Torpi Târgu-Mureș, în 2010 (antrenorul Ovidiu Macarie, primul din stg.)

Antrenorul Ovidiu Macarie, la Lodz, cu Remat Zalău, în Champions League, în 2011

Remat Zalău, campioană națională la volei, în 2011, cu antrenorul Ovidiu Macarie (sus, al 5-lea din stg.)

Profesorul Ovidiu Macarie, primul din stg., campion național cu Remat Zalău, în 2012, la Constanța

România, în 2014, la C.E. (sus, primul din stg.: antrenorul Ovidiu Macarie)

România, în 2016, la Craiova, la preliminariile C.E. din 2019 (sus, primul din stg.- antrenorul Ovidiu Macarie)

Profesorul Ovidiu Macarie, în centru alături de un oficial, la Universiada de la Taipei, în 2017

Distincție din partea Primăriei Toplița

România la Turneul Final al C.E. de volei masculin, seniori, Franța-2019 (locul XXI din 24 de formații; antrenorul Ovidiu Macarie, în picioare, al 2-lea din stg.)

*România Under 18, calificată la C.M. de volei feminin din 2019 din Egipt
(sus, al 4-lea din stg.: M. Macarie)*

Echipa de volei C.S.S. Toplița, campioană națională la cadeți, în 2016

Foto fără text

Diploma 2006

Echipa națională de volei feminin a României, locul II, la Festivalul Olimpic al Tineretului European de la Baku din Azerbaidjan, în 2019 (antrenorul Marius Macarie: sus, al 3-lea din dreapta).

„Obiectul” muncii, la volei

Cuprins

Oraș mic, performanțe mari!	5
Cuvânt înainte	9
Au cuvântul conducătorii Clubului Sportiv Școlar Toplița	16
Prof. Mugurel Rugină (profesor-coordonator: 1987-1994).....	16
Prof. Ioan Rizea (director al C.S.S. Toplița:1994-10 iunie 2012).....	18
Prof. Pop-Benedek Mirela-Elisabeta (directoare a C.S.S. Toplița: 10 iunie 2012-2014).....	20
Csiki Andrei (fostul director al Direcției Județene pentru Sport și Tineret Harghita).....	22
Toplița - puțină istorie	24
Istoria sportului școlar din România	27
Apariția Clubului Sportiv Școlar Toplița	29
Secțiile sportive care au existat de-a lungul anilor la C.S.S. Toplița	33
Fotbal	33
Prof. Petru Lăcătuș.....	36
Prof. Szabó Mihály	37
Pompiliu Buterez - antrenor de fotbal	40
Prof. Ilyés Elemér	40
Valer Ianoși - antrenor de fotbal.....	40
Înot.....	41
Dr. Günther Philipp.....	43
Prof. Szabó Mihály	44
Prof. Anton Chitta.....	44
Sanie	45
Ilyés Elemér	51
Prof. Ioan Rizea	53
Prof. Cristian Coșarcă P. Ilie	54
Prof. Livia Dobrea	57
Ionuț Țăran.....	58
Mădălina Roșca.....	61

Schi alpin	64
Prof. Șerban Cojocaru	69
Prof. Alecsandru Mesaroș	70
Prof. Bodor Franceska	71
Bajkó Attila	72
Kis Vilmos	72
Prof. Pop-Benedek Ionel	73
Bianca Copoț	75
Kis Timea	77
Cristian Baciu	79
Schi fond	80
Prof. Stan Damian-Alexandru	86
Prof. Cornelius Bâra	88
Prof. Orbán Berta	88
Prof. Alecsandru Mesaroș	88
Prof. Vasile Runcan	89
Antrenor Petru Dobrean	89
Magdalena Mercedes Potângă (Hírlav)	89
Ileana Vîlcan	92
Camelia Cernescki	93
Iulian Ababei	94
Peter László	95
Volei	96
Ioan Moldovan	105
Lucian Samson	107
Mugurel Rugină	108
Ioan Sticlaru	110
Prof. Anton Chitta	111
Ovidiu-Claudiu Macarie	111
Olimpiu-Marius D. Macarie	113
Prof. Alecsandru Mesaroș	114
Prof. Ioan Rizea	115
Florian Benedek	115
Mirela-Elisabeta Pop-Benedek	117

Maria Enache (Cengher).....	118
Monica Țușman (Ertanhan)	119
Cei mai buni sportivi ai Clubului Sportiv Școlar Toplița (1967-2020)....	121
Directorii Clubului Sportiv Școlar Toplița	123
Instituții cu care a colaborat Clubul Sportiv Școlar Toplița	124
Postfață.....	125
Bibliografie:	127
Biblioteca virtuală:.....	127
Date biografice despre autor: Aurel Rațiu.....	129
Album foto	132
Fotografii înot.....	144
Fotografii sanie	146
Fotografii schi alpin	159
Fotografii schi fond	170
Fotografii volei	174
Cuprins	193